

Årsregnskap og noter

Side

Side

KONGSBERG (KONSERN)

134	<u>Årsregnskap og noter</u>
135	<u>Resultatregnskap</u>
136	<u>Oppstilling over totalresultat</u>
137	<u>Oppstilling over finansiell stilling per 31.12.</u>
138	<u>Oppstilling over endring i egenkapital</u>
139	<u>Kontantstrømoppstilling</u>
140	<u>Noter</u>
140	1 <u>Generell informasjon</u>
140	2 <u>Grunnlag for utarbeidelse av konsernregnskapet</u>
141	3 <u>Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper</u>
148	4 <u>Virkelig verdi</u>
149	5 <u>Styring av kapital og finansiell risiko</u>
151	6 <u>Avhendet virksomhet</u>
153	7 <u>Oppkjøp</u>
156	8 <u>Driftssegmenter</u>
159	9 <u>Inntektsføring av kundekontrakter</u>
163	10 <u>Andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper</u>
164	11 <u>Varelager</u>
164	12 <u>Personalkostnader</u>
164	13 <u>Pensjoner</u>
168	14 <u>Eiendom, anlegg og utstyr</u>
169	15 <u>Leieavtaler</u>
170	16 <u>Immaterielle eiendeler</u>
171	17 <u>Test av verdifall på goodwill</u>
173	18 <u>Finansinntekter og finanskostnader</u>
173	19 <u>Skatt</u>
176	20 <u>Resultat per aksje</u>
176	21 <u>Andre langsiktige eiendeler</u>
177	22 <u>Fordringer og kreditt risiko</u>
178	23 <u>Finansielle instrumenter</u>
178	A) <u>Virkelig verdi derivater</u>
179	B) <u>Valutarisiko og valutasikring</u>
181	C) <u>Kontantstrømsikringer</u>
182	D) <u>Renterisiko knyttet til lån</u>
183	E) <u>Likviditetsrisiko</u>
184	F) <u>Oppsummering finansielle eiendeler og forpliktelser</u>
185	G) <u>Vurdering av virkelig verdi</u>
185	H) <u>Estimatusikkerhet</u>
185	24 <u>Betalingsmidler</u>
186	25 <u>Aksjekapital</u>
187	26 <u>Avsetninger</u>

188	<u>27 Andre kortsiktige forpliktelser</u>
189	<u>28 Pantstillelser og garantier</u>
189	<u>29 Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte</u>
192	<u>30 Godtgjørelse til ledelsen og styret</u>
194	<u>31 Godtgjørelse til revisor</u>
194	<u>32 Oversikt over konsernselskaper</u>
196	<u>33 Transaksjoner med nærstående parter</u>
197	<u>34 Definisjoner & forkortelser</u>
198	<u>35 Hendelser etter balansedagens utløp</u>

KONGSBERG GRUPPEN ASA

199	<u>Resultatregnskap</u>
200	<u>Balanse per 31.12.</u>
201	<u>Kontantstrømoppstilling</u>
202	<u>Noter</u>
202	1 <u>Regnskapsprinsipper</u>
203	2 <u>Egenkapitalavstemming</u>
203	3 <u>Aksjer i datterselskap</u>
204	4 <u>Lønnskostnader og godtgjørelser til revisor</u>
204	5 <u>Pensjoner</u>
205	6 <u>Skatt</u>
206	7 <u>Rentebærende lån og lånerammer</u>
207	8 <u>Garantier</u>
208	9 <u>Nærstående parter</u>
209	10 <u>Valutasikring</u>
211	11 <u>Betalingsmidler</u>
212	<u>Erklæring til årsregnskap</u>
213	<u>Revisjonsberetning 2020</u>
217	<u>Finansiell kalender</u>
217	<u>Kontaktinformasjon</u>

Resultatregnskap

KONGSBERG (KONSERN)

MNOK	Note	2020	2019
Driftsinntekter	8, 9	25 612	23 245
Sum inntekter		25 612	23 245
Varekostnader	11	(8 850)	(8 609)
Personalkostnader	12, 13	(9 510)	(8 591)
Andre driftskostnader	31	(4 001)	(3 932)
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	8, 34	3 250	2 113
Avskrivninger	8, 14	(481)	(427)
Avskrivninger leasingeiendeler	15	(411)	(348)
Nedskrivninger eiendom, anlegg og utstyr	8, 14	(52)	(18)
Amortiseringer	8, 16	(339)	(290)
Nedskrivninger immaterielle eiendeler	8, 16	(60)	-
Driftsresultat (EBIT)	8, 34	1 905	1 029
Resultatandel felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskaper	10	186	21
Finansinntekter	18	103	138
Finanskostnader	18	(196)	(224)
Renter på leasingforpliktelse	18, 15	(142)	(131)
Resultat fra videreført virksomhet før skatt		1 855	833
Skattekostnad	19	(374)	(237)
Resultat fra videreført virksomhet etter skatt		1 481	596
Resultat fra avhendet virksomhet etter skatt	6	1 451	121
Resultat etter skatt		2 932	717
<i>Henførbart til</i>			
Aksjeeiere i morselskapet		2 891	701
Ikke-kontrollerende interesser		41	17
<i>Resultat pr. aksje / Resultat pr. aksje, utvannet, NOK</i>			
- for resultat fra videreført virksomhet	20	8,01	3,22
- for resultat fra videreført virksomhet, utvannet	20	8,01	3,22
- for periodens resultat	20	16,08	3,89
- for periodens resultat, utvannet	20	16,08	3,89

Resultatoppstillingen for 2019 er justert for avhendet virksomhet. I tillegg er det gjort en reklassifisering mellom varekostnader, personalkostnader og driftskostnader for 2019.

Oppstilling over totalresultat

KONGSBERG (KONSERN)

MNOK	Note	2020	2019
Årsresultat		2 932	717
Spesifikasjon av utvidet resultat			
<i>Poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder</i>			
Endring i virkelig verdi finansielle instrumenter:			
– Kontantstrømsikringer	23 C	(19)	(159)
– Rentebytteavtaler/basis swapper	23 C	(99)	42
Skatteeffekt kontantstrømsikringer og rentebytteavtaler	19	26	26
Omregningsdifferanser valuta		76	108
Sum poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder		(16)	17
<i>Poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet</i>			
Estimatavvik pensjoner	13	(167)	(112)
Skatteeffekt estimatavvik pensjoner	19	37	15
Sum poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet		(131)	(97)
Utvidet resultat for perioden		(147)	(80)
Totalresultat for perioden		2 785	637
<i>Henførbart til</i>			
Aksjeeiere i morselskapet		2 776	620
Ikke-kontrollerende interesser		9	17

Oppstilling over finansiell stilling per 31.12.

KONGSBERG (KONSERN)

MNOK	Note	2020	2019
Eiendeler			
<i>Anleggsmidler</i>			
Eiendom, anlegg og utstyr	14	3 665	3 924
Leasingeiendeler	15	1 965	2 141
Goodwill	16, 17	3 143	4 272
Andre immaterielle eiendeler	16	2 053	2 215
Utsatt skattefordel	19	306	167
Andeler i felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskaper	10	3 465	3 247
Andre langsiktige eiendeler	21	209	213
Sum anleggsmidler		14 808	16 179
<i>Omløpsmidler</i>			
Varelager	11	4 132	3 964
Kundefordringer	22	5 542	6 363
Kundekontrakter, eiendel	9	5 784	5 888
Derivater	23 A	964	376
Andre kortsiktige fordringer	22	580	598
Betalingsmidler	24	7 420	5 654
Sum omløpsmidler		24 422	22 843
Sum eiendeler		39 230	39 022
Egenkapital, forpliktelses og avsetninger			
<i>Egenkapital</i>			
Innskutt egenkapital		5 933	5 933
Opptjent egenkapital		6 754	6 249
Andre reserver		559	571
Sum aksjeeiere i morselskapet		13 246	12 753
Ikke-kontrollerende interesser		55	57
Sum egenkapital	25	13 301	12 810
<i>Langsiktige forpliktelses og avsetninger</i>			
Langsiktig rentebærende lån	23 D	1 971	3 469
Langsiktige leasingforpliktelses	15	1 753	1 850
Pensjonsforpliktelse	13	1 137	974
Avsetninger	26	117	122
Utsatt skatt	19	1 194	1 350
Andre langsiktige forpliktelses		61	36
Sum langsiktige forpliktelses og avsetninger		6 233	7 801
<i>Kortsiktige forpliktelses og avsetninger</i>			
Kundekontrakter, forpliktelse	9	11 217	10 481
Derivater	23 A	546	493
Avsetninger	26	1 608	1 513
Kortsiktig rentebærende lån	23 D	1 500	620
Kortsiktige leasingforpliktelses	15	339	348
Andre kortsiktige forpliktelses og avsetninger	27	4 486	4 956
Sum kortsiktige forpliktelses og avsetninger		19 696	18 411
Sum forpliktelses og avsetninger		25 929	26 212
Sum egenkapital, forpliktelses og avsetninger		39 230	39 022

Det er foretatt en reklassifisering i balansen for 2019 mellom andre kortsiktige fordringer og andre kortsiktige forpliktelses og avsetninger.

Kongsberg,
16. mars 2021

Eivind Reiten
Styreleder

Per A. Sørlie
Styremedlem

Martha Kold Bakkevig
Styremedlem

Morten Henriksen
Styremedlem

Anne-Grete Strøm-Erichsen
Nestleder

Sigmund Ivar Bakke
Styremedlem

Elisabeth Fossan
Styremedlem

Helge Lintvedt
Styremedlem

Geir Håøy
Konsernsjef

Oppstilling over endring i egenkapital

KONGSBERG (KONSERN)

	Note	Aksjeeiere i morselskapet					Ikke- kontrolle- rende interesser	Sum egenkapital	
		Innskutt kapital		Andre reserver		Opptjent egenkapital			Sum
		Aksje- kapital	Annen innskutt egen- kapital	Sikrings- reserve	Om- regnings- differanse				
<i>MNOK</i>									
Egenkapital per 1.1.19		225	5 708	(75)	629	6 119	12 606	20	12 626
Årsresultat						700	700	17	717
Utvidet resultat				(91)	108	(97)	(80)		(80)
Transaksjoner med egne aksjer i fbm aksjeprogram for ansatte						(3)	(3)		(3)
Utbetalt utbytte	25					(450)	(450)		(450)
Kjøp/salg ikke-kontrollerende interesser						(20)	(20)	20	-
Egenkapital per 31.12.19		225	5 708	(166)	737	6 249	12 753	57	12 810
Egenkapital per 1.1.20		225	5 708	(166)	737	6 249	12 753	57	12 810
Årsresultat		-	-	-		2 890	2 890	41	2 932
Utvidet resultat		-	-	(92)	80	(103)	(115)	(33)	(147)
Transaksjoner med egne aksjer i fbm aksjeprogram for ansatte		-	-	-		(15)	(15)		(15)
Utbetalt utbytte	25	-	-	-		(450)	(450)		(450)
Tilleggsutbytte		-	-	-		(1 800)	(1 800)		(1 800)
Tilbakekjøp aksjer tilbakekjøps- program		-	-	-		(29)	(29)		(29)
Kjøp/salg ikke-kontrollerende interesser		-	-	-		11	11	(11)	-
Egenkapital per 31.12.20		225	5 708	(258)	817	6 754	13 246	55	13 301

Kontantstrømoppstilling

KONGSBERG (KONSERN)

MNOK	Note	2020	2019
Årsresultat		2 932	717
Avskrivninger/nedskrivninger på eiendom, anlegg og utstyr	14	533	458
Avskrivninger leasingeiendeler	15	411	348
Amortiseringer/nedskrivninger på immaterielle eiendeler	16	400	290
Resultatandel felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskaper	10	(186)	(21)
Netto finansposter	18	235	216
Skattekostnad	19	374	250
Gevinst ved salg av avhendet virksomhet	6	(1 431)	-
Resultat etter skatt avhendet virksomhet	6	(20)	-
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)		3 250	2 258
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA) fra avhendet virksomhet		40	-
<i>Justert for</i>			
Endring i kundekontrakter, eiendel		(553)	(1 100)
Endring i kundekontrakter, forpliktelse		1 199	4 807
Endring i andre kortsiktige forpliktelser		(1 422)	(732)
Endring i varelager		(276)	(140)
Endring i kundefordringer		623	(2 466)
Endring i andre kortsiktige fordringer		301	(546)
Endring i avsetninger og andre tidsavgrensninger		(189)	(39)
Betalte skatter	19	(165)	(159)
Endring i nettop omløpsmidler og andre driftsrelaterte poster		(482)	(375)
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter		2 808	1 883
<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>			
Utbytte fra felleskontrollerte ordninger og tilknyttede selskaper	10	130	123
Salg av eiendom, anlegg og utstyr	14	29	10
Kjøp av eiendom, anlegg og utstyr	14	(535)	(544)
Aktivert egenutviklet immaterielle eiendeler (F&U)	16	(224)	(176)
Oppgjør ved kjøp av datterselskaper og tilknyttede selskaper	7	(59)	(3 625)
Nedbetaling av gjeld i oppkjøpt selskap			(1 000)
Salg av virksomhet	6, 19	3 051	161
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		2 392	(5 051)
<i>Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter</i>			
Nedbetaling av rentebærende lån	23 D	(617)	(238)
Nedbetaling av leasingforpliktelser	15	(342)	(292)
Betalte renter		(102)	(122)
Betalte renter på leasingforpliktelser	15	(142)	(131)
Netto utbetaling i aksjeprogram for ansatte		(51)	(27)
Tilbakekjøp aksjer under tilbakekjøpsprogram		(29)	-
Utbytte betalt til aksjonærene i morselskapet	25	(450)	(450)
- herav utbytte egne aksjer		2	2
Tilleggsutbytte		(1 800)	
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		(3 531)	(1 258)
Sum kontantstrøm		1 669	(4 426)
Effekt av valutakursendringer på betalingsmidler		97	42
Netto endring betalingsmidler		1 766	(4 384)
Betalingsmidler ved begynnelsen av året		5 654	10 038
Betalingsmidler ved periodens slutt	24	7 420	5 654

Noter

KONGSBERG (KONSERN)

1 GENERELL INFORMASJON

Kongsberg Gruppen ASA er et allmennaksjeselskap som har hovedkontor på Kongsberg, Norge. Selskapets aksjer omsettes på Oslo Børs. Kongsberg Gruppens konsernregnskap for regnskapsåret 2020 ble godkjent i styremøte den 16.3.21. Konsernregnskapet for 2020 inkluderer morselskapet og datterselskaper (samlet referert til som "KONGSBERG" eller "konsernet") samt konsernets andeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

2 GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV KONSERNREGNSKAPET

Konsernregnskapet er presentert i norske kroner (NOK), og alle tall er oppgitt i hele millioner, bortsett fra der hvor annet er angitt.

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med EU-godkjente International Financial Reporting Standards (IFRS) og tilhørende fortolkninger, samt ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven. Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost med unntak for følgende eiendeler og forpliktelser:

- Finansielle derivater (valutaterminkontrakter, valutaopsjoner og rentebytteavtaler), som er verdsatt til virkelig verdi
- Enkelte finansielle eiendeler som er verdsatt til virkelig verdi

Estimatusikkerhet og vurdering av regnskapsprinsipper

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet har selskapets ledelse benyttet estimater basert på skjønn og forutsetninger som er vurdert å være realistiske basert på erfaring og markedsforhold. Det vil kunne oppstå situasjoner som kan føre til endrede estimater og forutsetninger, som igjen vil påvirke selskapets eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes vurderes fortløpende og innregnes i perioden hvor de oppstår. Ved utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet har ledelsen gjort vesentlige vurderinger basert på skjønn knyttet til anvendelse av regnskapsprinsippene.

For nærmere informasjon om estimatusikkerhet og områder for anvendelse av skjønn, som kan medføre en vesentlig endring av beløpene innen neste regnskapsperiode, henvises det til følgende noter:

- [Note 9](#) "Inntektsføring av kundekontrakter"
- [Note 13](#) "Pensjoner"
- [Note 15](#) "Leieavtaler"
- [Note 16](#) "Immaterielle eiendeler"
- [Note 17](#) "Test av verdifall på goodwill"
- [Note 19](#) "Skatt"
- [Note 22](#) "Fordringer og kredittrisiko"
- [Note 23](#) "Finansielle instrumenter"
- [Note 26](#) "Avsetninger"

3 SAMMENDRAG AV VESENTLIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

A) Konsolidering

Datterselskaper

Datterselskaper er alle enheter som konsernet har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er eksponert for variabilitet i avkastningen fra en enhet og har evne til å påvirke denne avkastningen gjennom sin innflytelse over enheten. Datterselskap konsolideres fra den dagen kontroll oppstår, og dekonsolideres når kontroll opphører.

Ved kjøp av datterselskaper innregnes disse til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Virkelig verdi henføres til identifiserte eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser. Merverdi som ikke kan henføres til bestemte eiendeler, er oppført som goodwill. Ved kjøp av nye datterselskaper innregnes resultat, eiendeler og forpliktelser i konsernregnskapet fra oppkjøpstidspunktet. Oppkjøpstidspunktet er det tidspunktet hvor KONGSBERG oppnår kontroll over det oppkjøpte selskapet. Normalt vil kontroll oppnås når alle betingelser i avtalen er oppfylt. Eksempler på betingelser kan være godkjenning av styret, generalforsamling eller godkjenning fra konkurransemyndighetene. Ved trinnvise oppkjøp legges verdiene ved tidspunkt for kontroll til grunn. Goodwill beregnes på tidspunktet når kontroll oppnås.

Betinget vederlag som skal utbetales på et senere tidspunkt dersom gitte forutsetninger ved oppkjøpet oppfylles, blir innregnet til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Etterfølgende endringer i virkelig verdi av betinget vederlag blir resultatført. Transaksjonsutgifter i sammenheng med virksomhetssammenslutningen kostnadsføres når de påløper.

Datterselskaper som er solgt i løpet av året, er tatt med i resultatregnskapet for konsernet frem til det tidspunktet når kontroll opphører. Normalt vil kontroll opphøre når alle betingelser i avtalen er oppfylt. Konsekvensen ved manglende oppfyllelse er heving av avtalen. Virksomheter solgt i perioden som utgjør et selvstendig virksomhetsområde, presenteres som virksomhet under avhendelse på en egen linje i resultatregnskapet for hele regnskapsåret og i resultatregnskapets sammenligningstall.

Selskap som inngår i konsernet, fremgår av [note 32](#) "Oversikt over konsernselskaper".

Felleskontrollerte ordninger

Etter IFRS 11 skal investeringer i felleskontrollerte ordninger klassifiseres enten som felleskontrollerte driftsordninger eller felleskontrollerte virksomheter avhengig av de avtalemessige rettighetene og forpliktelsene til hver enkelt investor. KONGSBERG har vurdert sine felleskontrollerte ordninger og kommet til at de er felleskontrollerte virksomheter. Felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden.

Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper er enheter hvor konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll over den finansielle og operasjonelle styringen (normalt ved eierandel mellom 20 % og 50 %). Betydelig innflytelse er makt til å delta i finansielle og driftsmessige prinsippavgjørelser i selskapet, men hvor KONGSBERG likevel ikke har kontroll eller felleskontroll. Ved eierandel under 20 % må det, for å kunne behandles som tilknyttet selskap, klart demonstreres at betydelig innflytelse foreligger, for eksempel gjennom aksjonæravtaler. Konsernregnskapet inkluderer konsernets andel av resultat fra tilknyttede selskaper innregnet etter egenkapitalmetoden fra det tidspunkt betydelig

innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører. Dersom konsernets andel av negativt resultat overstiger verdi av investeringen, reduseres balanseført verdi av investeringen til null og innregning av ytterligere negativt resultat opphører. Unntaket er de tilfeller hvor konsernet har forpliktelse til å dekke negative resultater.

Eliminering av transaksjoner

Kjøp, salg, mellomværende og urealiserte gevinster oppstått ved transaksjoner mellom konsernselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger blir eliminert ved konsolidering. Urealisert tap elimineres tilsvarende såfremt dette ikke er et verdifall som krever innregning i konsernregnskapet.

Ikke-kontrollerende interesser

Ikke-kontrollerende interesser er inkludert i konsernets egenkapital på egen linje og andel av resultatet er inkludert i årets resultat. Ikke-kontrollerende interesser omfatter andel av virkelig verdi av datterselskapet inkludert andel av identifiserte merverdier på oppkjøpstidspunktet. Ved oppkjøp hvor det foreligger ikke-kontrollerende eierinteresser blir goodwill i de fleste tilfeller avgrenset til KONGSBERG sin andel. Andel av totalresultatet henføres selv om dette medfører en negativ ikke-kontrollerende interesse.

B) Utenlandsk valuta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er morselskapets funksjonelle valuta. Hver enhet i konsernet vurderer sin funksjonelle valuta, og hver transaksjon i regnskapet til de enkelte enhetene blir målt i enhetens funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta på transaksjonstidspunktet. Kundekontrakter i valuta forskjellig fra den funksjonelle valuta sikres og inntektsføres basert på sikret kurs. Eventuelle usikrede fordringer og andre forpliktelser i ikke-funksjonell valuta omregnes til balansedagens kurs, og valutakursdifferansene er innregnet i resultatet. Differanser som oppstår ved omregning av kontantstrømsikringer, og som tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring, er innregnet som endring i virkelig verdi på kontantstrømsikringer i utvidet resultat. Når kontantstrømsikringene realiseres, blir effektene tatt over årsresultatet. Se også 3 J "Finansielle instrumenter". Gevinster og tap knyttet til pengeposter i ikke-funksjonell valuta, som er en del av varekretsløpet, inngår i driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer. Øvrige gevinster og tap knyttet til poster i ikke-funksjonell valuta er klassifisert som finansinntekter eller -kostnader.

Omregning av utenlandske datterselskaper

Eiendeler og forpliktelser i utenlandske virksomheter, med annen funksjonell valuta enn norske kroner, omregnes i hovedsak til norske kroner med valutakurs på balansedagen. Inntekter og kostnader omregnes månedlig basert på gjennomsnittskurser. Omregningsdifferanser innregnes i utvidet resultat. Når en utenlandsk virksomhet avhendes på en slik måte at KONGSBERG ikke lenger har kontroll, resultatføres akkumulerte omregningsdifferanser og reverseres samtidig i utvidet resultat.

C) Inntektsføring av kundekontrakter

For inntektsføring av kundekontrakter er det 5 trinn som skal vurderes for å konkludere med korrekt inntektsføring:

- Trinn 1: Identifisere kundekontrakter
- Trinn 2: Identifisere separate leveranseforpliktelser
- Trinn 3: Fastsette transaksjonsprisen
- Trinn 4: Allokere transaksjonsprisen
- Trinn 5: Inntektsføre når leveranseforpliktelsen er oppfylt

Trinn 1: Identifisere kundekontrakter

Første trinn i vurderingsmodellen angir kriterier for at en kundekontrakt skal foreligge. I hovedsak går dette på at kontrakten skal ha en kommersiell substans og at sentrale vilkår knyttet til leveransen skal være avtalt mellom partene (partenes rettigheter og forpliktelser, betalingsvilkår mv.). Det må også være sannsynlig at KONGSBERG vil få oppgjør for leveransen. Det er i utgangspunktet ikke et krav om at kundekontrakten skal være skriftlig, men KONGSBERG har satt skriftlighet som et krav.

Trinn 2: Identifisere separate leveranseforpliktelser

Regnskapsstandarden krever videre at det gjøres en vurdering av alle varer og tjenester som selger har forpliktet seg til i kontrakten med tanke på om de skal behandles som separate leveranseforpliktelser eller samlet med hensyn til inntektsføring. Vurderingene faller ned på om varer og tjenester i avtalen er egnet til å leveres separat, og i neste omgang om kontrakten er utformet slik at de enkelte varene og tjenestene gir kunden en verdi alene. Sistnevnte vurderes ut ifra konkrete kontraktbetingelser. En serie av tilnærmet like leveranser i samme kontrakt vurderes som én leveranseforpliktelse.

Eksempler hvor kontrakter normalt skal deles opp er salg av flere forskjellige produkter i en kontrakt som brukes av kunden uavhengig av hverandre, varer med etterfølgende service-avtaler, lisenser og tjenester. Enkelte områder i KONGSBERG har de sistnevnte typer kontrakter. Dette utgjør ikke en vesentlig andel av KONGSBERGs omsetning.

Kongsberg Maritime (KM) leverer integrerte løsninger innenfor én kontrakt hvor leveransen består av flere av KM sine produkter som skal fungere sammen og godkjennes samlet ved overlevering til kunden. I tillegg har KM gjennom oppkjøpet av CM en vesentlig andel utstyrsleveranser. Utstyrsleveransene er frittstående og behandles som separate leveringsforpliktelser.

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) sine leveranser er ofte utviklingsprosjekter der sluttprosjektet består av mange komponenter og undersystemer integrert i ett system. Kontraktene består derfor typisk av én leveringsforpliktelse som er det integrerte systemet godkjent av kunden gjennom slutttester.

KDA har også serier av like leveranser som inngår i én kontrakt. Disse håndteres som én leveringsforpliktelse.

Både KM og KDA leverer utstyr og tjenester til ettermarkedet. Disse leveransene behandles som separate leveringsforpliktelser.

Trinn 3: Fastsette transaksjonsprisen

Tredje trinn er å fastsette transaksjonsprisen som tilsvarer forventet vederlag fra kunden. I de fleste tilfeller vil dette beløpet være lett å bestemme siden KONGSBERG i stor utstrekning bruker faste priser i sine kundekontrakter. Likevel finnes det tilfeller som krever vurdering. Dette gjelder i hovedsak ulike former for rabatter og incentividninger, finansieringselementer i kontraktene og opsjoner. Ved rabatter og insentividninger i en kundekontrakt legges beste estimat til grunn ved fastsettelse av transaksjonsprisen. For kontrakter hvor det foreligger et vesentlig finansieringselement utover ett år, skal rente-

komponenten skilles ut fra kontraktsinntekten. I tillegg kan det forkomme tilfeller av inntektsreduksjoner som følge av forsinkelsesavgifter. Ved fastsettelse av transaksjonsprisen hensyntas disse kun hvis det er svært sannsynlig at de vil inntreffe.

Trinn 4: Allokere transaksjonsprisen

Etter at transaksjonsprisen er fastsatt, allokeres transaksjonsprisen til hver enkelt leveranseforpliktelse som er identifisert under trinn 2 basert på selvstendig salgspris. Selvstendig salgspris er normalt prisen på produktet når det selges separat fratrukket eventuelle rabatter som må fordeles. Dersom denne prisen ikke er direkte observerbar estimeres den. Dette gjelder som oftest allokeringen av inntekter mellom lisenser og tjenester, men også ved fordeling av inntekter mellom ulike produkter som leveres som en integrert løsning. Integrerte løsninger er i all hovedsak vurdert som én leveranseforpliktelse under trinn 2 fordi systemene skal fungere sammen og at det normalt er én felles godkjenning av leveransen totalt sett. Én leveranseforpliktelse kan likevel få allokert ulike priser på forskjellige deler av kundekontrakten. Dette gjøres etter tilsvarende prisfastsettelse som beskrevet over. Resultatet av dette blir at leveransen kan få en ulik inntjening i forskjellige faser av kundekontrakten avhengig av hvilke deler som anses overført til kundens kontroll.

Trinn 5: Inntektsføre når leveranseforpliktelsen er oppfylt

Siste trinnet i modellen gir bestemmelser for når inntekten skal innregnes, og det skilles mellom leveranseforpliktelser som skal innregnes på ett tidspunkt eller over tid. I KONGSBERG brukes det i stor utstrekning inntektsføring basert på fremdrift i prosjektene. Prinsippet i IFRS 15 er at kontroll over eiendelen skal være overført til kunden før KONGSBERG kan inntektsføre. Kontroll vil normalt innebære at kunden har mulighet til direkte bruk av en eiendel, kunne oppnå det vesentligste av de gjenværende fordelene av en eiendel, og mulighet til å forhindre at andre kan styre bruken av, og oppnå fordelene av en eiendel. Dette vurderes konkret for hver leveranseforpliktelse. Videre angir IFRS 15 tre tilfeller hvor selger skal inntektsføre en leveranse over tid:

- a) Selger bygger en eiendel som kontrolleres av kunden, for eksempel hvor selger konstruerer en eiendel på kundens eiendom.
- b) Kunden mottar varer/tjenester fra selger i en løpende leveranseforpliktelse og forbruker disse samtidig. Dette vil normalt gjelde for de fleste tjenester.
- c) Selger utvikler en eiendel som ikke har et alternativt bruksområde for selger, og selger har gjennom kontrakt rett til å kreve betalt for arbeid til dato (påløpte kostnader pluss margin). Med tanke på alternativt bruksområde er det sluttproduktet som skal vurderes.

Som det fremgår av punktene over må ikke kontrolloverføring være fysisk (jf. pkt. a og b), men kan også være basert på kontrakt (jf. pkt. c). KONGSBERG har sin hovedvekt av kontrakter som inntektsføres basert på fremdriftsmåling (over tid) i kategori c, hvor den fysiske overleveringen av produktene ikke skjer løpende, men når produktene er ferdig konstruert og ofte mot slutten av kontrakten. Vurderingene er basert på forskjellige kriterier avhengig av produkt og prosjekter, men hvor de viktigste er:

- kundespesifikke tilpasninger av forskjellig grad,
 - det er et begrenset marked for tilsvarende produkter,
 - systemene installeres/ integreres med kundens eiendom løpende eller ved slutten av prosjektet, og
 - det krever mye å omarbeide produktene til en annen kunde.
- KONGSBERG har kontrakter som juridisk sett gir KONGSBERG krav på dekning av påløpte kostnader pluss margin hvis kunden skulle kansellere kontrakter uten rimelig grunn.

“Kundekontrakter, eiendel” og “kundekontrakter, forpliktelse”

KONGSBERG har på linjen “kundekontrakter, eiendel” samlet alle eien-

delsposter tilknyttet kundekontrakter med unntak av kundefordringer. Dette innbefatter opptjent ikke fakturert inntekt, forskudd til underleverandører, varer innkjøpt eller allokert til inngåtte kundekontrakter, men som ikke er bearbeidet og ikke har skapt fremdrift i prosjektet og varer i arbeid på prosjekter som inntektsføres ved levering.

Balanseført verdi av kundekontrakter presenteres i oppstilling over finansiell stilling basert på en vurdering av den enkelte kundekontrakts finansielle status. Klassifiseringen gjøres kontrakt for kontrakt med mindre det foreligger en avtale om motregning. I så fall kan de aktuelle kontraktene sees i sammenheng. For hver enkelt kundekontrakt nettes samtlige balanseposter, med unntak av kundefordringer (presenteres på linjen "Fordringer"), mot hverandre slik at nettoeksponeringen på den enkelte kundekontrakt i konsernregnskapet presenteres på en linje i oppstilling over finansiell stilling. Den enkelte kundekontrakt presenteres da enten som "kundekontrakter, eiendel", eller som "kundekontrakter, forpliktelse".

De fleste kundeprosjekter i KONGSBERG som inntektsføres over tid bruker fremdrift basert på kostnader som fremdriftsmål. Dette innebærer at man estimerer totalkostnaden i prosjekter og at inntektsføringen skjer basert på påløpte kostnader i forhold til forventede totalkostnader. I noen områder brukes det tilnærminger til fremdrift basert på påløpte kostnader og det kan gi positive beholdninger i prosjektene. Dette skyldes i stor grad at produksjonen er påbegynt, men at det ikke er regnskapsført inntekt fordi produksjonen ikke er allokert til konkrete ordre (anonym produksjon) eller at inntekt, av vesentlighetshensyn, først inntektsføres ved ferdigstilling av den enkelte komponent. Årsaken er at varer ofte flyttes fra varelager til prosjektene uten at det har skjedd kontrolloverføring til kunde, og det er derfor behov for å bruke alternative fremdriftsmål, for eksempel påløpte timer, som en tilnærming til fremdrift basert på kostnader. KONGSBERG har vesentlige positive prosjektbeholdninger i sin balanse. Disse beholdningene består i hovedsak av utført, ikke fakturert arbeid, og komponenter som er tatt ut av varelager, men ikke er installert i prosjektene (anonym produksjon), og mellomværende med underleverandører.

I en del tilfeller mottas forskudd fra kunde, eller kunde faktureres før kontroll er overført. Dette presenteres som en "kundekontrakt, forpliktelse". "Kundekontrakt, forpliktelse" vil også oppstå som følge av kostnadsperiodiseringer foretatt under oppfyllelse av kundekontraktene. Alle gjeldsposter tilknyttet kundekontrakter er samlet på denne linjen med unntak av leverandørgjeld. På samme måte som på eiendelssiden presenteres balansepostene for kundekontrakter som inntektsføres etter fremdrift sammen med de som inntektsføres ved levering.

Innregnet opptjent kontraktsfortjeneste er en forholdsmessig andel av forventet total kontraktsfortjeneste ut ifra fullføringsgrad. Dersom kontraktsfortjenesten ikke kan estimeres med rimelig grad av sikkerhet, inntektsføres prosjektet uten fortjeneste inntil pålidelige estimater foreligger. Innregnet opptjent kontraktsfortjeneste klassifiseres som "kundekontrakter, eiendel" i balansen. Ved fakturering reklassifiseres kundekontrakt eiendel til kundefordringer.

I særskilte tilfeller vil arbeid på prosjekter bli påbegynt og kostnader aktivert uten at det foreligger inngåtte kontrakter med kunder. Dette forutsetter at det er overveiende sannsynlighet for kontraktsinngåelse. Inntil kontrakt er inngått klassifiseres denne type aktiverte kostnader som varelager.

Tapskontrakt

En tapskontrakt er definert som en kontrakt hvor uunngåelige kostnader i forbindelse med fullføring av kontrakten overstiger de økonomiske fordelene som kontrakten vil innbringe, hvilket innebærer at det må foreligge et reelt tap og ikke bare en redusert fortjeneste. Uunngåelige kostnader skal representeres ved den laveste netto

kostnaden av enten å fullføre kontrakten eller å betale kompensasjon som vil påløpe ved å ikke fullføre den.

Når en kundekontrakt forventes å gi tap, kostnadsføres hele tapet umiddelbart. En kundekontrakt forventes å gi tap når forventede kostnader overstiger forventede inntekter i kontrakten. Netto avsatt til tapskontrakter er klassifisert i balansen på regnskapslinjen "kundekontrakter, forpliktelser".

D) Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringen i utsatt skatt. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt beregnes ved å ta utgangspunkt i midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige balanseverdier ved periodens slutt (gjeldsmetoden). Det er beregnet utsatt skatt av netto skatteøkende midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige balanseverdier etter utligning av skattereduserende midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring dersom dette tilfredsstiller kravene i IAS 12.71.

For kundekontrakter som inntektsføres over tid er det lagt til grunn at skattemessig inntektsføring først skal finne sted når kontroll og risiko overdras til kunden, og KONGSBERG har endelig krav på vederlaget i kontrakten. KONGSBERG har store og langsiktige pågående kontrakter og derav oppstår ofte betydelige skatteøkende midlertidige forskjeller.

Eiendel ved utsatt skatt er bare innregnet i den utstrekning det er sannsynlig at det vil foreligge en fremtidig skattepliktig inntekt som den skattereduserende forskjellen kan utnyttes mot. Eiendel ved utsatt skatt er vurdert for hver periode og vil bli fraregnet dersom det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert. Utsatt skatt nettoføres innenfor samme skatteregime for selskaper som inngår i samme skattekonsern.

E) Finansinntekter og finanskostnader

Finansinntekter består av renteinntekter, utbytte, valutagevinster, gevinst ved realisasjon av "Eiendeler til virkelig verdi over resultatet" og andre finansinntekter. Renteinntekter innregnes etter hvert som de påløper ved bruk av effektiv rente, mens utbytte blir innregnet på dato for beslutning i generalforsamlingen som vedtar utbytte.

Finanskostnader består av rentekostnader inklusive renter på leasingforpliktelser (se note 15), valutatap, tap ved realisasjon av "Eiendeler til virkelig verdi over resultatet", og andre finanskostnader. Rentekostnader innregnes etter hvert som de påløper ved bruk av effektiv rente.

F) Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill oppstår ved kjøp av virksomhet (virksomhetssammenlutning) og avskrives ikke. Goodwill innregnes i oppstilling over finansiell stilling til anskaffelseskost, fratrukket eventuelle akkumulerte nedskrivninger. Goodwill genererer ikke kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler, og tilordnes til de kontantstrømgenererende enheter som forventes å ha fordel av synergieffekter av sammenslutningen som ga opphavet til goodwill. Kontantstrømgenererende enheter som er tilordnet goodwill testes årlig for verdifall ved årets slutt eller oftere dersom det er indikasjoner for verdifall.

Goodwill testes for verdifall ved å beregne gjenvinnbart beløp til den kontantstrømgenererende enheten eller gruppe av kontantstrømgenererende enheter som goodwill er tilordnet og som følges opp av ledelsen. Gruppen av kontantstrømgenererende enheter er i alle tilfeller ikke større enn et driftssegment definert i henhold til IFRS 8 Driftssegmenter.

Verdifall beregnes ved å sammenligne gjenvinnbart beløp med den enkelte kontantstrømgenererende enhets balanseførte verdi. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av bruksverdi og netto salgsverdi. Konsernet benytter bruksverdi for å fastsette gjenvinnbart beløp av de kontantstrømgenererende enhetene. I vurdering av bruksverdi er forventet fremtidig kontantstrøm diskontert til nåverdi ved å benytte en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets avkastningskrav for den aktuelle kontantstrømgenererende enheten. Dersom bruksverdi av den kontantstrømgenererende enheten er lavere enn balanseført verdi, reduserer nedskrivningene regnskapsført verdi av goodwill og deretter balanseført verdi av enhetens øvrige eiendeler forholdsmessig basert på balanseført verdi av de enkelte eiendelene. Nedskrivninger av goodwill kan ikke reverseres i en senere periode dersom gjenvinnbart beløp av den kontantstrømgenererende enheten øker. Eventuelt verdifall innregnes som nedskrivninger i resultatregnskapet. Nedskrivningstesting av goodwill er beskrevet i [note 17](#) "Test av verdifall på goodwill".

Se også [note 3 I](#) "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Verdifall på ikke-finansielle eiendeler".

Utvikling

Utgifter knyttet til utviklingsaktiviteter, herunder utviklingsprosjekter i utviklingsfasen, blir balanseført dersom utviklingsaktiviteten eller utviklingsprosjektet tilfredsstiller definerte krav til balanseføring. Utvikling omfatter aktiviteter knyttet til plan eller design for produksjon av nye eller vesentlig forbedrede materialer, innretninger, produkter, prosesser, systemer eller tjenester før kommersiell produksjon eller bruk kommer i gang. I vurderingen av om det er utvikling av et nytt system, ny funksjonalitet eller modul må det som utvikles kunne operere uavhengig av eksisterende systemer/produkter som selges. KONGSBERG har vurdert kriterier for vesentlig forbedring til å være en økning på mer enn 20 % av verdien fra før utviklingen eller i forhold til gjenanskaffelseskost for systemet. Balanseføring forutsetter at utviklingskostnader kan bli målt pålitelig, at produktet eller prosessen er teknisk og kommersielt gjennomførbare, fremtidige økonomiske fordeler er sannsynlige og at KONGSBERG har til hensikt, og har tilstrekkelige ressurser til å fullføre utviklingen, samt til å bruke eller selge eiendelen. Andre utviklingskostnader kostnadsføres etter hvert som de påløper.

Når kriterier for balanseføring er oppfylt, vil kostnader som påløper balanseføres. Kostnadene inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og en andel av indirekte kostnader som er direkte henførbare til utviklingen.

Når utviklingskostnader innregnes i oppstilling over finansiell stilling, gjøres dette til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte amortiseringer og tap ved verdifall. Amortiseringer fastsettes basert på forventet utnyttbar levetid. Hovedregelen er lineær amortisering. Gjenværende forventet utnyttbar levetid og forventet utrangeringsverdi vurderes hvert år.

Beregning av økonomiske fordeler gjennomføres basert på de samme prinsipper og metoder som ved test for verdifall. Beregningen baseres på langtidsbudsjetter som styret har godkjent. For nærmere redegjørelse om beregning se [note 17](#) "Test av verdifall på goodwill".

Vurdering av oppfyllelse av kriteriene for aktivering av utviklingskostnader skjer i takt med fremdriften i pågående utviklingsprosjekter. Underveis i utviklingsfasen besluttes det, basert på teknisk suksess og markedsvurderinger, om man skal ferdigstille utviklingen og starte innregning i oppstilling over finansiell stilling.

Vedlikehold

Vedlikehold er det arbeid som må utføres på produktene eller systemene for å sikre forventet økonomisk utnyttbar levetid. Gjennomføres det en vesentlig forbedring på produktet eller systemet som for eksempel medfører at livssyklusen forlenges, eller at kunden er villig til å betale mer for forbedringen, er dette å anse som utvikling og skal innregnes i oppstilling over finansiell stilling. Utgifter knyttet til vedlikehold kostnadsføres når de påløper.

Teknologi og andre immaterielle eiendeler

Teknologi og andre immaterielle eiendeler som er kjøpt og som har bestemt utnyttbar levetid, måles til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte amortiseringer, samt akkumulert nedskrivning ved verdifall. Amortiseringer fastsettes basert på forventet utnyttbar levetid, og hovedregelen er lineær amortisering. Forventet utnyttbar levetid og fastsettelse av amortiseringstakt vurderes hver periode.

G) Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr regnskapsføres til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivning ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelene. Eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid. Når enkeltdele av en eiendom, et anlegg eller utstyr har ulik utnyttbar levetid, og som er betydelig i forhold til enhetens samlede anskaffelseskost, avskrives disse separat. Forventet utrangeringsverdi hensyntas ved fastsetting av avskrivningsplanen.

Gjenværende forventet utnyttbar levetid og forventet utrangeringsverdi vurderes hvert år. Gevinst eller tap ved salg av eiendom, anlegg og utstyr er differansen mellom salgssum og bokført verdi av enheten, og innregnes netto i resultatregnskapet. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler, og som kan måles pålitelig, blir innregnet i oppstilling over finansiell stilling.

H) Leieavtaler

KONGSBERG innregner verdien av leieavtaler som leasingeiendel og leasingforpliktelse dersom det er vurdert at leieavtalen inneholder en rett til å kontrollere bruken av eiendelen. Det brukes ensartede prinsipper for innregning og måling av leieavtalene, med unntak av for kortsiktige leieavtaler og leieavtaler der underliggende eiendel har lav verdi. KONGSBERG har benyttet seg av adgangen til å utelate kontrakter med løpetid under 12 måneder, samt kontrakter på leieobjekter med lav verdi. Øvrige ytelser i leieavtalene som for eksempel felleskostnader ved leie av eiendom eller serviceavtaler på biler samt leieavtaler vedrørende immaterielle eiendeler innregnes ikke etter reglene i IFRS 16.

Leasingeiendel

Leasingeiendelen innregnes fra det tidspunktet eiendelen er gjort tilgjengelig for bruk for KONGSBERG. Leasingeiendelen innregnes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger ved verdifall og justeres i tillegg ved revurdering av leasingforpliktelsen. Anskaffelseskosten inkluderer innregnet leieforpliktelse, forskuddsleie, utgifter ved tilbakeføring og andre direkte utgifter knyttet til inngåelse av leieavtalen. Direkte anskaffelsesutgifter er utgifter som selskapet ikke ville pådratt seg dersom leieavtalen ikke hadde blitt inngått. Leasingeiendelen avskrives lineært over det laveste av leieperioden og estimert levetid for eiendelen.

Leasingeiendeler vurderes for nedskrivning etter prinsippene beskrevet i [note 3 I](#).

Leasingforpliktelse

Leasingforpliktelsen innregnes fra det tidspunktet den underliggende eiendelen er gjort tilgjengelig for bruk for KONGSBERG. Leasingforpliktelsen måles til nåverdien av avtalt, ikke allerede betalt leie. Leiebetalingene kan inkludere:

- fast leie,
- variabel leie som er avhengig av en indeks eller rentesats
- betaling for å tre ut av leieavtalen, når det er rimelig sikkert at KONGSBERG vil terminere avtalen

Nåverdien beregnes ved å diskontere leiebetalingene ved bruk av den implisitte renten i leieavtalen på innregningstidspunktet dersom denne er kjent. Som oftest er ikke denne kjent og da brukes marginal lånerente for lån med tilsvarende risiko eller yield for leieavtaler som gjelder eiendom. Etter innregningstidspunktet økes leieforpliktelsen med tilhørende rentekostnad og reduseres med betalt leie. Leasingforpliktelsen revurderes dersom det er endringer i leieperioden, endringer i leiebetalingene som følge av endring i indeks eller endring i vurderingen av om kjøpsopsjonen skal utøves.

Leieperioden inkluderer den uoppsigelige perioden av leieavtalen. I tillegg inkluderes forlengelsesopsjoner dersom det er rimelig sikkert at KONGSBERG vil utøve opsjonen og termineringsopsjoner dersom det er sannsynlig at de ikke blir utøvd.

Kortsiktige leieavtaler og leieavtaler på eiendeler med lav verdi

KONGSBERG benytter seg av unntaket for leieavtaler inntil 12 måneder for eiendom, maskiner, biler og utstyr. KONGSBERG benytter unntaket for leieavtaler på eiendeler med lav verdi i all hovedsak på kontorutstyr. Leiebetalinger som knytter seg til overnevnte leieavtaler innregnes som en kostnad lineært over leieperioden og innregnes ikke i konsernets oppstilling over finansiell stilling.

Leieavtaler der KONGSBERG er utleier

KONGSBERG leier ut noe eiendom. Disse leieavtalene innebærer ikke vesentlig overføring av all risiko og fordeler forbundet med eierskap av eiendommene og klassifiseres derfor som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger innregnes som inntekt lineært over leieperioden.

Salgs- og tilbakeleietransaksjoner

KONGSBERG har noen salgs- og tilbakeleietransaksjoner knyttet til eiendom. Ved salg av eiendommen, forutsatt at det er et reelt salg, fraregnes eiendommen og det innregnes en leasingeiendel og en leasingforpliktelse samt gevinst eller tap på de overførte rettighetene til bruk av eiendelen. Hvis tilbakeleien kun er finansiell, anses ikke å være en transaksjon, men kun en finansiering skal den ikke fraregnes.

I) Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Alle ikke-finansielle eiendeler vurderes for hver rapporteringsperiode om det er indikasjoner på verdifall. Hvis indikasjon for verdifall eksisterer, blir gjenvinnbart beløp beregnet.

Gjenvinnbart beløp av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet er det høyeste av bruksverdi og netto salgsverdi. Bruksverdi er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer.

I nåverdiregningen benyttes det en diskonteringsrente før skatt, som reflekterer dagens markedsvurderinger på tidsverdien og den spesifikke risikoen knyttet til eiendelen. Diskonteringsrenten før skatt er fastsatt ved bruk av iterativ metode.

Et verdifall kan bli innregnet hvis balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet er større enn gjenvinnbart beløp. En kontantstrømgenererende enhet er den minste identifiser-

bare gruppen som genererer en inngående kontantstrøm som i det alt vesentlige er uavhengig av andre eiendeler eller grupper. Verdifall relatert til kontantstrømgenererende enheter blir først regnet mot enhetens goodwill, for så å redusere balanseført verdi på de andre eiendelene i enheten pro rata. Disse eiendelene vil normalt være eiendom, anlegg og utstyr og andre immaterielle eiendeler. Der en enkelteiendel ikke generer selvstendige inngående kontantstrømmer inngår eiendelen i en gruppe av eiendeler som generer uavhengige inngående kontantstrømmer.

Ikke-finansielle eiendeler som har vært gjenstand for verdifall, blir vurdert for hver periode om det foreligger indikasjoner på at verdifallet er redusert eller ikke lenger er til stede. Reversering av tidligere verdifall blir begrenset oppad til den balanseførte verdien eiendelen ville ha hatt etter avskrivninger og amortiseringer hvis ikke verdifall hadde blitt innregnet.

J) Finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser består av derivater, investeringer i aksjer, kundefordringer og andre fordringer, kundekontrakter under utførelse, kontanter og kontantekvivalenter, rentebærende gjeld, leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser. Et finansielt instrument blir innregnet når konsernet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. Finansielle eiendeler og forpliktelser blir ved første gangs innregning vurdert til virkelig verdi pluss direkte henførbare kostnader. Unntaket er finansielle instrumenter hvor endring i virkelig verdi føres over resultatet eller over utvidet resultat hvor henførbare kostnader henholdsvis kostnadsføres direkte eller over utvidet resultat. Et alminnelig kjøp eller salg av finansielle eiendeler innregnes og fraregnes på avtaletidspunktet. Finansielle eiendeler fraregnes når konsernets rett til å motta kontantstrømmer fra eiendelen utløper, eller når konsernet overfører eiendelen til en annen part og konsernet overfører all risiko og avkastning på eiendelen. Finansielle forpliktelser fraregnes når konsernets plikt spesifisert i kontrakt er oppfylt, utløpt eller kansellert.

Klassifisering

Konsernet klassifiserer finansielle eiendeler og forpliktelser ved første gangs innregning basert på type instrument og intensjonen med instrumentet. Disse klassifiseres innenfor følgende kategorier:

- Virkelig verdi over resultatet
- Finansielle eiendeler målt til amortisert kost
- Derivater ørmerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi
- Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost

Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultat

Alle aksjer som ikke er i datterselskaper, i felleskontrollerte eller i tilknyttede selskaper i balansen, er definert under kategorien virkelig verdi over resultatet. Se [note 4](#) "Virkelig verdi" for nærmere beskrivelse av hvordan virkelig verdi fastsettes for finansielle eiendeler og forpliktelser.

Finansielle eiendeler målt til amortisert kost

Konsernet måler finansielle eiendeler til amortisert kost hvis følgende betingelser er oppfylt:

- Den finansielle eiendelen holdes i en forretningsmodell hvor formålet er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, og
- kontraktsvilkårene for den finansielle eiendelen gir opphav til kontantstrømmer som utelukkende består av betaling av hovedstol og renter på gitte datoer.

Etterfølgende måling av finansielle eiendeler målt til amortisert kost gjøres ved bruk av effektiv rente og er gjenstand for tapsavsetning. Gevinst og tap føres til resultat når eiendelen er fraregnet, modifisert eller nedskrevet.

Fordringer knyttet til den løpende driften er vurdert til amortisert kost, som i praksis innebærer nominell verdi med avsetning for forventet tap.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Derivater er ført i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer på kontantstrømsikringer føres over utvidet resultat, mens verdiendringer på virkelig verdisikringer føres mot valutaeiendel eller -forpliktelse i balansen.

Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost

Konsernets finansielle forpliktelser innregnes til amortisert kost med unntak av finansielle derivater som innregnes til virkelig verdi over utvidet resultat.

Nedskrivning finansielle eiendeler

KONGSBERG gjør avsetning for forventede tap på alle finansielle eiendeler som ikke er klassifisert som virkelig verdi over resultat. Forventet kredittap er beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid, dvs. forskjellen mellom de kontraktmessige kontantstrømmer og den kontantstrømmen som konsernet forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet. De forventede kontantstrømmene skal omfatte kontantstrømmer fra salg av sikkerhetsstillelse eller andre kredittforbedringer som er integrert i kontraktvilkårene.

Konsernet anvender den forenklete metoden for beregning av tapsavsetninger for kundefordringer og kontraktseiendeler. Det gjøres en individuell vurdering av kundefordringene. Konsernet måler dermed tapsavsetningen basert på forventet kredittap over levetiden for hver rapporteringsperiode. Tapsavsetningen er basert på historiske kredittap, justert for fremadrettede faktorer for den spesifikke kunde og den generelle økonomiske situasjonen.

Derivater

Derivater i KONGSBERG består hovedsakelig av valutaterminkontrakter. Valutaopsjoner, rente- og valutabytteavtaler (basiswapper) benyttes i noen grad. Ved førstegangs innregning blir derivater målt til virkelig verdi, og henførbare transaksjonskostnader resultatført når de påløper. KONGSBERG anvender reglene for sikringsbokføring i den grad kravene i IFRS 9 er oppfylt. Endring i virkelig verdi på derivater er innregnet i årsresultatet dersom de ikke kvalifiserer for sikringsbokføring.

Sikring

Konsernets finanspolicy sier at kontrakter over en viss størrelse skal valutases ved inngåelse, og disse blir i hovedsak sikret med valutaterminkontrakter (virkelig verdisikringer). Konsernet bruker i særskilte tilfeller terminkontrakter eller valutaopsjoner som kontantstrømsikringer, for eksempel ved store tilbud der sannsynligheten for kontraktstildeling er svært høy.

Før sikringsbokføring kan anvendes dokumenterer KONGSBERG alle kvalifikasjonskriterier for bruk av sikringsbokføring. Dette inkluderer identifikasjon av sikringsinstrumenter og -objekter, risikoen som sikres, og hvordan konsernet vil vurdere om sikringsforholdet oppfyller kravene til sikringseffektivitet. Krav til sikringseffektivitet er gjengitt under:

- Det er et økonomisk forhold mellom sikringsobjektet og sikringsinstrumentet.

- Virkningen av kredittrisiko er ikke dominerende for verdiendringene på sikringsinstrumentet og sikringsobjektet som inngår i sikringsforholdet.
- Sikringsgraden, dvs forholdet mellom volumet i sikringsinstrumentet og volumet i sikringsobjektet, samsvarer med volumene som konsernet faktisk benytter i risikostyringen.

Videre foretar KONGSBERG en vurdering hvorvidt et derivat (eventuelt et annet finansielt instrument) skal brukes til:

- sikring av en bindende avtale (virkelig verdisikringer)
- sikring av fremtidig kontantstrøm fra en endringer i valutakursen forpliktelse, eller en identifisert fremtidig transaksjon med svært høy sannsynlighet (kontantstrømsikringer)

(i) Virkelig verdisikring

Ved virkelig verdisikringer innregnes verdiendringen på sikringsinstrumentet mot sikringsobjektet. For valutasesikringer av fremtidige kontraktfestede transaksjoner innebærer dette at verdiendringen på den fremtidige transaksjonen knyttet til endringer i valutakursen innregnes i oppstilling over finansiell stilling. Etersom sikringsinstrumentet også innregnes til virkelig verdi medfører dette en symmetrisk resultatføring av sikringsobjekt og sikringsinstrument. For kundekontrakter betyr dette at inntektsføring skjer til den sikrede valutakursen.

Sikringsbokføring opphører dersom:

- sikringsinstrumentet er forfalt og ikke videreført, terminert, utøvd eller solgt, eller
- sikringen ikke tilfredsstillende krav til sikring nevnt over.

Ved virkelig verdisikringer av finansielle eiendeler eller forpliktelser som regnskapsføres til amortisert kost, amortiseres verdiendringen på sikringsinstrumentet over gjenværende periode frem til forfall på sikringsobjektet.

(ii) Kontantstrømsikring

Kontantstrømsikringer er sikringer av høyst sannsynlige fremtidige kontantstrømmer. Ved kontantstrømsikringer innregnes endring i virkelig verdi i utvidet resultat dersom sikringene er effektive. Valutaopsjoner kategoriseres som kontantstrømsikringer og følger regnskapsprinsippene beskrevet her.

Når den sikrede transaksjonen inntreffer, overføres akkumulert verdiendring på sikringsinstrumentet fra utvidet resultat til årsresultatet. Dersom den sikrede transaksjonen medfører innregning av en eiendel eller forpliktelse periodiseres sikringsinstrumentet i takt med den sikrede transaksjonen.

Sikringer knyttet til en fremtidig kundekontrakt vil ved kontraktsinngåelse allokere til den aktuelle kontrakten ved at derivatene rulleres fra kontantstrømsikring til virkelig verdisikring. Gevinster og tap, som tidligere har vært innregnet i utvidet resultat, resultatføres i takt med kontraktens fremdrift. Dette innebærer at kundekontrakter som er sikret i forkant av kontraktsinngåelse inntektsføres med kursen på den opprinnelige sikringen.

Dersom sikringsinstrumentet utløper uten å bli rullert, eller dersom sikringsforholdet opphører, innregnes gevinst eller tap i årsresultat når den sikrede transaksjonen inntreffer. Dersom den sikrede transaksjonen ikke lenger er forventet å inntreffe, vil urealisert gevinst/tap på sikringsinstrumentet som tidligere er innregnet i utvidet resultat bli overført til årsresultatet.

I enkelte tilfeller kan det være aktuelt å sikre nettoinvesteringer i virksomhet utenfor Norge. En slik egenkapitalsikring vil innregnes på tilsvarende måte som kontantstrømsikring. Gevinst eller tap på sikringsinstrumentet knyttet til den effektive andelen av sikringen som har vært regnskapsført mot utvidet resultat som en del av omregningsdifferansen, skal innregnes i resultatet ved avhendingen av den utenlandske virksomheten.

Oppfølging av sikringseffektivitet

KONGSBERG rullerer valutaterminer fra kontantstrømsikring til virkelig verdisikring på tidspunktet for kontraktsinngåelse. I tillegg rulleres valutaterminer i tilfelle hvor inn- og utbetalinger kommer på et senere (eventuelt tidligere) tidspunkt enn først antatt. Ved kortere tidsavvik mellom forfall på termin og inn- og utbetalingen benytter KONGSBERG banksaldo i utenlandsk valuta, slik at vekslings av valuta fra valutakonto faller innenfor samme periode som endelig forfall av terminforretningen eller inn- og utbetalingen. Sikringseffektiviteten vil derfor være svært høy gjennom hele kontraktsperioden.

K) Klassifisering

Eiendeler som er tilknyttet vare- og tjenestekretsløpet, eller som forfaller innen 12 måneder, klassifiseres som kortsiktige. Andre eiendeler klassifiseres som langsiktige. Tilsvarende klassifiseres forpliktelsener som er tilknyttet vare- og tjenestekretsløpet, eller som forfaller innen 12 måneder, som kortsiktige. Andre forpliktelser klassifiseres som langsiktige. Derivater som benyttes for å sikre valutastrømmer i henhold til konsernet policy, se [note 3J](#) "Finansielle instrumenter – sikring", er relatert til konsernet vare- og tjenestekretsløp, og er derfor klassifisert som kortsiktige eiendeler og forpliktelser selv om derivatene forfaller mer enn 12 måneder frem i tid.

L) Varer

Varer er i KONGSBERG definert som beholdninger av råvarer, varer i arbeid og ferdigvarer som ikke er knyttet til spesifikke kundekontrakter. Varer er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi. For råvarer og varer i arbeid beregnes netto salgsverdi til estimert salgspris i ordinær virksomhet av ferdig tilvirkede varer redusert for gjenværende tilvirkningskostnader og kostnader for gjennomføring av salget. For ferdigvarer beregnes netto salgsverdi til estimert salgspris i ordinær virksomhet redusert med kostnader for gjennomføring av salget. For varer i arbeid og ferdigvarer beregnes anskaffelseskost til direkte og indirekte kostnader. Varelageret vurderes basert på gjennomsnittlig anskaffelseskost.

M) Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er finansielle eiendeler med faste eller bestemte betalinger som ikke er omsatt i et aktivt marked. Disse blir vurdert til amortisert kost ved hjelp av effektiv rente metode, men på grunn av kort løpetid vil kundefordringer og andre fordringer i praksis oppføres til pålydende etter fradrag for tap ved verdifall. Kundefordringer i utenlandsk valuta måles til balansedagens kurs.

N) Betalingsmidler

Betalingsmidler inkluderer bankbeholdning og kortsiktige likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp og med en maksimal løpetid på tre måneder.

O) Egenkapital**i. Egne aksjer**

Ved tilbakekjøp av egne aksjer føres kjøpspris inklusive direkte henførbare kostnader som endring i egenkapital. Egne aksjer

presenteres som reduksjon av egenkapital. Tap eller gevinst på transaksjoner med egne aksjer blir ikke innregnet i resultatet.

ii. Kostnader ved egenkapitaltransaksjoner

Transaksjonskostnader direkte knyttet til en egenkapitaltransaksjon og skatteeffekt på egenkapitaltransaksjon blir innregnet mot egenkapital etter fradrag for skatt.

iii. Sikringsreserve

Sikringsreserve inkluderer samlede akkumulerte nettoendringer i virkelig verdi for finansielle instrumenter benyttet som kontantstrømsikringer som løpende er innregnet i utvidet resultat.

iv. Omregningsdifferanser

Omregningsdifferanser innregnes i utvidet resultat. Når en utenlandsk virksomhet avhendes helt eller delvis på en slik måte at kontroll opphører, resultatføres tilhørende akkumulerte omregningsdifferanser, med tilhørende reversering i utvidet resultat.

Se også [note 3](#) "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Utenlandsk valuta."

P) Avsetninger

Avsetninger innregnes når konsernet har en forpliktelse som følge av en tidligere hendelse, og når det er sannsynlig at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig. Estimer skal være basert på historisk informasjon og vektning av mulige utfall mot deres sannsynlighet. I tilfelle hvor historisk informasjon ikke foreligger anvendes andre kilder for estimering av avsetningene. Dersom tidsverdien er vesentlig, beregnes avsetningen til nåverdien av forpliktelsen.

Garanti

Avsetninger for garantiforpliktelser innregnes når de underliggende produkter eller tjenester leveres. Garantiaavsetningen er basert på historisk informasjon om garantier, der hvor slik informasjon er tilgjengelig, og en vektning av mulige utfall mot deres sannsynlighet for å inntreffe. Garantiforpliktelser kostnadsføres løpende i takt med fullføringsgraden i prosjektene og omklassifiseres til garantiavsetning ved leveranse.

Restrukturering

Restruktureringsavsetninger knyttet til nedbemanninger innregnes når konsernet har godkjent en detaljert og formell restruktureringsplan, og restruktureringen har blitt kunngjort til berørte parter. Restruktureringskostnader består av lønn og arbeidsgiveravgift ved avslutning av ansettelsesforhold (som etterlønn og gavepensjon). I tillegg kommer husleie og relaterte kostnader eller eventuelle engangsbetalinger ved avslutning av leieavtaler før leieavtalens utløp for arealer som ikke er i bruk.

Q) Ytelser for ansatte**Innskuddsbaserte pensjonsordninger**

Konsernet innførte innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte i Norge under 52 år med virkning fra og med 1.1.08. Ansatte i ytelsesordninger, som var 52 år og eldre på overgangstidspunktet ble fortsatt værende i denne ordningen. De fleste av KONGSBERGs selskaper i utlandet har innskuddsbaserte pensjonsordninger. Innskuddet kostnadsføres når det påløper og er vist under personalkostnader i resultatregnskapet.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger

Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. I tillegg foreligger tidligpensjonsordninger for enkelte ledere. For å sikre en enhetlig beregning av konsernets pensjonsforpliktelser har samtlige konsernselskaper med unntak av to selskaper benyttet samme aktuar ved beregningene. I resultatregnskapet er årets netto pensjonskostnad, etter fradrag for netto beløpet av rentekostnaden på forpliktelsen og forventet avkastning på pensjonsmidlene, vist under lønnskostnader. I oppstilling over finansiell stilling vises netto pensjonsforpliktelser inklusive arbeidsgiveravgift. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger er gjenstand for årlig vurdering. Diskonteringsrenten fastsettes med utgangspunkt i renten på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) som reflekterer tidshorisonten for oppgjør av pensjonsforpliktelsen. Risikodekning er beskrevet i note 13 "Pensjoner." Aktuarmessige gevinster eller tap knyttet til endringer i grunnlagsdata, estimater og endringer i forutsetninger innregnes i utvidet resultat.

Aksjetransaksjoner med ansatte

Konsernet har i flere år gjennomført aksjeprogram for alle ansatte, hvor de ansatte får tilbud om kjøp av aksjer til en rabattert pris. Rabatter ved salg av aksjer kostnadsføres som lønnskostnader. Konsernet har også et aksjeprogram for ledende ansatte. Se beskrivelse i note 29 "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte."

Godtgjørelse til ansatte som selgende aksjeeier i forbindelse med oppkjøp

Ved oppkjøp av virksomhet hvor selgende aksjeeier er ansatt i det oppkjøpte selskapet, blir godtgjørelse å behandle som lønn hvis en av betingelsene for utbetalingen er opprettholdelse av arbeidsforholdet. Godtgjørelsen skal da periodiseres som lønnskostnad over bindings-tiden.

R) Resultat per aksje

Konsernet presenterer årsresultat per aksje og utvannet resultat per aksje. Årsresultat per aksje blir beregnet som forholdet mellom årets resultat som tilfaller de ordinære aksjeeierne og vektet gjennomsnittlig utestående ordinære aksjer.

Utvannet resultat per aksje er resultatet som tilfaller de ordinære aksjeeierne og vektet utestående aksjer justert for eventuelle utvanningseffekter.

S) Endrede standarder i IFRS som ennå ikke har blitt tatt i bruk

Det er ingen vedtatte endringer i IFRS-standarder eller fortolkninger som forventes å gi vesentlig effekt for konsernregnskapet til KONGSBERG.

T) Standarder i IFRS som er implementert med virkning fra 1.1.20

IASB har klargjort definisjonen av en virksomhet som innebærer at et kjøp av et sett med eiendeler og forpliktelser skal regnskapsføres etter IFRS 3 Business Combinations. Når definisjonen av virksomhet ikke er oppfylt så vil transaksjonen regnskapsføres etter respektive standarder for eksempel for varelager eller driftsmidler.

IASB har endret definisjonen av vesentlighet i IAS 1 og IAS 8, for å sørge for en enhetlig definisjon på tvers av de ulike IFRS-standardene. Den nye definisjonen klargjør at informasjon i regnskapet er vesentlig dersom en utelattelse, feil eller tildekning av informasjon kan forventes å påvirke beslutninger som primærbrukerne tar basert på regnskapet.

Standardene om finansielle instrumenter (IFRS 9 og IFRS 7) har blitt tilpasset nye referanserenter.

Ingen av disse endringen har hatt vesentlig effekt for regnskapet til KONGSBERG.

4 VIRKELIG VERDI

KONGSBERGs regnskapsprinsipper og noter krever beregning av virkelig verdi både for enkelte finansielle og ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser. Virkelig verdi har for både måling og for informasjon i noter blitt beregnet som beskrevet nedenfor. Der det er relevant vil det bli gitt ytterligere informasjon om forutsetninger benyttet i beregningen av virkelig verdi under de notene som gjelder de enkelte eiendelene og forpliktelsene.

Immaterielle eiendeler

Virkelig verdi på immaterielle eiendeler som teknologi, software og kunderelasjoner, som er ervervet gjennom oppkjøp, er beregnet til nåverdien av forventet fremtidig kontantstrøm fra eiendelen diskontert med et risikojustert avkastningskrav.

Merkenavn er beregnet til nåverdien av estimerte besparelser i royaltikostnader for å kunne benytte merkenavnet.

Virkelig verdi av kunderelasjoner er basert på diskontert netto merinntjening fra tilhørende eiendel.

Eiendom, anlegg og utstyr

Ved oppkjøp verdsetter KONGSBERG eiendom, anlegg og utstyr til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarer markedsverdi. Markedsverdi av eiendom er basert på hva eiendommen kan bli omsatt for på dagen for verdsettelsen mellom en kjøper og selger i en transaksjon på "armlegdes avstand". Markedsverdien på anlegg og utstyr er basert på innhentede vurderinger fra uavhengige takstmenn.

Leieavtaler

Leieavtaler innregnes til virkelig verdi ved avtaleinngåelse. Ved oppkjøp av virksomhet legges virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet til grunn. Markedsverdien på leiekontraktene fastsettes ved bruk av implisitt rente i leieavtalen, eller marginal lånerente. For leie av eiendom brukes yield innhentet fra eksterne parter.

Varelager

Virkelig verdi av varelager ervervet gjennom oppkjøp er basert på en estimert salgspris for normal løpende drift med fradrag for salgskostnader og en rimelig fortjeneste for salgsinnsatsen.

Derivater

Beregningen av virkelig verdi på valutaterminkontrakter er basert på observerbare markedsdata. KONGSBERG benytter markedspriser fra Thomson Reuters på hver enkelt valutatermin. Disse er igjen basert på tilbud og etterspørsel fra flere aktører i valutamarkedet. Virkelig verdi for hver enkelt valutatermin er beregnet som nåverdien av forskjellen mellom avtalt kurs på terminkontrakten og balansedagens terminkurs for samme forfallsdato. Virkelig verdi på eventuelle rentebytteavtaler, basisswapper og valutaopsjoner er gitt ved indikerte markedspriser fra Thomson Reuters eller oppdaterte verddivurderinger fra transaksjonsmotpart.

Langsiktig gjeld

Virkelig verdi på rentebærende lån, jf. note 23 F "Finansielle instrumenter – oppsummering finansielle eiendeler og forpliktelser", er beregnet ved hjelp av estimater på rentekurve og kredittmargin på balansedagen. De estimerte kontantsstrømmene er diskontert med renten KONGSBERG kunne forvente å måtte betale for tilsvarende lån på balansedagen. Markedsrenten før kredittpåslag er basert på 3M NIBOR. Kredittpåslaget er estimert for KONGSBERG for respektiv løpetid.

5 STYRING AV KAPITAL OG FINANSIELL RISIKO

KONGSBERG har en sentralisert finansfunksjon som er ansvarlig for konsernets finansiering, kapitalstruktur, valutarisiko, renterisiko, kredittisiko, likviditetsstyring, trade finance, garantiutstedelser og forsikringsordninger. Datterselskaper i konsernet har begrenset mulighet til å etablere selvstendig finansiering eller påta seg finansiell risiko. Styret har vedtatt retningslinjer for den finansielle risikostyringen, som er nedfelt i konsernets finanspolicy.

Finansiering og kapitalstyring

KONGSBERGs policy er å allokere kapital etter følgende prinsipper og rekkefølge:

1. Opprettholde en solid balanse
 2. Investere for organisk vekst
 3. Sikre konkurransedyktig direkteavkastning til aksjonærene
 4. Aktiv forvaltning av selskapets forretningsportefølje
1. Driftskapitalbehovet kan variere betydelig i KONGSBERG, noe som stiller krav til god likviditet og forutsigbar tilgang på kapital. Konsernet skal derfor ansees å ha god kredittverdighet av investorer og kunder, noe som gir sikker tilgang til gjeldskapalmarkedet. Konsernet har satt som mål at netto rentebærende gjeld/EBITDA (før IFRS 16-effekter) over tid skal ligge innenfor intervallet 1,0x +/- 1,0x, og rundt midten av intervallet som et langsiktig gjennomsnitt. Varierende arbeidskapital grunnet store prosjekter innen forsvarsvirksomheten er hovedårsaken til bredden i intervallet, blant annet som følge av ulike betalingsstrukturer i prosjektene. Netto arbeidskapital ventes å variere også fremover. Per 31.12.20 var KONGSBERGs netto gjeld/EBITDA -1,43.
 2. En stor andel av KONGSBERGs verdiskaping består i utvikling av høyteknologiske løsninger. KONGSBERGs teknologiplattformer er bygget opp gjennom mange år og er en forutsetning for å opprettholde konkurranseevnen. Konsernet har de senere årene investert 4-7 % av omsetningen i forskning og utvikling, og for å

- opprettholde konkurransekraften må konsernet fortsette å allokere kapital til dette og andre nødvendige investeringer.
3. KONGSBERG har som mål å gi konkurransedyktig direkteavkastning til aksjonærene. Ved fastsettelse av størrelsen på tilbakeføringer til aksjonærene vil ledelsen og styret hensynta fremtidig kapitalbehov. Utbyttepolitikken ble i 2020 justert fra å være basert på en andel av nettoresultatet til en målsetning om å utbetale et stabilt eller voksende ordinært utbytte pr aksje, supplert med mulighet for tilleggsutbytte og tilbakekjøp av egne aksjer. Samlet sett og over tid skal disse komponentene være konkurransedyktige for aksjonærene.
 4. KONGSBERG skal aktivt forvalte sin forretningsportefølje. En aktiv forvaltning innebærer både kjøp, salg og restruktureringer, og KONGSBERG har de senere årene benyttet alle de nevnte verktøyene for forvaltning. Egne virksomheter vurderes først og fremst for verdiskapingsevne, men også hvordan de passer inn i KONGSBERGs strategi, evnen til å ha ledende markedsposisjoner, samt synergipotensial på tvers av konsernet.

Konsernets kapitalstruktur består av rentebærende gjeld og egenkapital som i all hovedsak kan tilskrives aksjonærene i Kongsberg Gruppen ASA. Konsernets egenkapital per 31.12.20 var MNOK 13.301, som utgjorde 33,9 % av totalkapitalen. Konsernets netto rentebærende gjeld per årsslutt var MNOK -3.949.

Konsernet benytter i hovedsak gjeldsinstrumenter i det norske kapitalmarkedet som gjeldsfinansieringskilde. Konsernet anser å ha tilfredsstillende kapitaltilgang. Se for øvrig omtale av renterisiko under.

Renterisiko

KONGSBERG er hovedsakelig eksponert for renteendringer som et resultat av finansieringen av virksomheten og styring av likviditeten. Alle obligasjonslån og plasseringer i pengemarkedsfond er i norske kroner. Obligasjonslånene er utstedt med både fast og flytende rente,

mens pengemarkedsplasseringene har flytende rente. Innskudd i konsernkontoordninger eller hos andre banker har flytende rente.

Behovet for rentebytteavtaler for den utstedte gjelden vurderes fortløpende. Per årsslutt hadde konsernet ingen rentebytteavtaler, og 58 % av den utstedte gjelden hadde flytende rente (64 % i 2019), mens resterende 42 % hadde fast rente (36 % i 2019). Rentedurasjonen var 1,4.

Konsernet har som mål at løpetid for utstedte langsiktige lån skal være minimum to år. Per 31.12.20 var vektet, gjennomsnittlig løpetid 2,8 år for obligasjonslån utstedt som langsiktig (3,2 år i 2019). Se [note 23 D](#) "Finansielle instrumenter – renterisiko knyttet til lån" for ytterligere informasjon.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen knyttet til konsernets evne til å betjene sine finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. For KONGSBERG betyr det å til enhver tid ha finansieringsrammer og likviditet tilpasset drifts- og investeringsplaner. Den sentraliserte finansfunksjonen har ansvar for å styre konsernets likviditetsrisiko.

Kortsiktig likviditetsbehov dekkes av bankinnskudd. Eventuelt ytterligere likviditetsbehov kan dekkes innenfor rammen av syndikert og kommitert lånefasilitet på MNOK 2.300 og en kassekreditt på MNOK 500. KONGSBERG har konsernkontosystemer som de fleste datterselskaper er tilknyttet. Disse øker tilgjengelighet og fleksibilitet i likviditetsstyringen.

Konsernets likviditetsutvikling følges løpende basert på normalt månedlige rullerende likviditetsprognoser fra de vesentlige enhetene i konsernet, samt budsjett- og segmentrapportering for større investeringer. Gjennom store deler av 2020 har konsernet økt hyppigheten av og fokus på likviditetsprognoser.

Valutarisiko

KONGSBERG har global tilstedeværelse med datterselskaper i en rekke land. Konsernet har en høy andel av inntektene fra kontrakter i andre valutaer enn norske kroner, med en relativt lav andel innkjøp i samme valuta. De enkelte forretningsområdene identifiserer eksponeringen for den enkelte kontrakt, mens den sentraliserte finansfunksjonen formidler instrumenter som reduserer valutarisikoen.

Konsernets finanspolicy sier at kontrakter over en viss størrelse skal valutasikres ved inngåelse, og disse blir i hovedsak sikret med valutaterminkontrakter (virkelig verdisikringer) mot enhetenes funksjonelle valuta. Konsernet bruker i særskilte tilfeller terminkontrakter som kontantstrømsikringer, for eksempel ved store tilbud der sannsynligheten for kontraktstildeling er svært høy. Konsernet vil normalt sitte med noe åpen valutaeksponering knyttet til mindre kontrakter, samt andre inntekter og kostnader i utenlandsk valuta. Denne eksponeringen søkes redusert gjennom spottransaksjoner og/eller terminkontrakter, og i tillegg er eksponeringsperioden normalt kort. Kontantbeholdninger i valuta som vurderes å være en del av virksomhetenes driftskapital valutasikres normalt ikke. KONGSBERG har størst eksponering mot amerikanske dollar og euro, men har også mindre eksponeringer mot andre valutaer. Fremtidig kontantstrøm fra enheter utenfor Norge med funksjonell valuta i andre valutaer enn NOK (nettoinvesteringssikring) valutasikres normalt ikke. Konsernet gjør periodiske vurderinger av behovet for å sikre denne valutarisikoen ut fra et risiko-/vesentlighetsperspektiv.

Valutaopsjoner benyttes i noen grad, og da fortrinnsvis i tilbudsprosesser under visse forutsetninger, blant annet etter en vurdering av sannsynlighet for tildeling. Valutakonti i konsernkontosys-

temene benyttes til naturlig sikring av mindre beløp med korte løpetider.

I tillegg til bruk av finansielle instrumenter utfører enhetene og den sentraliserte finansfunksjonen operasjonelle tiltak, som for eksempel å sørge for kostnader i samme valuta som salgskontrakten, for å redusere valutaeksponeringen. KONGSBERG benytter et kjent Treasury Management System og egen handelsplattform for håndtering av valutatransaksjoner og registrering av finansielle instrumenter.

Se [note 23 B](#) "Finansielle instrumenter – Valutarisiko og valuta-sikring" for ytterligere informasjon.

Kreditt/Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risikoen for at konsernets kontraktsmessige motpart ikke kan oppfylle sin forpliktelse overfor KONGSBERG, samt oppgjør av valuta- og renteterminkontrakter og pengeplasseringer. Konsernets finanspolicy stiller krav til at finansinstitusjonenes kredittverdighet må være akseptabel for å være motpart for KONGSBERG i finansielle avtaler. Selskapets kjernebanker, som er motpart i de fleste derivatforretningene og der det meste av KONGSBERGs driftslikviditet plasseres, har kredittranger fra A til AA- (Standard & Poor's).

Kredittrisiko knytter seg til kundefordringer, og forretningsområdene har selv ansvaret for oppfølging av kredittrisikoen. Fordringene har varierende grad av risiko, avhengig av kunde, løpetid og om det er avgitt betalingsgarantier. For store og langsiktige prosjekter blir kredittrisiko knyttet til kunder og underleverandører vurdert fra start og gjennom hele kontraktsperioden. Disse prosjektene blir fulgt opp i henhold til avtalte milepæler. Historisk har KONGSBERG hatt lave tap på kundefordringer.

Virksomheten i KONGSBERG som har størst eksponering mot kredittrisiko er Kongsberg Maritime. Dette forretningsområdet har i hovedsak kunder fra privat sektor, og markedet det opererer i er syklisk. Kredittforsikring benyttes i beskjeden grad, men vurderes i enkelte tilfeller. Kongsberg Defence & Aerospace har i stor grad statlige kunder, og er i mindre grad eksponert for kredittrisiko. Forretningsområdet Kongsberg Digital har foreløpig en moderat andel av konsernets totale inntekter.

Konsernet jobber for å ha en forsvarlig balanse mellom å oppnå økt salg til akseptable marginer og risiko for tap. Videre opererer store deler av konsernet etter tilpassede kredittmanualer med tilhørende rutiner for inkasso. Se [note 22](#) "Fordringer og kredittrisiko" for ytterligere informasjon.

Ved utarbeidelse av årsregnskapet er det gjort vurderinger med tanke på eventuelle covid-19 påvirkninger på regnskapspostene. Lavere aktivitet hos kunder og leverandører, reiserestriksjoner og økt risiko for forsinkelser i prosjekter som følge av midlertidige nedstengninger og mangel på innsatsfaktorer, forventes å påvirke omsetning, fortjeneste og ordreinngang. Det er i tillegg høyere risiko for kanselleringer av kundekontrakter og forsinkede eller manglende betalinger som følge av at store deler av kundemassen påvirkes, noe som vil kunne medføre økt risiko for tap på kundefordringer, varer, prosjekteiendeler og valutaterminer. Foreløpig har konsernet hatt kun begrensede tap og nedskrivninger.

6 AVHENDET VIRKSOMHET

Hydroid Inc.

4.2.20 signerte Kongsberg Maritime en avtale om å selge undervannsteknologiselskapet Hydroid Inc. i USA for MUSD 350 til Huntington Ingalls Industries (HII) på gjeld- og kontantfri basis og justert for omforent arbeidskapital. Transaksjonen ble gjennomført med virkning fra 26.3.20 og innebærer at Hydroid sine resultat tall er tatt ut av regnskapslinjene i resultatregnskapet og presentert på linjen «Resultat fra avhendet virksomhet etter skatt». Sammenlignbare resultat tall er også omarbeidet.

Hydroid Inc. var et heleid datterselskap av Simrad North America Inc (datter av Kongsberg Maritime AS) og har sitt hovedkontor i Pocasset, Massachusetts i USA. Selskapet produserer og leverer autonome undervannsfarkoster til både det militære og kommersielle markedet og er den største leverandøren av fartøyer til den amerikanske marinen.

Kongsberg Maritime og Huntington Ingalls Industries har i forbindelse med transaksjonen inngått en strategisk samarbeidsavtale om undervannsteknologi og maritime løsninger som trådte i kraft 26.3.20. Ambisjonen med avtalen er å styrke begge parter mulighet til å selge produkter og løsninger i undervannssegmentet i USA og globalt.

Tabellene nedenfor viser resultatene knyttet til Hydroid som er rapportert som avhendet virksomhet, og Hydroids andel av rapportert finansiell stilling per 31.12.19. Det er påløpt og betalt skatt på MNOK 574 knyttet til transaksjonen i USA. I tillegg vil det påløpe skatt knyttet til disponering av midlene.

Spesifikasjon av resultat fra avhendet virksomhet etter skatt

MNOK	2020	2019
Driftsinntekter	268	836
Driftskostnader	(228)	(691)
EBITDA	40	145
EBIT	36	132
Resultat før skatt	27	134
Skatt	(7)	(13)
Resultat etter skatt	20	121
Gevinst ved salg av virksomhet før skatt	2 031	-
Skatt på gevinst	600	-
Gevinst ved salg av virksomhet etter skatt	1 431	-
Resultat fra avhendet virksomhet etter skatt	1 451	121

Kontantstrøm fra Hydroid

MNOK	2020	2019
EBITDA	40	145
Endring i netto omløpsmidler og andre driftsrelaterte poster	(249)	(26)
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	(209)	120
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(5)	(15)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(9)	(2)

Kontantstrøm knyttet til salget av Hydroid

MNOK	2020	2019
Vederlag etter transaksjonskostnader	3 614	-
Betalt skatt	574	-
Salg av virksomhet ¹⁾	3 040	-

1) Avviker fra salg av virksomhet i kontantstrømmen på grunn av justert oppgjør på transaksjon tidligere år.

Effekt av Hydroid på balansen

<i>MNOK</i>	<i>Rapportert</i> 31.12.19	<i>Hydroid</i> 31.12.19	<i>Justert</i> 31.12.19
Eiendom, anlegg og utstyr	3 924	182	3 742
Leasingeiendeler	2 141	-	2 141
Goodwill	4 272	846	3 426
Andre immaterielle eiendeler	2 215	7	2 208
Utsatt skattefordel	167	-	167
Andeler i felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskaper	3 247	-	3 247
Andre langsiktige eiendeler	213	4	209
Sum anleggsmidler	16 179	1 040	15 140
Varelager	3 964	100	3 864
Kundefordringer	6 363	83	6 280
Andre kortsiktige fordringer	598	-	598
Kundekontrakter, eiendel	5 888	555	5 333
Derivater	376	-	376
Betalingsmidler	5 654	28	5 626
Sum omløpsmidler	22 843	766	22 077
Sum eiendeler	39 022	1 806	37 217
Innskutt egenkapital	5 933		5 933
Andre reserver	6 249	1 326	4 923
Opptjent egenkapital	571	-	571
Ikke-kontrollerende interesser	57	-	57
Sum egenkapital	12 810	1 326	11 484
Langsiktig rentebærende lån	3 469	-	3 469
Langsiktige leasingforpliktelse	1 850	-	1 850
Pensjonsforpliktelse	974	-	974
Avsetninger	122	-	122
Utsatt skatt	1 350	-	1 350
Andre langsiktige forpliktelse	36	4	32
Sum langsiktige forpliktelse og avsetninger	7 801	4	7 797
Kundekontrakter, forpliktelse	10 481	391	10 090
Derivater	493	-	493
Avsetninger	1 513	9	1 504
Kortsiktig rentebærende lån	620	-	620
Kortsiktige leasingforpliktelse	348	-	348
Andre kortsiktige forpliktelse	4 956	75	4 881
Sum kortsiktige forpliktelse og avsetninger	18 411	475	17 936
Sum forpliktelse og avsetninger	26 212	479	25 733
Sum egenkapital, forpliktelse og avsetninger	39 022	1 806	37 217

7 OPPKJØP

Rolls-Royce Commercial Marine

Endelig merverdiallokering Rolls-Royce Commercial Marine

6.7.18 inngikk KONGSBERG en avtale om kjøpt av Rolls-Royce Commercial Marine (RRCM) fra Rolls-Royce Plc. Kjøpet ble gjennomført 1.4.19 og selskapet rapporteres som en del av Kongsberg Maritime fra og med 2. kvartal 2019.

KONGSBERG slutførte i 1. kvartal 2020 sine vurderinger av eiendeler og gjeld overtatt i oppkjøpet. Dette har medført endringer i merverdiallokeringen. Oppstillingen nedenfor viser endringen fra merverdiallokeringen presentert i 4. kvartal 2019 mot endelig merverdiallokering.

MNOK	Oppdatert foreløpig		Endelig PPA
	PPA Q419	Endringer	
Kunderelasjoner	616	-	616
Merkevare	66	-	66
Teknologi	769	-	769
Sum immaterielle eiendeler eksklusive goodwill	1 451	-	1 451
Eiendom anlegg og utstyr	1 253	(76)	1 177
Leasingeiendeler	471	-	471
Utsatt skattefordel	-	303	303
Omløpsmidler eksklusive betalingsmidler	4 605	(12)	4 593
Betalingsmidler	2 320	-	2 320
Sum totale eiendeler eksklusive goodwill	10 100	215	10 315
Pensjonsforpliktelse	(309)	-	(309)
Langsiktige leasingforpliktelser	(384)	-	(384)
Kortsiktige leasingforpliktelser	(87)	-	(87)
Avsetninger	(531)	32	(499)
Annen kortsiktig gjeld	(4 876)	51	(4 825)
Sum totale forpliktelser	(6 187)	83	(6 104)
Netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser	3 913	298	4 211
Goodwill på oppkjøpstidspunktet	2 272	(298)	1 974
Vederlag	6 185	-	6 185
Betalingsmidler overtatt	(2 320)	-	(2 320)
Vederlag eksklusive betalingsmidler	3 865	-	3 865
Oppgjør av gjeld på transaksjonstidspunktet	1 000	-	1 000
Netto utgående kontantstrøm på oppkjøpet	4 865	-	4 865

Aerospace Industrial Maintenance Norway AS

Endelig merverdiallokering Aerospace Industrial
Maintenance Norway AS

13.12.18 annonserte KONGSBERG en avtale med Forsvarsdepartementet om kjøp av Aerospace Industrial Maintenance Norway (AIM). Oppkjøpet ble fullført 29.5.19 og samme dag ble også avtalen om delt eierskap med Patria fullført. KONGSBERG er dermed majoritetseier med 50,1 %, mens Patria eier 49,9 % av aksjene i AIM. Selskapet er det norske forsvarsets virksomhet for vedlikehold, reparasjoner og ettersyn av fly og helikoptre, og rapporteres fra 2. kvartal som en del av Kongsberg Defence & Aerospace.

AIM endret i juni 2019 navn til Kongsberg Aviation Maintenance Services AS.

KONGSBERG har nå sluttført sine vurderinger av eiendeler og gjeld overtatt i oppkjøpet. Dette har medført endringer i merverdiallokeringen. I kjøpesummen inngår betingede vederlag og disse vil ikke være endelig avklart før tidligst 2023 og senest 2027. Oppstillingen nedenfor viser endringen fra merverdiallokeringen presentert i 2. kvartal 2019 mot endelig merverdiallokering.

<i>MNOK</i>	<i>Foreløpig PPA Q219</i>	<i>Endringer</i>	<i>Endelig PPA</i>
Immaterielle eiendeler eksklusive goodwill	2	-	2
Eiendeler holdt for salg ¹⁾	199	3	202
Eiendom anlegg og utstyr	42	-	42
Leasingeiendeler	172	-	172
Utsatt skattefordel	156	(3)	153
Omløpsmidler eksklusive betalingsmidler	192	-	192
Betalingsmidler	210	-	210
Sum totale eiendeler eksklusive goodwill	974	-	974
Pensjonsforpliktelse	(125)	8	(117)
Langsiktige leasingforpliktelser	(138)	-	(138)
Kundekontrakter, forpliktelse	(165)	-	(165)
Kortsiktige leasingforpliktelser	(34)	-	(34)
Andre kortsiktige forpliktelser og avsetninger	(509)	20	(489)
Sum totale forpliktelser og avsetninger	(971)	27	(944)
Netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser	3	27	30
Goodwill på oppkjøpstidspunktet	-	-	-
Vederlag	3	27	30
Betalingsmidler overtatt	(210)	-	(210)
Netto inngående kontantstrøm på oppkjøpet	207	(27)	180

1) Eiendeler holdt for salg gjelder aksjer i BEC som er solgt til Patria i juni 2019.

COACH Solutions ApS

30.6.20 signerte KONGSBERG avtale om kjøp av COACH Solutions ApS og oppkjøpet ble fullført samme dag.

Selskapet er et dansk maritimt programvareselskap etablert av det danske rederiet Clipper Group. Selskapet utvikler programvare for å optimalisere energiforbruk og motta kontinuerlig oppdatert værutting, som gjør at kundene kan oppnå store økonomiske og miljøvennlige besparelser i driften. Løsningene er installert på 600 aktive skip. COACH programvare komplementerer Kongsberg Digitale maritime portefølje og selskapet inngår som et heleid datterselskap i dette forretningsområdet.

Partene ble enige om en selskapsverdi på kontant og gjeldfri basis og med normalisert arbeidskapital på MNOK 39. Merverdier i oppkjøpet er allokert til kunderelasjoner, teknologi og goodwill. Betalingen ble foretatt i 2. kvartal.

Selskapet vil endre navn til KONGSBERG COACH Solutions ApS.

Endelig merverdiallokering ved oppkjøp av COACH Solutions ApS

	Bokført verdi før oppkjøp	Justering virkelig verdi	Innregnede verdier ved overtagelse
<i>MNOK</i>			
Kunderelasjoner	-	16	16
Teknologi	-	12	12
Sum immaterielle eiendeler eksklusive goodwill	-	28	28
Omløpsmidler eksklusive betalingsmidler	6		6
Betalingsmidler	4	-	4
Sum totale eiendeler eksklusive goodwill	10	28	39
Utsatt skatt		(6)	(6)
Andre kortsiktige forpliktelser og avsetninger	(5)	-	(5)
Sum totale forpliktelser	(5)	(6)	(11)
Netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser	5	23	28
Goodwill på oppkjøpstidspunktet	-	15	15
Vederlag	-	-	43
Betalingsmidler overtatt	-	-	(4)
Netto utgående kontantstrøm på oppkjøpet	-	-	39

Patria Helicopters AS

1.7.20 inngikk Kongsberg Aviation Maintenance Services AS (KAMS) en avtale med Patria Aviation Oy om kjøp av Patria Helicopters AS og oppkjøpet ble fullført samme dag. Selskapet er etablert på Bardufoss flyplass med et særlig ansvar for vedlikehold av NH-90 helikoptrene. Kjøpet er en del av KONGSBERGs langsiktige satsning innen drift og vedlikehold av Forsvarets systemer og plattformen og vil styrke konsernets evne til å understøtte NH-90.

Partene er enige om en enterpriserverdi på MNOK 12, på kontant og gjeldfri basis og med normalisert arbeidskapital. Forventet vederlag er MNOK 17,0. Merverdier i underkant av MNOK 1 er allokert til goodwill.

Selskapet endret navn i august 2020 til Kongsberg Aviation Maintenance services Bardufoss AS.

8 DRIFTSSEGMENTER

For ledelsesformål er konsernet organisert i forretningsområder basert på bransjene hvor konsernet opererer og har per 31.12.20 to rapporteringspliktige driftssegmenter:

Kongsberg Maritime (KM) består av fem divisjoner som leverer løsninger, systemer, produkter og tjenester til ulike maritime markeder og de fleste maritime fartøyssegmenter. Integrated Solutions utvikler og leverer løsninger og systemer for bro- og kontroll systemer som i hovedsak omfatter dynamisk posisjonering, fremdriftskontroll og navigasjon, samt automasjonssystemer for sikkerhet, kontroll og overvåkning av prosesser om bord på handels- og offshorefartøy og cruise-skip. Divisjonen leverer også energiløsninger og ship design tjenester i de samme segmentene. Propulsion & Engines produserer og leverer propeller, thrustere, vann-jet-systemer og systemer for offshore manøvrering til maritime fartøy. Divisjonen Deck Machinery produserer og leverer dekksutstyr som vinsjer for fortøyning, ankerhåndtering og spesialsystemer for offshore-fartøy, tauebåter, marinefartøy og flere andre skipsklasser, samt kraner. Divisjonen Sensors & Robotics er en betydelig aktør innen hydroakustikk og leverer autonome undervannsfarkoster, løsninger for ubemannede maritime farkoster, en rekke produkter knyttet til fiskeri, systemer for kartlegging under vann, og sensorer og løsninger for spesialfartøy. Global Customer Support & Services leverer i hovedsak service-tjenester, reservedeler og oppgraderinger knyttet til forretningsområdets leveranser.

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) har i 2020 vært inndelt i fem divisjoner som i hovedsak leverer ulike systemer og tjenester til forsvarsindustrien. Divisjonen Integrated Defence Systems utvikler og leverer luftvernssystemer, kampsystemer, sonarer og navigasjon for marinefartøy og ubåter, samt integrerte kommando- og kontrollsystemer. Divisjonen utvikler også ubemannede tårnløsninger for flyplasser. Land Systems utvikler og leverer fjernstyrte våpenstasjoner til landbaserte kjøretøy og marinefartøy i tillegg til å utvikle og levere ulike produkter for militær taktisk kommunikasjon. Missile Systems utvikler og leverer sjømålsmissiler og luft til bakke missiler. Aerostructures produserer og leverer avanserte lettvektskomponenter i kompositt og titan til F-35 jagerfly, samt vedlikeholds- og livssyklus tjenester (Maintenance, Repair & Overhaul, MRO). Divisjonen Space & Surveillance leverer komponenter og tjenester til romfartsindustrien, samt havneovervåkningssystemer.

Øvrige

Øvrig virksomhet består av Kongsberg Digital (KDI), eiendomsvirksomheten, konsernfunksjoner og eliminerings mellom forretningsområdene.

KDI har fokus på å ta nye, samt styrke eksisterende posisjoner knyttet til digitalisering innenfor blant annet olje- og gass-, vind- og handelsflåtemarkedet de siste årene.

Finansieringen av konsernet gjøres basert på vurderinger for konsernet som helhet. Finansposter, netto rentebærende gjeld og kontanter er derfor ikke segmentert. Det samme gjelder for skattekostnader og balanseposter knyttet til skatt, siden dette påvirkes av skattemessige disposisjoner mellom forretningsområdene.

Ledelsen følger opp driftssegmentenes driftsresultat (EBITDA) regelmessig og benytter denne informasjonen til å foreta analyser av de ulike driftssegmentenes prestasjoner samt foreta beslutninger om ressursallokering. Driftssegmentenes prestasjoner vurderes basert på driftsresultat (EBITDA) og avkastning på sysselsatt kapital.

Informasjon om konsernets rapporteringspliktige driftssegmenter presenteres nedenfor.

Driftssegmentdata

MNOK	Kongsberg			Eliminer- inger	Konsolidert
	Kongsberg Maritime	Defence & Aerospace	Øvrige		
2020					
Driftsinntekter fra eksterne kunder	16 304	8 476	832		25 612
Driftsinntekter – konserninternt	16	27	560	(603)	-
Totale inntekter	16 319	8 503	1 392	(603)	25 612
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	1 532	1 656	62		3 250
Avskrivninger	(194)	(222)	(65)		(481)
Avskrivninger IFRS16	(280)	(192)	(193)	254	(411)
Nedskrivninger eiendom, anlegg og utstyr	(52)	-			(52)
Amortiseringer	(288)	(85)	(28)		(401)
Driftsresultat (EBIT)	718	1 157	(224)	254	1 905
Segment eiendeler ¹⁾	16 067	12 716	2 028	(247)	30 564
Segment investeringer ²⁾	101	393	308	-	802
Kortsiktige segment forpliktelser og avsetninger ³⁾	7 863	8 783	669	(461)	16 854
2019					
Driftsinntekter fra eksterne kunder	15 182	7 237	826	-	23 245
Driftsinntekter – konserninternt	16	8	542	(566)	-
Totale inntekter	15 198	7 245	1 368	(566)	23 245
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	1 005	1 123	(16)	-	2 113
Avskrivninger	(180)	(186)	(61)	-	(427)
Avskrivninger IFRS16	(243)	(146)	(182)	223	(348)
Nedskrivninger eiendom, anlegg og utstyr	(18)	-	-	-	(18)
Amortiseringer	(208)	(65)	(17)	-	(290)
Driftsresultat (EBIT)	356	726	(276)	223	1 029
Segment eiendeler ¹⁾	18 951	11 886	1 910	(224)	32 523
Segment investeringer ²⁾	5 129	459	153	-	5 741
Kortsiktige segment forpliktelser og avsetninger ³⁾	9 106	7 437	644	(366)	16 821

1) Segment eiendeler inkluderer ikke derivater og betalingsmidler da disse eiendeler styres av konsernets sentrale finansfunksjon.

2) Investeringer består av tilgang av eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og goodwill eksklusive IFRS16. Inkluderer investeringer ved kjøp av virksomhet.

3) Segment forpliktelser inkluderer ikke utsatt skatt, betalbar skatt, rentebærende gjeld eks kortsiktige leieforpliktelser, andre langsiktige forpliktelser og avsetninger og derivater da denne type forpliktelser blir styrt av konsernets sentrale finansfunksjon. Sammenligningstall for 2019 er endret med kortsiktig leieforpliktelse.

Det er ingen forskjeller i målemetoder som brukes på segmentnivå sammenliknet med konsernregnskapet. De ulike driftssegmentenes driftsresultat inkluderer inntekter og kostnader fra transaksjoner med andre driftssegment i konsernet. Transaksjoner mellom segmentene er basert på markedspriser. Transaksjoner mellom de ulike segmentene er eliminert ved konsolideringen.

Avstemming av eiendeler

MNOK	2020	2019
Segment eiendeler	30 564	32 523
Utsatt skattefordel	306	167
Derivater	964	376
Virkelig verdi finansielle instrumenter	(24)	302
Betalingsmidler	7 420	5 654
Sum eiendeler	39 230	39 022

Avstemming av forpliktelser og avsetninger

MNOK	2020	2019
Kortsiktige segment forpliktelser og avsetninger	16 854	16 821
Kortsiktig rentebærende gjeld	1 500	621
Derivater	546	493
Virkelig verdi finansielle instrumenter	725	399
Beregnet betalbar skatt	71	77
Sum kortsiktige forpliktelser og avsetninger	19 696	18 411

Geografiske opplysninger

Ved presentasjon av informasjon om geografi fordeles inntekter på grunnlag av kundenes geografiske plassering, mens for anleggsmidlene er det den fysiske plassering eller tilknytning gjennom oppkjøp som er lagt til grunn. Konsernets aktiviteter er i hovedsak fordelt på Norge, øvrige Europa, Amerika og Asia. Inkludert i anleggsmidler er eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og goodwill. (Finansielle instrumenter, utsatt skattefordel, pensjonsmidler og rettigheter som følger av forsikringsavtaler er ikke inkludert.)

MNOK	Norge	Europa	Nord- Amerika	Sør- Amerika	Asia	Australia	Afrika	Total
2020								
Driftsinntekter fra eksterne kunder	5 027	7 103	6 888	364	5 288	542	400	25 612
Driftsinntekter i % av total	20 %	27 %	27 %	1 %	21 %	2 %	2 %	
Anleggsmidler ¹⁾	9 257	889	201	92	376	11	1	10 827
2019								
Driftsinntekter fra eksterne kunder	4 348	6 711	5 326	328	5 548	403	581	23 245
Driftsinntekter i % av total	19 %	29 %	23 %	1 %	24 %	2 %	2 %	
Anleggsmidler ¹⁾	10 315	948	859	27	393	9	1	12 552

1) Anleggsmidler består i denne oppstillingen av eiendom, anlegg og utstyr, goodwill og andre immaterielle eiendeler.

9 INNTEKTSFØRING AV KUNDEKONTRAKTER

MNOK	Kongsberg			Sum
	Kongsberg Maritime	Kongsberg Defence & Aerospace	Øvrige	
2020				
<i>Inntekter</i>				
Inntektsføring basert på fremdrift i prosjektene (over tid)	3 704	6 239	405	10 349
Inntektsføring ved leveranse av varer og tjenester	4 889	492	259	5 640
Ettermarkedsaktiviteter ¹⁾ som inntektsføres på leveransetidspunktet	7 632	1 741	104	9 477
Inntekt fra utleie av eiendom, anlegg og utstyr	45		64	109
Sum eksterne inntekter fra kundekontrakter	16 270	8 472	832	25 575
Gevinst ved salg av eiendom, anlegg og utstyr	34	3		37
Sum eksterne inntekter	16 304	8 475	832	25 612
2019				
<i>Inntekter</i>				
Inntektsføring basert på fremdrift i prosjektene (over tid)	4 804	5 828	519	11 151
Inntektsføring ved leveranse av varer og tjenester	3 705	282	247	4 234
Ettermarkedsaktiviteter ¹⁾ som inntektsføres på leveransetidspunktet	6 629	1 127	(4)	7 752
Inntekt fra utleie av eiendom, anlegg og utstyr	44	-	62	106
Sum eksterne inntekter fra kundekontrakter	15 182	7 237	824	23 243
Gevinst ved salg av eiendom, anlegg og utstyr	-	-	2	2
Sum eksterne inntekter	15 182	7 237	826	23 245

1) Ettermarked omfatter inntekter fra service, vedlikehold, oppgraderinger, reservedeler, tilleggsutstyr og opplæring knyttet til tidligere leverte systemer. Reservedeler og oppgraderingsprosjekter inngår i ordreserven, mens resterende inngår ikke i oversikten over inntekter framover i tid, jfr. tabellen nedenfor.

Tabellen nedenfor viser forventet tidspunkt for når gjenstående leveringsforpliktelser i ordreserven per 31.12.20 kommer til inntekt:

MNOK	2020				2019		
	Tidspunkt for inntektsføring				Tidspunkt for inntektsføring		
	Ordre- reserve 31.12.20	2021	2022	2023 og senere	Ordre- reserve 31.12.19	2020	2021 og senere
Kongsberg Martime	11 386	8 328	2 139	919	11 311	8 231	3 177
Kongsberg Defence & Aerospace	23 477	9 023	6 226	8 228	20 146	7 178	12 968
Annet/eliminering	1 084	621	281	182	890	1 277	385
Sum	35 947	17 972	8 646	9 329	32 347	16 687	16 529

Kongsberg Maritime (KM)

Flere av divisjonene i KM har leveranser som er sammensatt i ett system og som skal virke sammen. Det gjelder hovedsakelig for leveranser fra divisjonene Sensor & Robotics og Integrated Solutions, hvor leveransene inntektsføres i forhold til fremdrift over tid. Begrunnelsen for dette er at leveransene har stor kundetilpasning og ikke har noe alternativt bruksområde for KM. Fremdriftsmål ved inntektsføring over tid er i de fleste tilfeller fremdrift basert på kostnader, men kan også være timer.

KM har også en vesentlig andel av leveranser som inntektsføres ved levering. Dette gjelder spesielt den delen som har kommet inn via oppkjøpet av Commercial Marine, som for eksempel Systems & Deck

Machinery og Propulsion & Engines, men vil også gjelde for deler av Sensor & Robotics og Integrated Solutions. Utstyrsleveransene vurderes i stor grad som frittstående og har kort tidshorison og inntektsføres dermed ved leveranse. For ytterligere beskrivelse av hva de ulike divisjonene leverer se note 8 "Driftssegmenter".

Over 44 % av kontraktsinntektene i KM er innenfor ettermarked. De aller fleste av disse kontraktene inntektsføres ved leveranse av timer/utstyr og har ofte kort varighet. Det forekommer også tilfeller hvor denne type kontrakter inntektsføres over tid, men det forutsettes da at kontraktene strekker seg over flere regnskapsperioder og er av vesentlig størrelse.

Ulike kundekontrakter har ulike betalingsvilkår avhengig av produkt, marked og forhandlinger med kunde. For kundekontrakter som inntektsføres over tid vil mange av kontraktene inkludere forskudd betalt av kunden ved kontraktsinngåelse og deretter betaling etter oppnådde milepæler. Det er store individuelle forskjeller på kontraktene. For vare- og serviceleveranser, inkludert ettermarkedsleveranser, faktureres kundene i stor grad ved levering og betaling skjer etter avtalt kredittid som avhenger av den enkelte avtale.

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA)

KDA sine kundekontrakter gjelder i stor grad leveranser som er sammensatt i ett system og som skal virke sammen. De fleste kundekontraktene i forretningsområdet inntektsføres i forhold til fremdrift over tid. Begrunnelsen for dette er at leveransene har stor kundetilpasning og vil kreve betydelig omarbeiding for å dekke alternativt bruk for KDA. Kundekontraktene er normalt sett langvarige og er av betydelig størrelse. KDA har rett til å kreve betalt for arbeid til dato. Fremdrift basert på kostnader brukes i hovedsak som fremdriftsmål, men også påløpte timer, fremdrift hos underleverandør, og i noen tilfeller milepæler. Leveranser av denne type er luftvernsystemer, missilsystemer, kommando og kontrollsystemer og overvåkingssystemer.

Serier av like enheter innenfor samme kontrakt tas til inntekt over tid. Disse behandles da som én leveringsforpliktelse. Betingelsen er at

de hver for seg ville kvalifisert for inntektsføring over tid.

Inntektsmål for slike kontrakter kan være leveranse/lageruttak til kunde da dette representerer fremdriften fordi fremstillingstiden er forholdsvis kort. Flere av kontraktene vedrørende våpenstasjoner inntektsføres etter disse prinsippene. Det samme gjelder kontrakter tilknyttet F-35-programmet.

KDA har lite omfang av inntektsføring ved levering, men det forekommer eksempelvis ved leveranse av kommunikasjonsutstyr og utstyr til romfart.

KDA har i tillegg leveranser av service og vedlikehold. I det alt vesentlige inntektsføres disse tjenestene i takt med at timene/varene leveres.

For ytterligere beskrivelse av divisjoner og leveranser i KDA se [note 8 "Driftssegmenter"](#).

KDA har rett på dekning av påløpte kostnader pluss margin hvis kunden skulle kansellere kontrakten uten rimelig grunn. Ulike kundekontrakter har ulike betalingsvilkår avhengig av produkt, marked og forhandlinger med kunde. For kundekontrakter som inntektsføres over tid vil mange av kontraktene inkludere forskudd betalt av kunden ved kontraktsinngåelse og deretter betaling etter oppnådde milepæler. Det er store individuelle forskjeller på kontraktene. For vare- og serviceleveranser, inkludert ettermarkedsleveranser, faktureres kundene i stor grad ved levering og betaling skjer etter avtalt kredittid som avhenger av den enkelte avtale.

Driftsinntekter per divisjon

MNOK	2020	2019
<i>Divisjoner</i>		
Global customer support & Services	7 235	6 134
Integrated solutions	4 268	4 345
Sensor & Robotics	2 689	2 835
Propulsion & Engines	2 529	2 244
Deck Machinery	803	810
Annet/eliminering	(1 204)	(1 170)
Kongsberg Maritime	16 319	15 198
<i>Divisjoner</i>		
Land Systems	2 625	2 196
Integrated Defence Systems	2 416	2 116
Aerostructures	2 101	1 301
Missile Systems	1 331	1 147
Space & Surveillance	586	665
Annet/eliminering	(556)	(181)
Kongsberg Defence & Aerospace	8 503	7 245
Annet/eliminering	790	802
Sum inntekter	25 612	23 245

For ytterligere beskrivelse av de enkelte divisjonene og deres leveranser se [note 8 "Driftssegmenter"](#).

MNOK	Kongsberg			Sum
	Kongsberg Maritime	Defence & Aerospace	Øvrige	
2020				
<i>Geografisk fordeling av eksterne inntekter fra kundekontrakter</i>				
Norge	2 951	1 737	338	5 027
Europa	5 846	1 056	201	7 103
Amerika	2 108	4 600	180	6 888
Sør-Amerika	328	8	29	364
Asia	4 669	549	70	5 288
Afrika	123	274	3	400
Australia	279	252	11	542
Sum eksterne inntekter fra kundekontrakter	16 304	8 476	832	25 612
2019				
<i>Geografisk fordeling av eksterne inntekter fra kundekontrakter</i>				
Norge	2 586	1 428	334	4 348
Europa	5 163	1 405	163	6 731
Amerika	2 091	3 036	184	5 311
Sør-Amerika	276	7	45	328
Asia	4 719	769	56	5 544
Afrika	101	470	10	581
Australia	246	122	34	402
Sum eksterne inntekter fra kundekontrakter	15 182	7 237	826	23 245

Kontraktsbalanser

Spesifikasjon av kontraktsbalanser ¹⁾

MNOK	31.12.20	31.12.19	MNOK	31.12.20	31.12.19
Kundekontrakter under utførelse	1 824	2 821	Kundekontrakter, eiendel	5 784	5 888
Forskudd fra kunder	(9 287)	(8 454)	Kundekontrakter, forpliktelse	(11 217)	(10 481)
Periodisert eiendel kundekontrakter	4 575	3 781	Netto kontraktsbalanser	(5 433)	(4 593)
Periodisert forpliktelse kundekontrakter	(2 545)	(2 741)			
Netto kontraktsbalanser	(5 433)	(4 593)			

- 1) Tabellen øverst til venstre viser nettobeløpet før nettinger mellom innteks- og kostnadssiden i kundekontraktene. I tallene per 31.12.19 er det gjort reklassifiseringer mellom linjene.
 Tabellen øverst til høyre representerer nettosommene av alle balanseposter som vedrører kundekontrakter med unntak av kundefordringer.
 Hver enkelt kontrakt er representert med enten en debetpost eller en kreditpost.

Kontraktsbalanser

“Kundekontrakter, eiendel”

“Kundekontrakter, eiendel” består i hovedsak av utført, ikke fakturert arbeid og periodiserte eiendeler knyttet til kundekontrakter. Periodiserte eiendeler inkluderer komponenter som skal brukes i kundekontrakter, men som ennå ikke er installert i prosjektene, mellomværende med leverandører og kostnadsperiodiseringer.

“Kundekontrakter, gjeld”

For flere kundekontrakter er det avtalt forskudd fra kunde eller det faktureres i henhold til betalingsplan før kontroll er overført til kunde.

Dette presenteres som forskudd fra kunde og inngår i “kunde-kontrakt, forpliktelse”. “Kundekontrakter, forpliktelse” vil i tillegg oppstå som følge av kostnadsperiodiseringer på kontraktene. Inkludert i kostnadsperiodiseringen er avsetninger på tapsprosjekter.

Nesten fire og en halv milliard kroner av forskudd registrert i inngående balanse er inntektsført i regnskapsåret 2020.

I inntektsføring fra kundekontrakter inngår:

MNOK	31.12.20	31.12.19
Forskudd fra kunder som inngår i kundekontrakter, forpliktelse på begynnelsen av året	4 471	2 917
Inntekt fra leveringsforpliktelser avsluttet tidligere år enn regnskapsåret	-	(4)

Estimatusikkerhet knyttet til kundekontrakter

Ved innregning av kundekontakter vil det knytte seg usikkerhet til fastsettelse av type leveringsforpliktelse og fastsettelse av transaksjonspris. Type leveringsforpliktelse vil påvirke tidspunkt for inntektsføring mens i de tilfellene hvor det er behov for estimering av transaksjonsprisen, vil estimater påvirke størrelsen på vederlaget som skal inntektsføres. Kontraktinntekter er som oftest i henhold til avtale. Variable vederlag og forsinkelsesavgifter vil kunne påvirke størrelsen på transaksjonsprisen, men forekommer ikke ofte. Usikkerhet vil være knyttet til sannsynligheten for at variable vederlag eller forsinkelsesavgifter vil inntreffe og også til estimering av størrelsen på disse.

For leveringsforpliktelser som inntektsføres over tid vil inntektsføring skje i takt med beregnet fremdrift. Fremdrift beregnes normalt som påløpte kostnader i forhold til forventede totale kostnader eller på grunnlag av påløpte timer målt mot forventet timeforbruk. Forventede totale kostnader estimeres basert på en kombinasjon av erfaringstall, systematiske estimeringsprosedyrer, oppfølging av effektivitetsmål og skjønn. Normalt vil en stor andel av totale kostnader være antall gjenværende timer som ansatte må bruke for å utvikle eller ferdigstille prosjektet. Usikkerhet i estimatene påvirkes av prosjektets varighet og tekniske kompleksitet. Det er etablert prinsipper for kategorisering av prosjekter i forhold til teknologisk kompleksitet og grad av utvikling. Dette danner grunnlaget for vurdering av risiko og resultatuttak i prosjektene.

10 ANDELER I FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET OG TILKNYTTETE SELSKAPER

KONGSBERG har investeringer i tilknyttede selskap. Basert på virksomhetens størrelse og strategisk viktighet for KONGSBERG, er Patria Oyj og Kongsberg Satellite Services AS (KSAT) spesifisert nærmere nedenfor.

MNOK	2020				2019			
	Kongsberg Satellite Services		Andre	Totalt	Kongsberg Satellite Services		Andre	Totalt
	Patria Oyj				Patria Oyj			
Netto eiendel 1.1.	2 656	492	100	3 247	2 807	437	156	3 400
Tilgang/avgang i perioden		-	10	10	(31)			(31)
Resultatandel ¹⁾	108	120	(42)	186	(35)	112	(56)	21
Mottatt utbytte	(75)	(55)	-	(130)	(68)	(55)	(1)	(124)
Andre poster og utvidet resultat	152 ²⁾		-	152	(18)	(2)	-	(20)
Bokført andel 31.12.	2 841	557	68	3 465	2 656	492	100	3 247

1) Resultatandel er innregnet etter skattekostnad og amortisering av merverdier. I resultatandelen fra Patria inngår amortiseringer med MNOK 25 (MNOK 27 i 2019).

2) Andre poster gjelder omregningsdifferanser og er i all hovedsak knyttet til omregningsdifferanse på merverdier.

Investeringer i tilknyttede selskaper per 31.12.20 inkluderer goodwill og andre merverdier med hhv. MNOK 284 og MNOK 54 (MNOK 267 og MNOK 76 pr. 31.12.19).

Tabellen nedenfor viser eiendeler, forpliktelser og resultatposter for Patria Oyj og Kongsberg Satellite Services AS og er på 100 % basis.

Sted	Patria Oyj		Kongsberg Satellite Services AS	
	Helsinki, Finland		Tromsø, Norge	
Eierandel	49,9 % MEUR		50,0 % MNOK	
	2020	2019	2020	2019
Driftsinntekter	534	508	1 034	928
Resultat etter skatt	34	5	239	224
Majoritetens andel av resultatet	27	(1)	239	224
Anleggmidler	389	368	1 088	961
Omløpsmidler	306	284	784	322
Langsiktig gjeld	138	104	39	37
Kortsiktig gjeld	306	309	686	240

Patria er Finlands fremste leverandør av vedlikeholdstjenester til forsvar og dekker alle forsvarsgrener innen MRO (Maintenance, Repair and Overhaul). Patria er en internasjonal organisasjon med ca. 3.000 ansatte og eier 50 % av aksjene i Nammo. Hovedkontoret er i Helsinki og Patria eies av den finske stat (50,1 %) og Kongsberg Gruppen (49,9 %).

Kongsberg Satellite Services (KSAT) er en verdensledende leverandør av kommunikasjonstjenester for romfartøy- og utskytingsplattformer og avanserte overvåkingstjenester via satellitter. KSAT leverer i tillegg tjenester innenfor bl.a. miljø-, sikkerhet- og klimaovervåking basert på satellittdata både fra de tradisjonelle romprogrammene men også fra satellitt konstellasjoner innenfor New Space segmentet. KSAT har 250 ansatte og har sitt hovedkontor i Tromsø. Selskapet er eid av Kongsberg Gruppen (50 %) og Space Norway (50 %) som eies av den norske stat.

Resultatandel og utbytte fra tilknyttede selskap pr. forretningsområde

MNOK	Resultatandel		Utbytte	
	2020	2019	2020	2019
KM	-	-	-	-
KDA	206	34	130	123
Øvrige	(20)	(13)	-	-
Konsern	186	21	130	123

11 VARELAGER

Konsernets samlede varebeholdninger fordeler seg som følger:

MNOK	31.12.20	31.12.19
Råvarer	2 188	2 156
Varer i arbeid	500	405
Ferdigvarer	1 444	1 403
Sum	4 132	3 964
Resultatførte verdiendringer i varelageret	95	67
Årets totale varekost utgjør	8 850	8 969

Estimatusikkerhet

Varelager er vurdert til laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi. Ved vurdering av netto salgsverdi benyttes skjønn. Ved vurderingene hensyntas blant annet markedsforhold og teknisk tilstand.

12 PERSONALKOSTNADER

Lønn og andre personalkostnader utgjør kostnader forbundet med avlønning av personell som er ansatt i konsernet.

MNOK	Note	2020	2019
Lønn		7 472	6 707
Arbeidsgiveravgift på lønn		958	922
Pensjonskostnad ytelsesplaner	13	57	17
Pensjonskostnad innskuddsplan	13	625	533
Andre ytelser ¹⁾		399	413
Totale personalkostnader		9 510	8 591
Gjennomsnittlig antall årsverk		10 554	9 472

1) Andre ytelser i 2019 er økt som følge av reklassifisering fra andre driftskostnader til lønnskostnader.

13 PENSJONER

KONGSBERG har en tjenestepensjonsordning som tilfredsstiller lovverket, og som består av en innskuddsordning og en lukket ytelsesordning. Tjenestepensjonsordningen gjelder alle ansatte i konsernet i Norge. Per 31.12.20 er det i Norge 6.734 ansatte som totalt er tilknyttet ordningene. KONGSBERG etterstreber seg på at flest mulig av de ansatte også i utlandet skal omfattes av tjenestepensjonsordninger.

Innskuddsordningen (ITP)

Konsernet har innskuddsordning for alle ansatte i Norge med noen unntak. Innskuddssatsene er 5 % av lønnsgrunnlaget opp til 7,1 G, og 11 % av lønnsgrunnlaget fra 7,1G og opp til 12G. De ansatte kan påvirke

forvaltningen av midlene gjennom tre spareprofiler, med henholdsvis 50, 80 og 100 % aksjer i porteføljen. Konsernet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert ordning for lønn mellom 12 og 15G. Bedriftens innskudd i denne ordningen er 18 % av den del av lønnsgrunnlaget som overstiger 12G, oppad begrenset til 15G. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i note 29 "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte". De driftsbaserte ordningene har vært lukket for opptak av nye medlemmer siden 2015. Det er samme investeringsvalg i tilleggordsordningen som i hovedordningen. KONGSBERGs selskaper i utlandet har i all vesentlighet innskuddsplaner. Per 31.12.20 var ca 6.658 ansatte i Norge og de fleste av de ansatte i utlandet omfattes av disse planene. Innskuddet kostnadsføres når det påløper.

Ytelsesordningen (YTP)

Ved overgang til innskuddsordning 1.1.08 ble ansatte som på overgangstidspunktet var 52 år og eldre fortsatt værende i ytelsesordningen. Ordningen er forsikret gjennom DNB Livsforsikring. Pensjonsytelsen fra ytelsesordningen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. Pensjonskostnaden fordeles over de ansattes opptjeningsår. Gitt en beregnet folketrygdpensjon basert på Folketrygdens regler før 1.1.11 og full opptjening gir ordningen ca. 65 % av sluttlønn inklusive ytelse fra Folketrygden inntil fylte 77 år, deretter reduseres tjenestepensjonsdelen med 50 % livsvarig. Konsernet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert ytelsesordning for lønn mellom 12 og 15 G. Den kollektive driftsbaserte ytelsesordningen tilsvarer ca. 60 % av den del av lønnsgrunnlaget som overstiger 12 G inntil fylte 77 år, deretter reduseres ytelsen med 50 % livsvarig. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i note 29 "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte". Disse tilleggsordningene ble lukket i forbindelse med overgang til innskuddsbasert pensjon.

Det foreligger i tillegg en kollektiv ytelsesbasert ordning for kontoransatte i Sverige født etter 1979. Pensjonsytelsen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. De ansatte opptjener pensjon på "inntkomstbasebelopp" mellom 0 og 30.

Risikodekning

Uførepensjon fra konsernet skal gi et tillegg til antatt uføretrygd fra folketrygden. Folketrygden dekker 66 % av pensjonsgrunnlaget opp til 6G, mens konsernplanen dekker 66 % av pensjonsgrunnlaget mellom 6G og 12G. Konsernplanen gir også et tillegg på 3 % av pensjonsgrunnlag fra 0G til 12G, et kronetillegg på 25 % av G og eventuelt barnetillegg på 4 % per barn (maksimalt 3 barn). Uførepensjonen har en ettårig risikodekning og premien kostnadsføres når den påløper. Risikopensjonene for lønnsgrunnlag som overstiger 12 G er finansiert over drift. I praksis vil det si at KONGSBERG er selvassurandør for risikopensjonene fremover i tid. De driftsbaserte ordningene har vært lukket for opptak av nye medlemmer siden 2015.

Tidligpensjon

For noen år tilbake ble det besluttet at konsernet ikke lenger skulle tilby tidligpensjonsordninger for ledende ansatte. Konsernet har fremdeles gjenværende forpliktelser knyttet til slike tidligpensjonsavtaler for et fåtall personer.

Pensjonsforutsetninger

Ved beregning av de fremtidige pensjoner i ytelsesordningen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

Økonomiske forutsetninger	31.12.20	31.12.19
Diskonteringsrente Norge	1,3 %-1,50 %	2,10-2,20 %
Diskonteringsrente Sverige	1,10 %	1,30 %
Lønnsregulering	1,25 %	1,50 %
G-regulering	1,75 %	2,00 %
Pensjonsregulering	1,00 %	1,25 %
Øvrige norske forutsetninger	31.12.20	31.12.19
Dødelighet	K2013	K2013
Uførhet	IR 73	IR 73
	4,5 %	4,5 %
Frivillig avgang	for alle aldre	for alle aldre

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

MNOK	2020	2019
Kostnader ytelsesplaner	57	17
Kostnader ved innskuddsplaner Norge	467	411
Kostnader ved innskuddsplaner utlandet	158	129

Netto renter er klassifisert som finanskostnad. I kostnader ytelsesplaner for 2019 ble det innregnet en gevinst på oppgjør av pensjonsordning på MNOK 34.

Endring av netto balanseført forpliktelse

MNOK	2020			2019		
	Fondert	Ufondert	Totalt	Fondert	Ufondert	Totalt
<i>Endringer i brutto pensjonsforpliktelse</i>						
Brutto pensjonsforpliktelse 1.1.	2 023	667	2 690	1 613	334	1 947
Tilgang ved oppkjøp			-	461	309	770
Nåverdien av årets opptjening	19	21	40	18	15	33
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	42	11	53	48	10	58
Aktuariell tap/gevinst	196	(48)	148	15	52	67
Oppgjør pensjonsordning			-	(30)		(30)
Utbetalinger av pensjoner/fripoliser	(131)	(50)	(181)	(113)	(51)	(164)
Netto endring arbeidsgiveravgift	25	(9)	16	11	(2)	9
Omregningsdifferanse		41	41			
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	2 174	634	2 808	2 023	667	2 690
<i>Endringer i brutto pensjonsmidler</i>						
Virkelig verdi 1.1.	1 716		1 716	1 409		1 409
Tilgang ved oppkjøp			-	358		358
Forventet avkastning på pensjonsmidler	37		37	42		42
Aktuariell tap/gevinst	3		3	(37)		(37)
Premieinnbetalinger	51		51	64		64
Utbetalinger av pensjoner/fripoliser	(135)		(135)	(120)		(120)
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12.	1 671	-	1 671	1 716	-	1 716
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.	503	634	1 137	307	667	974

Den sikrede pensjonsordningen er forsikret gjennom forsikringsselskap og konsernets pensjonsmidler er således knyttet til en forsikringspolise. Forsikringspolisen er ikke omsettelig og verdien fastsettes i henhold til regler i forsikringsvirksomhetsloven. Det er knyttet en rentegaranti til forsikringen som innebærer at det er forsikringsselskapet som har risiko for avkastningen på pensjonsmidlene. Midlene er i hovedsak plassert i obligasjoner, noe i aksjer og eiendom.

Historisk informasjon

MNOK	2020	2019	2018	2017	2016
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	2 808	2 690	1 947	2 025	1 958
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12.	1 671	1 716	1 409	1 378	1 491
Netto pensjonsforpliktelse 31.12.	(1 137)	(974)	(538)	(647)	(467)
Estimatavvik pensjonsforpliktelse 31.12.	148	67	26	(24)	4
Estimatavvik pensjonsmidler 31.12.	3	(37)	74	(90)	22
Akkumulerte estimatavvik innregnet i oppstilling over totalresultat etter skatt	(1 579)	(1 428)	(1 331)	(1 374)	(1 316)
Herav erfaringsavvik	(972)	(926)	(881)	(928)	(943)

AFP ordning

Alle ansatte i Norge er medlem i en AFP ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb. Den nye AFP ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalinger kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det betales en premie til den nye ordningen av de samlede utbetalinger mellom 1G og 7,1G til konsernets arbeidstakere. For 2019 utgjorde premien 2,5 % og samme sats er fastsatt for 2020 (estimert til MNOK 110). Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene.

Annet

Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Netto pensjonsforpliktelser er fastsatt basert på aktuarberegninger, som bygger på forutsetninger blant annet knyttet til diskonteringsrente, fremtidig lønnsvekst, pensjonsreguleringer, forventet avkastning på pensjonsmidlene og ansatte turnover. Disse forutsetningene oppdateres årlig. Diskonteringsrenten er fastsatt med utgangspunkt i renten på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) som reflekterer tidshorizonten for oppgjør av pensjonsforpliktelsen for ytelsesordningen. Etter KONGSBERG sin vurdering er markedet for OMF tilstrekkelig dypt og viser pålitelig prising. Balansen viser netto pensjonsforpliktelser inklusive arbeidsgiveravgift.

Forventet utbetaling av pensjoner innen YTP ordningen er følgende:

	MNOK
2021	152
2022	159
2023	158
2024	153
2025	146
Neste 5 år	663

14 EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

MNOK	Note	Bygg og annen fast eiendom					Total
		Tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløse	Anlegg under utførelse		
2020							
<i>Anskaffelseskost</i>							
Anskaffelseskost 1.1.20		335	3 208	1 794	2 541	388	8 266
Reklassifisering		8	(5)	151	(136)	(16)	2
Justering ved endelig oppkjøpsallokering	7	-	(87)	-	11	-	(76)
Tilgang		9	223	162	191	(49)	536
Avgang		(1)	(18)	(88)	(252)	(8)	(367)
Avhendet virksomhet	6	(19)	(160)	(49)	(63)	-	(291)
Omregningsdifferanser		-	25	15	(3)	(1)	36
Sum anskaffelseskost 31.12.20		332	3 186	1 985	2 289	314	8 106
<i>Akkumulerte av- og nedskrivninger</i>							
Akkumulerte avskrivninger 1.1.20		-	1 189	1 142	2 005	6	4 342
Reklassifisering		(4)	(5)	(4)	17		4
Årets avskrivninger		-	118	176	187	-	481
Årets nedskrivninger		-	48	1	3		52
Akkumulerte avskrivninger ved avgang		(1)	(17)	(68)	(251)	-	(337)
Akkumulerte avskrivninger avhendet virksomhet	6	-	(23)	(39)	(34)	-	(96)
Omregningsdifferanser		-	(5)	2	(2)	-	(5)
Sum akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger 31.12.20		(5)	1 305	1 210	1 925	6	4 441
Balanseført verdi 31.12.20		337	1 881	775	364	308	3 665
2019							
<i>Anskaffelseskost</i>							
Anskaffelseskost 1.1.19		310	2 278	1 611	2 128	122	6 449
Reklassifisering		(2)	1		12	(2)	9
Tilgang ved oppkjøp	7	16	862	80	274	63	1 295
Tilgang		12	51	110	152	219	544
Avgang		(1)	(21)	(14)	(38)	(14)	(88)
Omregningsdifferanser		-	37	7	13	-	57
Sum anskaffelseskost 31.12.19		335	3 208	1 794	2 541	388	8 266
<i>Akkumulerte av- og nedskrivninger</i>							
Akkumulerte avskrivninger 1.1.19		-	1 117	1 000	1 795	6	3 918
Årets avskrivninger		-	74	146	220	-	440
Årets nedskrivninger		-	1	-	17	-	18
Akkumulerte avskrivninger ved avgang		-	(6)	(11)	(36)	-	(53)
Omregningsdifferanser		-	3	7	9	-	19
Sum akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger 31.12.19		-	1 189	1 142	2 005	6	4 342
Balanseført verdi 31.12.19		335	1 903	584	616	382	3 924
Utnyttbar levetid		N/A	10-33 år	1-10 år	1-10 år		

Estimatusikkerhet

For gruppen eiendom, anlegg og utstyr er det knyttet estimatusikkerhet til fastsettelsen av forventet gjenværende levetid og forventet utraneringsverdi. Disse faktorene blir gjennomgått årlig etter beste skjønn.

15 LEIEAVTALER

KONGSBERG har leiekontrakter hovedsakelig tilknyttet tomter og bygg, men har også leiekontrakter på maskiner, biler og utstyr. Leiekontraktene er sikret med den underliggende eiendelen. Flere av leiekontraktene inneholder forlengelsesopsjoner. Disse er innregnet dersom det er rimelig sikkert at KONGSBERG vil utøve opsjonen. Leiebetingelsene omfatter ikke variabel leie utover variabel leie som er avhengig av indeks eller rentesats. Konsernet benytter seg av unntaket for kortsiktige leieavtaler og for leieavtaler med eiendeler av lav verdi. Førstnevnte unntak benyttes for alle typer leiekontrakter, mens sistnevnte er benyttet hovedsakelig for kontormaskiner og mindre utstyr.

MNOK	Eiendom	Biler, maskiner og utstyr	Total
2020			
<i>Anskaffelseskost</i>			
1.1.20	2 458	31	2 489
Tilgang	212	7	218
Omregningsdifferanser	(2)	2	-
Sum anskaffelseskost 31.12.20	2 668	39	2 707
<i>Akkumulerte av- og nedskrivninger</i>			
1.1.20	337	11	348
Årets avskrivninger	398	13	411
Omregningsdifferanser	(17)		(17)
Sum akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger 31.12.20	718	24	742
Balansført verdi 31.12.20	1 950	15	1 965
2019			
<i>Anskaffelseskost</i>			
1.1.19	1 605	10	1 615
Tilgang ved oppkjøp	674	21	695
Tilgang	179		179
Sum anskaffelseskost 31.12.19	2 458	31	2 489
1.1.19			
Årets avskrivninger	337	11	348
Sum akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger 31.12.19	337	11	348
Balansført verdi 31.12.19	2 121	20	2 141
Leieperiode	1-21 år	1-5 år	
Avskrivningstid	Lineær	Lineær	

Leasingforpliktelser

MNOK	31.12.20	31.12.19
Inngående balanse	2 198	1 615
Tilgang ved oppkjøp		695
Tilgang	218	179
Renter på leasingforpliktelser	142	131
Leiebetalinger	(484)	(423)
Omregningsdifferanse	17	-
Balansført verdi 31.12	2 092	2 198
Kortsiktige leasingforpliktelser	339	348
Langsiktige leasingforpliktelser	1 753	1 850

Se [note 26](#) "Avsetninger" vedrørende langsiktige forpliktelser tilknyttet eiendommer som er solgt og tilbakeleid. Samlede utgående kontantstrømmer for leieavtaler er MNOK 545 (MNOK 492) i 2020.

Innregnet i resultatet

MNOK	2020	2019
Årets avskrivninger på leiekontrakter	411	348
Rentekostnad på leasing gjeld	142	131
Kostnader knyttet til kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med eiendeler av lav verdi	61	69
Sum innregnet i resultatet	614	548

For opplysninger om forfall på leiebetalinger se [note 23 E](#)).

KONGSBERG har flere leiekontrakter som inkluderer forlengelsesopsjoner. Disse opsjonene er forhandlet frem for å ha en fleksibilitet til å håndtere leieporteføljen etter KONGSBERGs løpende behov. Opsjonene innregnes dersom det er rimelig sikkert at KONGSBERG vil utøve opsjonen.

16 IMMATERIELLE EIENDELER

MNOK	Note	Goodwill	Teknologi	Aktivert egen- utvikling	Andre immaterielle eiendeler	Total
2020						
<i>Anskaffelseskost</i>						
Anskaffelseskost 1.1.20		5 175	1 452	1 447	795	8 869
Reklassifisering		-	-	(6)	-	(6)
Justering ved endelig oppkjøpsallokering	7	(298)	-	-	-	(298)
Tilgang ved kjøp av virksomhet		15	12	-	16	43
Tilgang		-	-	223	1	224
Avhendet virksomhet	6	(842)	(254)	-	(34)	(1 130)
Omregningsdifferanser		(4)	(3)	-	-	(7)
Sum anskaffelseskost 31.12.20		4 046	1 207	1 664	778	7 695
<i>Akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger</i>						
Akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger 1.1.20		903	737	493	249	2 382
Amortiseringer		-	79	96	164	339
Nedskrivninger		-	-	60	-	60
Akkumulerte amortiseringer avhendet virksomhet	6	-	(254)	-	(26)	(280)
Omregningsdifferanser		-	(2)	-	-	(2)
Sum akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger 31.12.20		903	560	649	387	2 499
Balanseført verdi 31.12.20		3 143	647	1 015	391	5 196
2019						
<i>Anskaffelseskost</i>						
Anskaffelseskost 1.1.19		2 923	669	1 275	109	4 976
Tilgang ved kjøp av virksomhet	7	2 272	769	-	684	3 725
Tilgang		-	-	173	1	174
Avgang		(29)	-	(1)	-	(30)
Omregningsdifferanser		9	14	-	1	24
Sum anskaffelseskost 31.12.19		5 175	1 452	1 447	795	8 869
<i>Akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger</i>						
Akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger 1.1.19		912	664	411	100	2 087
Amortiseringer		-	58	83	149	290
Avgang		(9)	-	(1)	-	(10)
Omregningsdifferanser		-	15	-	-	15
Sum akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger 31.12.19		903	737	493	249	2 382
Balanseført verdi 31.12.19		4 272	892	798	408	6 487
Utnyttbar levetid			1-10 år	1-10 år	1-10 år	

Med unntak av goodwill, som ikke amortiseres, er amortiseringen av immaterielle eiendeler lineære over utnyttbar levetid. Amortiseringen starter når den immaterielle eiendelen er tilgjengelig for bruk.

Produktvedlikehold, forskning og utvikling ført over resultatet

MNOK	2020			2019		
	Produkt- vedlikehold	Forsknings- og utviklings- kostnader	Total	Produkt- vedlikehold	Forsknings- og utviklings- kostnader	Total
Kongsberg Maritime	366	784	1 150	398	691	1 089
Kongsberg Defence & Aerospace	36	96	132	39	92	131
Øvrige	12	59	71	23	67	90
Sum	414	939	1 353	460	850	1 310

Balanseføring av egenutvikling

Utviklingsprosjekter hvor kundene finansierer utviklingen blir ikke balanseført, men KONGSBERG søker å oppnå eierrettigheter til de utviklede produktene. Underveis i utviklingsfasen for egenfinansierte prosjekter besluttes det, basert på teknisk suksess og markeds-vurderinger, hvorvidt konsernet skal ferdigstille utviklingen og starte balanseføring av gjenværende utviklingsutgifter.

Egenfinansierte utviklingsprosjekter hos Kongsberg Maritime inneholder i hovedsak mange prosjekter med begrenset totalomfang, og i stor grad utvikling av eksisterende teknologi. Det er vurdert at mange av disse utviklingsprosjektene ikke tilfredsstiller kriteriene for balanseføring av utvikling. For flere av prosjektene er det betydelig usikkerhet knyttet til om prosjektet er teknologisk gjennomførbart og hvordan den endelige løsningen blir. Det vil normalt derfor være sent i utviklingsprosjektet at kriterier for balanseføring blir oppfylt.

Forretningsområdet Kongsberg Defence & Aerospace har den største andelen av de balanseførte egenutviklingsprosjektene i KONGSBERG. Omlag MNOK 750 av bokført saldo er tilhørende egenutviklet teknologi i dette foretningsområdet. Dette omfatter teknologi knyttet til våpenstasjoner, missilsystemer, styringssystemer og kommunikasjonsutstyr.

Estimatusikkerhet

Balanseførte utviklingskostnader blir amortisert i forhold til estimert levetid. Estimert levetid vil kunne endres over tid. Dette vurderes årlig, og amortiseringstakten endres når forholdene krever det. Ved test av verdien på balanseført egenutvikling anvendes samme prinsipper og metoder som ved test for verdifall av goodwill. For estimatusikkerhet knyttet til dette, se [note 17](#) "Test av verdifall på goodwill".

17 TEST AV VERDIFALL PÅ GOODWILL

Goodwill

Goodwill anskaffet gjennom oppkjøp er allokert til konsernets driftssegmenter og blir fulgt opp og testet samlet for den gruppe av kontantstrømgenererende enheter som inngår i driftssegmentet. Goodwill følges opp for grupper av kontantstrømgenererende enheter som er lik det som er definert som driftssegment i henhold til [note 8](#) "Driftssegmenter".

Goodwill er tilordnet driftssegmenter som følger:

MNOK	31.12.20	31.12.19
Kongsberg Maritime ¹⁾	2 868	4 012
Kongsberg Defence & Aerospace	174	174
Øvrig ²⁾	101	86
Sum balanseført verdi goodwill	3 143	4 272

1) Reduksjonen i goodwill hos Kongsberg Maritime er tilknyttet redusert goodwill ved fastsettelse av endelig PPA ifm kjøpet av CM, samt avgang gjennom avhendelse av virksomhet. Se [note 6](#), [7](#) og [16](#) for mer informasjon.

2) Goodwill fra øvrig er tilknyttet Kongsberg Digital

Konsernet tester goodwill for nedskrivning årlig eller oftere dersom det er indikasjoner på verdifall.

Konsernet har benyttet bruksverdi for å fastsette gjenvinnbart beløp av de kontantstrømgenererende enhetene. For å fastsette bruksverdien er det benyttet diskontert forventet kontantstrøm. Forventet kontantstrøm bygger på forretningsområdenes budsjetter og langtidsplaner som er godkjent av konsernledelsen og styret. Budsjetter og langtidsplaner dekker en periode på fem år (eksplisitt prognoseperiode). Godkjente budsjetter og langtidsplaner blir justert for kontantstrømmer relatert til investeringer, restruktureringer, fremtidige produktforbedringer og nyutvikling dersom elementene er vurdert som vesentlig for verditesten. Etter de fem årene med konkrete planer fastsettes enhetenes kontantstrømmer ved ekstrapolering. Ved inngang til ekstrapoleringsperioden forutsettes enheten å være i en stabil fase. I beregningene av bruksverdi har konsernet benyttet forventede kontantstrømmer etter skatt og tilsvarende diskonteringssetser etter skatt. Gjenvinnbart beløp ville ikke ha blitt vesentlig påvirket dersom kontantstrømmer før skatt og diskonteringssetser før skatt var benyttet. Diskonteringssetser før skatt er fastsatt ved bruk av en iterativ metode, og er vist i egen tabell.

Forutsetninger lagt til grunn er basert på historiske resultater og observerbare markedsdata.

Nøkkelforutsetninger

Diskonteringssetser

Diskonteringssetserne er basert på en vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC) metodikk der egenkapitalkostnaden og gjeldskostnaden er vektet i henhold til estimert kapitalstruktur. Diskonteringssetserne reflekterer markedets avkastningskrav per tidspunkt for testen i den bransje den kontantstrømgenererende enheten sammenlignes med. Estimert kapitalstruktur er basert på gjennomsnittlig kapitalstruktur i bransjen den kontantstrøm-

genererende enheten opererer i og en vurdering av hva som er en fornuftig og forsvarlig langsiktig kapitalstruktur. Ved estimering av egenkapitalkostnaden er CAPM-modellen benyttet. I henhold til CAPM består egenkapitalkostnaden av risikofri rente samt en individuell risikopremie. Risikopremien er enhetens systematiske risiko (beta) multiplisert med markedets risikopremie. Risikofri rente er estimert basert på en 10-årig norsk statsobligasjonsrente og er basert på at alle kontantstrømmer er omregnet til norske kroner. Gjeldskostnaden representerer en forventet langsiktig rente etter skatt for sammenlignbar gjeld og består av risikofri rente og en rentespreid.

Fortjenestemargin (EBITDA)

Fortjenestemargin er vurdert for hver av de kontantstrømgenererende enhetene som er basert på forventninger om fremtidig utvikling. Konsernet har gode utsikter for ordreinngang, spesielt innen forsvarssegmentet og har et godt grunnlag for fremtidig vekst. De store omstillingene som er gjort i hele konsernet ventes å bidra til økt lønnsomhet for konsernet som helhet. I den eksplisitte perioden på 5 år er det lagt til grunn en moderat jevn vekst i både Kongsberg Maritime og i Kongsberg Defence & Aerospace.

Vekstrate

Vekstrater i den eksplisitte prognoseperioden er basert på ledelsens forventninger til markedsutviklingen i de markedene hvor virksomheten drives. Konsernet benytter stabile vekstrater til å ekstrapolere kontantstrømmene utover fem år. Den langsiktige vekstraten utover fem år er ikke høyere enn forventet langsiktig vekst i bransjen der virksomheten drives.

Markedsandeler

For enheter som opererer i markeder hvor det er relevant å måle markedsandeler er det forventet at etablerte posisjoner generelt vil opprettholdes, men at det kan komme økninger og svekkelser innen enkeltområder.

Nøkkelforutsetninger per kontantstrømgenererende enhet

Prosent	Kongsberg		
	Kongsberg Maritime	Defence & Aerospace	Øvrig
Diskonteringssetser før skatt	7,12	5,72	7,05
Diskonteringssetser etter skatt	6,09	4,79	6,09
Langsiktig nominell vekstrate	2,00	2,00	2,00
Inflasjon	2,00	2,00	2,00

Sensitivitetsanalyse

Nedskrivningstest av goodwill er gjennomført med sensitivitetsanalyser av hver enkelt kontantstrømgenererende enhet.

For både Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace vil en først være i nedskrivningssituasjon ved betydelige endringer i nøkkelforutsetningene og disse endringene er vurdert å være utenfor det intervallet som vurderes å være rimelig.

Estimatusikkerhet

Det vil alltid være knyttet usikkerhet til estimering av bruksverdi. Vurderingene er basert på nøkkelforutsetninger som beskrevet ovenfor, og i stor grad påvirket av markedsdata for sammenlignbare selskaper, rentenivå og andre risikoforhold. Disse beregningene er basert på neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer, hvor det er benyttet skjønn i forhold til fremtidig inntjening og drift.

Et vesentlig avvik i disse kan påvirke verdien på goodwill.

18 FINANSINTEKTER OG FINANSKOSTNADER

MNOK	Note	2020	2019
Renteinntekter fra eiendeler til amortisert kost		58	86
Agio		42	48
Andre finansinntekter		3	4
Finansinntekter		103	138
Rentekostnader fra forpliktelses til amortisert kost		99	121
Disagio		60	69
Diskontering langsiktige avsetninger		-	2
Andre finanskostnader		37	32
Finanskostnader		196	224
Rente på leasingforpliktelses	15	142	131
Netto finansposter innregnet i resultatet		(235)	(216)

19 SKATT

Skattekostnad

MNOK	2020	2019
Betalbar skatt (inkludert kildeskatt)	175	165
Betalbar skatt justering tidligere år	(7)	-
Betalbar skatt	168	165
Årets endring i utsatt skatt	202	85
Justering tidligere år	5	-
Utsatt skatt	207	85
Skattekostnad	374	250

Endring i utsatt skatt som er innregnet i utvidet resultat

MNOK	2020	2019
Endring utsatt skatt (kostnad) på kontantstrømsikringer	(26)	(26)
Endring utsatt skatt (kostnad) på pensjoner	(37)	(15)
Endring utsatt skatt innregnet i utvidet resultat	(63)	(41)

Effektiv skattesats

Tabellen nedenfor viser avstemming av rapportert skattekostnad mot skattekostnad hvis skattesats på 22 % i Norge er anvendt

	2020		2019	
	MNOK	Prosent	MNOK	Prosent
Resultat før skatt	1 855		967¹⁾	
Forventet skattekostnad ved bruk av skattesats på 22 %	408	22,0 %	213	22,0 %
<i>Skatteeffekter av</i>				
Effekt av endret skattesats	(1)	0,0 %	-	
Skatt på revaluering av internt lån	87	4,7 %	-	
Justeringer tidligere år	(2)	(0,1 %)	-	
Tidligere ikke innregnet underskudd til framføring	(188)	(10,1 %)	-	
Skatteeffekt av resultatandel fra felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskaper	(41)	(2,2 %)	(5)	(0,5 %)
Effekt av skattesatsforskjeller i utlandet	25	1,4 %	-	
Kildeskatt	34	1,9 %	48	5,0 %
Andre permanente forskjeller	51	2,7 %	(6)	(0,6 %)
Skattekostnad og effektiv skattesats	374	20,2 %	250	25,8 %

1) Resultat før skatt er inkludert avhendet virksomhet.

Betalt skatt

MNOK	Note	Totalt	Norge	Utlandet
Betalbar skatt		133	-	133
Betalt skatt knyttet til salget av Hydroid	6	574		574
Kildeskatt		33	32	-
Sum 2020		739	32	707
Betalbar skatt		110	1	109
Kildeskatt		49		49
Sum 2019		159	1	158

Endringer i netto utsatt skatt

MNOK	Inngående balanse	Innregnet i resultatet	Endring skattesats	Oppkjøp/ avhendelse	Innregnet i utvidet resultat	Valuta og reklassifi- sering	Utgående balanse
Anleggsmidler	(180)	(43)	1	54		148	(20)
Immaterielle eiendeler	(55)	91		(319)		40	(243)
Pensjoner	170	(43)		35	37	8	207
Avsetninger/valuta	137	137		8			282
Akkumulert fremførbart underskudd	392	(427)		524		(98)	392
Derivater, eiendel	109	103					212
Derivater, forpliktelse	(83)	(63)			26		(120)
Tilvirkningskontrakter	(1 673)	23					(1 650)
Akkumulert fremførbart rentefradrag		15				37	52
Netto utsatt skatt eiendel (forpliktelse)	(1 183)	(207)	1	303	63	135	(888)

Kundekontrakter/ Midlertidige forskjeller

For kundekontrakter som inntektsføres over tid er det lagt til grunn at skattemessig inntektsføring skjer når kontroll og risiko overdras til kunden. Dette påvirker ikke skattekostnaden i resultatregnskapet, men betalbar skatt vil som følge av dette variere over tid.

Utsatt skatt

MNOK	31.12.20	31.12.19
Eiendel utsatt skatt	306	167
Forpliktelse utsatt skatt	(1 194)	(1 350)
Netto utsatt skatt	(888)	(1 183)

Ikke innregnet eiendel utsatt skatt

MNOK	31.12.20	31.12.19
Ikke innregnet underskudd til framføring	227	712
Ikke innregnet andre eiendeler skatt	19	-
Sum ikke innregnet eiendel utsatt skatt	246	712

Underskudd til fremføring (brutto)

MNOK	Norge	Europa	Andre	Sum
Mindre enn 5 år			47	47
5-10 år			2	2
10-20 år			9	9
Ubegrenset	2 594	103	8	2 705
Sum	2 594	103	67	2 764

Underskudd til fremføring knytter seg til skattemessig underskudd i tidligere år som kan brukes mot betalbar skatt i fremtiden.

20 RESULTAT PER AKSJE

MNOK	2020	2019
<i>Årets resultat som tilfaller innehavere av aksjer</i>		
Resultat fra videreført virksomhet etter skatt	1 481	596
Resultat fra avhendet virksomhet etter skatt	1 451	121
Resultat etter skatt	2 932	717
Ikke-kontrollerende interessers andel av resultatet	(41)	(17)
Årets resultat / utvannet resultat som tilfaller innehavere av ordinære aksjer	2 891	700

Antall aksjer	Note	2020	2019
Antall utestående aksjer 1.1.	25	179,97	179,97
Antall utestående aksjer 31.12.	25	179,80	179,97

NOK	2020	2019
Årets resultat per aksje for videreført virksomhet	8,01	3,22
Årets resultat per aksje for videreført virksomhet, utvannet	8,01	3,22
Årets resultat per aksje fra avhendet virksomhet etter skatt	8,07	0,67
Årets resultat per aksje fra avhendet virksomhet etter skatt, utvannet	8,07	0,67
Årets resultat per aksje	16,08	3,89
Årets resultat per aksje, utvannet	16,08	3,89

21 ANDRE LANGSIKTIGE EIENDELER

MNOK	31.12.20	31.12.19
Aksjer til virkelig verdi over resultatet	24	26
Lån til ansatte	14	12
Forskuddsbetalt tomteleie	-	16
Langsiktig lån til kunde	40	97
Langsiktig lån tilknyttede selskaper	51	29
Andre langsiktige eiendeler	79	34
Sum andre langsiktige eiendeler	209	213

22 FORDRINGER OG KREDITTRISIKO

Kredittrisiko

Eksponering for kredittrisiko

For redegjørelse av KONGSBERGs kredittrisiko og håndtering av denne, se note 5 "Styring av kapital og finansiell risiko".

Balansført verdi av finansielle eiendeler representerer maksimal kreditteksponering:

MNOK	Note	31.12.20	31.12.19
Kundefordringer		6 023	6 783
Andre kortsiktige fordringer ¹⁾		580	598
Kundekontrakter under utførelse	9	1 824	2 821
Andre langsiktige eiendeler	21	209	213
Betalingsmidler	24	7 420	5 654
Valutaterminkontrakter og rentebytteavtaler som er brukt som sikring	23 A	964	376
Total eksponering for kredittrisiko		17 020	16 445

1) Det er foretatt en reklassifisering i balansen for 2019 mellom andre kortsiktige fordringer og andre kortsiktige forpliktelse og avsetninger.

MNOK	Note	31.12.20	31.12.19
Kundefordringer		6 023	6 783
Avsetning tap kundefordringer		(481)	(420)
Netto kundefordringer		5 542	6 363

Kundefordringer fordelt på region

MNOK	31.12.20	31.12.19
Norge	901	1 117
Europa	2 072	1 551
Nord Amerika	1 355	2 483
Sør Amerika	162	178
Asia	1 056	1 001
Andre land	479	452
Totalt	6 023	6 783

Kundefordringer fordelt på kundetype

MNOK	31.12.20	31.12.19
Offentlige	1 830	1 266
Private	4 193	5 517
Totalt	6 023	6 783

Aldersfordelte kundefordringer og avsetning for tap på kundefordringer

MNOK	31.12.20		31.12.19	
	Brutto	Avsetning tap på kundefordringer	Brutto	Avsetning tap på kundefordringer
Ikke forfalt	3 636	(4)	4 159	(5)
Forfalt 1–30 dager	921	(7)	810	(6)
Forfalt 31–90 dager	480	(8)	527	(14)
Forfalt 91–180 dager	182	(20)	690	(60)
Forfalt mer enn 180 dager	805	(442)	597	(334)
Totalt	6 023	(481)	6 783	(420)

Endring i avsetning tap på kundefordringer

MNOK	31.12.20	31.12.19
Avsetning 1.1.	(420)	(199)
Justering inngående balanse	(7)	-
Tilgang ved oppkjøp	-	(177)
Konstaterte tap	29	51
Avsatt	(139)	(98)
Oppløst	56	3
Avsetning 31.12.	(481)	(420)

Estimatusikkerhet

Avsetning til tap på fordringer fastsettes ved vurdering av sannsynligheten for tap på en fordring eller en gruppe av fordringer. Ved vurderingen anvendes skjønn og forutsetninger som kan endres over tid. Avsetning til tap på fordringer er i stor grad påvirket av markedssituasjonen og finansiell stilling hos motparten.

23 FINANSIELLE INSTRUMENTER

For definisjoner av finansielle instrumenter vises det til [note 3 J](#) "Finansielle instrumenter"

A) Virkelig verdi derivater

MNOK	Note	31.12.20	31.12.19
<i>Omløpsmidler</i>			
Valutaterminer, kontantstrømsikringer	23 C	23	44
Valutaterminer, virkelig verdisikringer		924	332
Valutaopsjoner		17	-
Sum derivater omløpsmidler		964	376
<i>Kortsiktige forpliktelser</i>			
Valutaterminer, kontantstrømsikringer	23 C	101	55
Valutaterminer, virkelig verdisikringer		295	374
Virkelig verdi basisswapper		144	64
Valutaopsjoner		6	-
Sum derivater kortsiktige forpliktelser		546	493

B) Valutarisiko og valutasikring

KONGSBERG's valutarisiko og håndtering av denne risikoen er omtalt i note 5 "Styring av kapital og finansiell risiko". Valutaterminer som virkelig verdisikringer skal sikre kontraktfestede valutastrømmer. Det betyr at valutaterminene sikrer balanseførte kundefordringer samt gjenstående fakturering på inngåtte kontrakter i annen valuta enn den eksponerte enhetens funksjonelle valuta. KONGSBERG er eksponert mot flere valutaer, men disse er mindre signifikante sammenlignet med eksponeringen i USD, EUR og til dels GBP versus NOK.

	Gjennomsnittlig kurs		Spotkurs per 31.12.	
	2020	2019	2020	2019
USD	9,40	8,80	8,58	8,78
EUR	10,76	9,85	10,48	9,84
GBP	12,12	11,24	11,73	11,64

Valutasikring

Per 31.12. hadde konsernet følgende sikringer av netto salg i utenlandsk valuta, fordelt på sikringskategori:

Beløp i millioner	2020							
	Verdi i NOK på avtalte kurser	Virkelig	Totalt	Gj.snittlig	Totalt	Gj.snittlig	Totalt	Gj.snittlig
		verdi i NOK	sikret beløp i USD	sikret beløp i USD ¹⁾	sikret beløp i EUR	sikret beløp i EUR	sikret beløp i GBP	sikret kurs i GBP
	31.12.20	31.12.20	31.12.20 ¹⁾	31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20
<i>Sikringskategori</i>								
Valutaterminer, kontantstrømsikringer	(722)	(78)	(10)	15,38	(45)	10,80	-	-
Valutaterminer, virkelig verdisikringer	17 904	629	1 151	8,94	541	10,79	110	12,04
Sum	17 182	551	1 141		496		110	

1) Gjennomsnittlig sikret kurs i USD påvirkes av nettopresentasjonen. Gjennomsnittlig kurs for henholdsvis brutto utstrøm og brutto innstrøm er 9,08 og 8,71.

Beløp i millioner	2019							
	Verdi i NOK på avtalte kurser	Virkelig	Totalt	Gj.snittlig	Totalt	Gj.snittlig	Totalt	Gj.snittlig
		verdi i NOK	sikret beløp i USD	sikret beløp i USD	sikret beløp i EUR	sikret kurs i EUR	sikret beløp i GBP	sikret kurs i GBP
	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19
<i>Sikringskategori</i>								
Valutaterminer, kontantstrømsikringer	229	(11)	97	8,81	(59)	10,16	-	-
Valutaterminer, virkelig verdisikringer	15 779	(42)	1 501	8,75	218	10,06	34	11,59
Sum	16 008	(53)	1 598		159		34	

Virkelig verdi refererer til nåverdien av forskjellen mellom revaluert terminkurs 31.12. og terminkurs på tidspunktet for inngåelse av terminkontrakten. Verdier i tabellen knyttet til verdi i NOK på avtalte kurser og virkelig verdi i NOK inkluderer også øvrige valutaer.

Forfallsprofil sikringer

Per 31.12. hadde konsernet følgende sikringer av netto salg i utenlandsk valuta, fordelt på sikringskategori:

Beløp i millioner	Nominelle	Forfall	Forfall
	valuta	Forfall	2022
	beløp	2021	og senere
Sikringskategori			
<i>Valutaterminer, kontantstrømsikringer</i>			
USD	(10)	(48)	38
EUR	(45)	(38)	(7)
<i>Valutaterminer, virkelig verdisikringer</i>			
USD	1 151	810	341
EUR	541	302	239
GBP	110	31	79

Sikringsineffektivitet

Ineffektive virkelig verdisikringer kan oppstå ved at innbetalinger kommer tidligere enn planlagt, eller at innkjøp utbetales tidligere enn planlagt. Dette fanges opp gjennom normale driftsrutiner, og motsatte valutaforretninger gjennomføres for å redusere valutarisikoen og opprettholde sikringseffektiviteten. Ineffektive kontantstrømsikringer kan oppstå dersom den høyst sannsynlige transaksjonen sikret som kontantstrømsikring likevel ikke inntreffer som opprinnelig planlagt.

Per 31.12. hadde konsernet bokført følgende beløp som sikringsineffektivitet over resultatet, fordelt på sikringskategori:

MNOK	2020	2019
<i>Sikringskategori</i>		
Valutaterminer, kontantstrømsikringer ¹⁾	32	-
Valutaterminer, virkelig verdisikringer ²⁾	-	-
Sum	32	-

1) Endring i virkelig verdi knyttet til sikringseffektive kontantstrømsikringer innregnes i utvidet resultat. Den del som ikke er sikringseffektiv blir innregnet over resultatet.

2) Samlet verdiendring på sikrede prosjekter er MNOK 671 i løpet av 2020 (MNOK 322 i 2019). Derivater anvendt som prosjektsikring har ved 100 % sikringseffektivitet tilsvarende negativ verdi gjennom året. Verdiendringene innregnes i kundefordringer og anleggskontrakter under utførelse (eiendeler og gjeld).

Valutaopsjoner

KONGSBERG hadde per 31.12.20 bokført brutto merverdi på valutaopsjoner med MNOK 17 og brutto mindreverdi på valutaopsjoner med MNOK 6. Per 31.12.19 hadde konsernet ingen valutaopsjoner, og de tilsvarende verdiene var 0. Endring i virkelig verdi på basisswappene innregnes i utvidet resultat.

Basisswapper

I forbindelse med kjøp av aksjer i Patria Oyj i 2016 (kostpris MEUR 284,9) ble det inngått basisswapper på til sammen MEUR 130 for delvis å sikre nettoinvestering i utenlandsk virksomhet. Disse basisswappene hadde en virkelig verdi på MNOK -144 per 31.12.20 (MNOK -64 per 31.12.19). Endring i virkelig verdi på basisswappene innregnes i utvidet resultat.

Sensitivitetsanalyse

En svekkelse av NOK mot USD og EUR per 31.12. på 10 % ville ha økt utvidet resultat med beløp i tabellen under.

Beregnet effekt på utvidet resultat (etter skatt):

MNOK	2020	2019
<i>Sikringskategori</i>		
Valutaterminer, kontantstrømsikringer i USD	(7)	66
Valutaterminer, kontantstrømsikringer i EUR	(37)	(45)
Totalt	(44)	21

Gitt sikringseffektive kontantstrømsikringer, vil den fulle effekten av eventuelle valutakurssvingninger innregnes i utvidet resultat. For virkelig verdisikringer vil verken utvidet resultat eller årsresultat bli påvirket så lenge sikringene er effektive. Da KONGSBERG har en valutastyringsstrategi som i all hovedsak sikrer kontraktfestede valutastrømmer og fordringer i utenlandsk valuta vil en eventuell endring i valutakurs i liten grad påvirke lønnsomheten i allerede inngåtte kontrakter.

C) Kontantstrømsikringer

Oversikt over periodene hvor kontantstrømmer knyttet til derivater som er kontantstrømsikringer forventes å oppstå:

MNOK	31.12.20				31.12.19			
	Balanseført beløp	Forventet kontant- strøm	2021	2022 og senere	Balanseført beløp	Forventet kontant- strøm	2020	2021 og senere
<i>Valutaterminkontrakter</i>								
Eiendeler	23	23	21	2	44	44	44	-
Forpliktelser	(101)	(103)	(60)	(43)	(55)	(57)	(33)	(24)
Sum	(78)	(80)	(39)	(41)	(11)	(13)	11	(24)

Oversikt over periodene hvor kontantstrømmer knyttet til derivater som er kontantstrømsikringer forventes å påvirke resultatet:

MNOK	31.12.20				31.12.19			
	Balanseført beløp	Forventet kontant- strøm	2021	2022 og senere	Balanseført beløp	Forventet kontant- strøm	2020	2021 og senere
<i>Valutaterminkontrakter</i>								
Eiendeler	23	23	12	11	44	44	23	21
Forpliktelser	(101)	(103)	(52)	(51)	(55)	(57)	(29)	(28)
Sum	(78)	(80)	(40)	(40)	(11)	(13)	(6)	(7)

Kontantstrømsikring – sikringsreserve

MNOK	2020	2019
Inngående balanse	(166)	(75)
<i>Endringer i virkelig verdi i perioden</i>		
Valutaterminer og rulleringseffekter ¹⁾²⁾	(118)	(194)
Rentebytteavtaler og basisswapper	(80)	23
Valutaopsjoner	11	-
Tilpasninger ifm sikringsbokføring i oppkjøpte selskaper	(19)	19
Skatt på poster innregnet direkte i utvidet resultat	26	26
<i>Innregnet gevinst/tap i perioden</i>		
Valutaterminer og rulleringseffekter ¹⁾	88	35
Utgående balanse sikringsreserve²⁾	(258)	(166)

1) Det oppstår periodiseringer når kontantstrømsikringer realiseres og nye terminer, virkelig verdisikringer, inngås for prosjektene (rullering). Balanseført verdi knyttet til rullerte kontantstrømsikringer utgjør MNOK -120 per 31.12.20 (MNOK -157 per 31.12.19).

2) Netto effekt fra kontantstrømsikringer før skatt som er ført i utvidet resultat utgjør MNOK -30 i 2020 (MNOK -159 i 2019). I utvidet resultat vises en endring på MNOK -118 og differansen på MNOK -88 skyldes endring i virkelig verdi på basisswapper på MNOK -80, endring i virkelig verdi på opsjoner med netto MNOK 11 og tilpasninger ifm implementering av sikringsbokføring i oppkjøpte selskaper på MNOK -19.

Dersom et forventet prosjekt blir kontraktsfestet og det etableres en virkelig verdisikring, blir innregnet sikringsreserve overført fra utvidet resultat til balanseført verdi av det sikrede prosjektet. Dersom en forventet kontantstrøm inntreffer og ikke resulterer i en virkelig verdisikring innregnes sikringsreserven i resultatregnskapet samtidig med de sikrede transaksjonene.

Det er i 2020 innregnet effekter knyttet til ineffektive kontantstrømsikringer i ordinært resultat med MNOK 32 (MNOK 0 i 2019).

Sikringsineffektivitet på kontantstrømsikringene vil inngå i posten "innregnet gevinst/tap i perioden" i tabellen over.

D) Renterisiko knyttet til lån

MNOK	2020			2019	
	Forfall	Nominell rente	Balanseført verdi ¹⁾	Nominell rente	Balanseført verdi ¹⁾
<i>Langsiktige lån</i>					
Obligasjonslån KOG08 - flytende rente			-	3,09 %	1 000
Obligasjonslån KOG09 - fast rente	2.6.26	3,20 %	1 000	3,20 %	1 000
Obligasjonslån KOG11 - fast rente	5.12.23	2,90 %	450	2,90 %	450
Obligasjonslån KOG12 - flytende rente			-	2,70 %	500
Obligasjonslån KOG13 - flytende rente	6.6.24	1,55 %	500	3,02 %	500
Andre langsiktige lån ²⁾			21		19
Sum langsiktige lån			1 971		3 469
<i>Kortsiktige lån</i>					
Obligasjonslån KOG08 - flytende rente ³⁾	2.6.21	1,61 %	1 000		-
Obligasjonslån KOG12 - flytende rente ³⁾	6.12.21	1,23 %	500		-
Obligasjonslån KOG10 - flytende rente ⁴⁾			-	2,74 %	550
Andre kortsiktige lån			-		70
Sum kortsiktige lån			1 500		620
Sum rentebærende lån			3 471		4 089

MNOK	Forfall	Nominelt beløp	Nominelt beløp
Syndikert lånefasilitet (ubenyttet låneramme)	15.3.23	2 300	2 300
Kassekreditt (ubenyttet)		500	500

1) Verdi er lik nominell verdi. For obligasjonslån er balanseført verdi lik nominell verdi.

2) Andre langsiktige lån er mindre låneopptak i enkelte av konsernets datterselskaper.

3) Obligasjonslån KOG08 ble reklassifisert til kortsiktig gjeld per 30.6.20, mens obligasjonslån KOG12 ble reklassifisert til kortsiktig gjeld per 31.12.20.

4) Obligasjonslån KOG10 ble nedbetalt ved forfall 5.3.20.

Kongsberg Gruppen ASA har en syndikert lånefasilitet med Danske Bank, DNB, JP Morgan, Nordea og SEB. Fasiliteten er for generelle forretningsformål og utløper 15.3.23. Rentebetingelsene er 3M NIBOR + margin som er avhengig av forholdet mellom netto rentebærende gjeld/EBITDA og kan variere fra 0,55 % til 2 %. Lånefasiliteten krever at netto rentebærende gjeld ikke overstiger fire ganger EBITDA, men kan være opp til 4,5 ganger i maksimalt fire kvartaler, hvorav tre kvartaler kan være etterfølgende. Kravene i låneavtalene er oppfylt. Lånefasiliteten var ubenyttet per 31.12.20.

Kongsberg Gruppen ASA har fem obligasjonslån ved utgangen av 2020. Obligasjonslånene er utstedt i norske kroner og notert på Oslo Børs. Rentebetingelsene på lånene med flytende rente er 3M NIBOR med margin som er + 1,25 % for KOG08, + 0,88 % for KOG12 og + 1,20 % for KOG13. Rentebetingelsene for fast rente er 3,20 % for KOG09 og 2,90 % for KOG11.

Konsernet har en kassekreditt på MNOK 500. Denne er ikke trukket på per 31.12.20.

Per 31.12.20 har konsernet ingen rene rentebytteavtaler.

Sensitivitetsanalyse renterisiko

Simulert årlig resultateffekt av renteøkning på 50 bp i NIBOR:

MNOK	31.12.20	31.12.19
Plasseringer med flytende rente	37	28
Lån med variabel rente	(10)	(13)
Kontantstrømsensitivitet (netto)	27	15

E) Likviditetsrisiko

Tabellen viser forfall i henhold til kontrakt for finansielle forpliktelser inkludert rentebetalinger. Forpliktelser som offentlige avgifter og skatter er ikke finansielle forpliktelser og derfor ikke inkludert. Det samme gjelder forskuddsbetalinger fra kunder og periodiseringer av prosjekter.

MNOK	31.12.20						
	Balanseført beløp	Kontrakt- messige kontant- strømmer	2021	2022	2023	2024	2025 og senere
<i>Finansielle forpliktelser som ikke er derivater</i>							
Usikrede obligasjonslån	3 450	(3 669)	(1 565)	(53)	(502)	(535)	(1 013)
Leasingforpliktelser	2 092	(2 638)	(469)	(444)	(413)	(327)	(985)
Andre lån og langsiktige forpliktelser	21	(21)	-	-	-	-	(21)
Leverandører	1 801	(1 801)	(1 801)	-	-	-	-
<i>Finansielle forpliktelser som er derivater</i>							
Valutaderivater	396	(401)	(252)	(91)	(49)	(7)	(3)
Basiswapper	144	(144)	(144)	-	-	-	-
Valutaopsjoner	6	(6)	(6)	-	-	-	-
Totalt	7 910	(8 679)	(4 237)	(588)	(964)	(869)	(2 022)

MNOK	31.12.19						
	Balanseført beløp	Kontrakt- messige kontant- strømmer	2020	2021	2022	2023	2024 og senere
<i>Finansielle forpliktelser som ikke er derivater</i>							
Usikrede obligasjonslån	4 000	(4 396)	(657)	(1 586)	(60)	(509)	(1 584)
Leasingforpliktelser	2 198	(2 231)	(347)	(314)	(305)	(306)	(959)
Andre lån og langsiktige forpliktelser	19	(19)	-	-	-	-	(19)
Leverandører	2 098	(2 098)	(2 098)	-	-	-	-
<i>Finansielle forpliktelser som er derivater</i>							
Valutaderivater	430	(440)	(297)	(81)	(32)	(26)	(4)
Basiswapper	64	(64)	-	(64)	-	-	-
Totalt	8 809	(9 248)	(3 399)	(2 045)	(397)	(841)	(2 566)

F) Oppsummering finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser fordelt på ulike kategorier for regnskapsmessig behandling per 31.12.20:

MNOK	Note	2020			Totalt	Virkelig verdi
		Amortisert kost	Virkelig verdi over utvidet resultat	Virkelig verdi med verdiendring over resultatet		
<i>Eiendeler – anleggsmidler</i>						
Andre langsiktige eiendeler	21	185	-	24	209	209
<i>Eiendeler – omløpsmidler</i>						
Derivater	23 A	-	964	-	964	964
Fordringer	22	6 122	-	-	6 122	6 122
Kundekontrakter under utførelse	9	1 824	-	-	1 824	1 824
Kontanter og kontantekvivalenter	24	7 420	-	-	7 420	7 420
<i>Finansielle forpliktelser – langsiktige</i>						
Rentebærende lån	23 D	1 971	-	-	1 971	2 074
Leasingforpliktelser	15	1 753	-	-	1 753	1 753
Andre langsiktige forpliktelser		61	-	-	61	61
<i>Finansielle forpliktelser – kortsiktige</i>						
Rentebærende lån	23 D	1 500	-	-	1 500	1 498
Leasingforpliktelser	15	339	-	-	339	339
Derivater	23 A	-	546	-	546	546
Leverandører	27	1 801	-	-	1 801	1 801

MNOK	Note	2019			Totalt	Virkelig verdi
		Amortisert kost	Virkelig verdi over utvidet resultat	Virkelig verdi med verdiendring over resultatet		
<i>Eiendeler – anleggsmidler</i>						
Andre langsiktige eiendeler	21	187	-	26	213	213
<i>Eiendeler – omløpsmidler</i>						
Derivater	23 A	-	376	-	376	376
Fordringer	22	6 961	-	-	6 961	6 961
Kundekontrakter under utførelse	9	2 821	-	-	2 821	2 821
Kontanter og kontantekvivalenter	24	5 654	-	-	5 654	5 654
<i>Finansielle forpliktelser – langsiktige</i>						
Rentebærende lån	23 D	3 469	-	-	3 469	3 480
Leasingforpliktelser	15	1 850	-	-	1 850	1 850
Andre langsiktige forpliktelser		11	-	-	11	11
<i>Finansielle forpliktelser – kortsiktige</i>						
Rentebærende lån	23 D	620	-	-	620	619
Leasingforpliktelser	15	348	-	-	348	348
Derivater	23 A	-	493	-	493	493
Leverandører	27	2 098	-	-	2 098	2 098

G) Vurdering av virkelig verdi

Følgende tabell viser konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi

MNOK	Note	2020			2019		
		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
<i>Eiendeler</i>							
Aksjer til virkelig verdi over resultatet	21	-	-	24	-	-	26
Derivater	23 A	-	964	-	-	376	-
Sum eiendeler til virkelig verdi		-	964	24	-	376	26
<i>Forpliktelser</i>							
Derivater	23 A	-	546	-	-	493	-
Rentebærende gjeld (beregnet for noteformål)	23 F	-	3 572	-	-	4 099	-
Sum forpliktelser til virkelig verdi		-	4 118	-	-	4 592	-

De forskjellige nivåene er definert som følger:

Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter.

Ingen justering foretas med hensyn til disse prisene.

Nivå 2: Virkelig verdi måles basert på andre data enn noterte priser som omfattes av nivå 1, men som baseres på observerbare markedsdata enten direkte eller indirekte. Disse metodene innebærer noe usikkerhet i fastsettelse av virkelig verdi.

Nivå 3: Virkelig verdi måles ved bruk av modeller som i vesentlig grad benytter ikke-observerbare markedsdata. Dette innebærer mer usikkerhet knyttet til fastsettelse av virkelig verdi.

Se også [note 4](#) "Virkelig verdi" for omtale av måling av virkelig verdi.

H) Estimatusikkerhet

KONGSBERG har en rekke finansielle instrumenter som regnskapsføres til virkelig verdi. Når markedsverdier ikke kan observeres direkte gjennom børsnoterte priser, estimeres virkelig verdi ved hjelp av ulike modeller som enten bygger på interne estimater eller informasjon fra profesjonelle motparter eller markedsaktører. Forutsetninger for slike verdilurderinger kan inkludere spotpriser, terminpriser eller rentekurver.

Vurderingene er alltid basert på KONGSBERGs beste estimater, men det er likevel sannsynlig at observerbar markedsinformasjon og forutsetninger vil endres over tid. Slike endringer kan påvirke de beregnede verdier av finansielle instrumenter vesentlig, og dermed resultere i gevinster og tap som vil påvirke fremtidige perioders resultatregnskap. Hvordan slike endringer påvirker resultatregnskapet avhenger av type instrument, og hvorvidt det inngår i en sikringsrelasjon.

24 BETALINGSMIDLER

Nominelt beløp i MNOK	31.12.20	31.12.19
Bankinnskudd	7 420	5 654
Sum	7 420	5 654

Det er stilt bankgaranti for trukket forskuddstrekk fra ansatte tilsvarende MNOK 414 (MNOK 297 i 2019).

Likviditetsstyringen i konsernet håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon.

25 AKSJEKAPITAL

Aksjekapitalen består per 31.12.20 av 179.990.065 aksjer, hver pålydende NOK 1,25.

Utvikling i aksjekapital

	Dato	Antall aksjer	Pålydende NOK	Beløp MNOK	Korr. faktor	Aksjekapital MNOK
<i>Type utvidelse</i>						
Børsintroduksjon	13.12.1993	5 850 000	20	117		117
Rettet emisjon mot ansatte	1996	6 000 000	20	3		120
Aksjesplitt	1997	24 000 000	5		01:04	120
Emisjon	1999	30 000 000	5	30		150
Aksjesplitt	2009	120 000 000	1,25		01:04	150
Fortrinnett emisjon	2018	179 990 065	1,25	75		225

Oversikt over de største aksjeeierne per 31.12.20

Aksjeeiere	Type	Antall aksjer	%-andel
Nærings- og Fiskeridepartementet		90 002 400	50,00 %
Folketrygdfondet		13 504 097	7,50 %
MP Pensjon PK		5 026 497	2,79 %
Must Invest AS		4 333 166	2,41 %
Danske Bank As, Meglerkonto	Broker	3 000 000	1,67 %
The Northern Trust Comp, London Br	Nom	2 925 246	1,63 %
Danske Invest Norske Instit. II.		2 455 057	1,36 %
Verdipapirfond Odin Norge		2 372 872	1,32 %
The Bank of New York Mellon	Nom	2 206 189	1,23 %
UBS AG	Nom	1 887 366	1,05 %
State Street Bank And Trust Comp	Nom	1 661 070	0,92 %
Fidelity Invest: Fidelity Srs International Small Cap Fund		1 461 185	0,81 %
JPMorgan Chase Bank, N.A., London	Nom	1 347 267	0,75 %
JPMorgan Chase Bank, N.A., Luxembourg S.A.	Nom	1 230 349	0,68 %
Morgan Stanley & Co Ont. Plc.	Nom	1 179 852	0,66 %
Intertrade Shipping AS		1 076 133	0,60 %
Danske Invest Norske Aksjer Inst.		1 062 286	0,59 %
State Street Bank And Trust Comp	Nom	1 002 672	0,56 %
Verdipapirfondet KLP Aksje Norge		927 783	0,52 %
State Street Bank And Trust Comp	Nom	818 590	0,45 %
Sum		139 480 077	77,49 %
Øvrige		40 509 988	22,51 %
Totalt antall aksjer		179 990 065	100,00 %

Fordeling av aksjeeiere etter beholdningsstørrelse

Beholdningsintervall	Antall eiere	Antall aksjer	Beholdning %
1-1 000	11 546	2 903 961	1,61 %
1 001-10 000	2 742	7 875 647	4,38 %
10 001-100 000	295	8 508 181	4,73 %
100 001-1 000 000	82	22 968 572	12,76 %
1 000 001-10 000 000	16	34 227 207	19,02 %
Over 10 000 000	2	103 506 497	57,51 %
Sum	14 683	179 990 065	100,00 %

Av de 14.683 aksjeeierne per 31.12.20 var 916 utenlandske, med en samlet beholdning på 17,76 %.

Egne aksjer

KONGSBERG har per 31.12.20 en beholdning på 191.387 egne aksjer. Av disse er 188.015 knyttet til et tilbakekjøpsprogram hvor formålet er å kjøpe inn aksjer for inntil 200 millioner kroner for senere sletting. Aksjene er kjøpt i henhold til fullmakter gitt på ordinær generalforsamling.

	Antall
Beholdning egne aksjer per 31.12.20	16 779
Kjøp av egne aksjer til aksjeprogram og langtids-intensivordning	1 052 000
Kjøp av egne aksjer for sletting	188 015
Egne aksjer avhendet til ansatte ifm. aksjeprogram	(1 021 326)
Egne aksjer avhendet til ansatte ifm. langtids-incentivordning	(44 081)
Beholdning egne aksjer per 31.12.20	191 387

Utbytte

	2020	2019
Betalt utbytte i NOK per aksje	12,5	2,50
Betalt utbytte i MNOK	2 250	450
Herav utbytte egne aksjer i MNOK	2,60	2,23

Styret har foreslått et utbytte for regnskapsåret 2020 på MNOK 1.440, tilsvarende NOK 8,00 per aksje, hvorav NOK 5,00 per aksje er utover selskapets utbyttepolicy. Vedtaksdato for utbytte er 6.5.21 ex dato er påfølgende dag. Utbyttet vil utbetales ca. 20.5.21.

26 AVSETNINGER

Langsiktige avsetninger

MNOK	Salg og tilbakeleie	Andre	Sum
31.12.19	120	2	122
Benyttet avsetning	(7)	(1)	(8)
Avsatt	4	-	4
Oppløst	(1)	-	(1)
31.12.20	116	1	117

Langsiktige avsetninger

KONGSBERG har i perioden 2005 til 2014 solgt deler av eiendoms-massen i Kongsberg Teknologipark. Eiendommene er leid tilbake på langsiktige kontrakter, og utløper i perioden 2024 til 2030. I forbindelse med salg og tilbakeleie ble det avtalt at KONGSBERG garanterer for oppføringskostnader og for vedlikehold av byggene i tilbakeleie-perioden. Nåverdien av fremtidig garantiforpliktelse er avsatt i regnskapet. Det er i tillegg foretatt avsetning knyttet til leiebortfall. Gjenstående avsetningsbehov vurderes hvert kvartal. Effekt av diskontering er kostnadsført som finanskostnader.

Kortsiktige avsetninger

MNOK	Garanti	Andre	Sum
31.12.19	897	616	1 513
Fastsettelse av endelig oppkjøpsallokering	-	(32)	(32)
Reklassifisert fra andre balanseposter	-	63	63
Benyttet avsetning	(184)	(185)	(369)
Avsatt	267	312	579
Avhendet virksomhet	(8)	(11)	(19)
Oppløst	(121)	(23)	(144)
Valuta	15	2	17
31.12.20	866	742	1 608

Garantiavsetninger

Garantiavsetninger er avsetninger for garantikostnader på avsluttede leveranser. Ubenyttede garantiavsetninger løses opp ved utløp av garantiperioden. Garantiavsetningene er estimert basert på en kombinasjon av erfaringstall, konkrete beregninger og skjønn. Garantiperiodene varer normalt fra ett til fem år, men for enkelte forsvarskontrakter kan garantiperioden være inntil 30 år.

Andre avsetninger

Avsetninger innregnes når konsernet har en forpliktelse som følge av en tidligere hendelse, det er sannsynlig at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig.

Avsetninger gjelder forhold hvor det er uenighet med kontraktpartene, usikkerhet knyttet til produktansvar eller produkter som er i en tidlig livssyklus.

Estimatusikkerhet

Vurderingene er basert på en kombinasjon av erfaringstall, tekniske evalueringer og skjønn. Det gjøres evalueringer av estimatene hvert kvartal. Det er betydelig usikkerheter knyttet til disse avsetningene med hensyn til beløp og tid.

27 ANDRE KORTSIKTIGE FORPLIKTELSER

MNOK	31.12.20	31.12.19
Leverandørgjeld	1 801	2 098
Skyldige offentlige avgifter	547	480
Beregnet betalbar skatt	71	77
Avsatte feriepenger	697	753
Andre periodiseringer ^{1) 2)}	1 370	1 548
Sum	4 486	4 956

- 1) Andre periodiseringer gjelder påløpte kostnader hvor faktura ikke er mottatt, skyldig forskuddstrekk ansatte, skyldig lønn ansatte og annen ikke rentebærende gjeld.
- 2) Det er foretatt en reklassifisering i balansen for 2019 mellom andre kortsiktige fordringer og andre kortsiktige forpliktelser og avsetninger.

28 PANTSTILLELSER OG GARANTIER

Pantstillelser

Konsernets låneavtaler, både obligasjonlåneavtalene og avtalen om syndikerte lånefasiliteter, er basert på negativ pant.

Forskudds- og gjennomføringsgarantier

Konsernets selskaper har stilt garantier for forskudd og gjennomføring i tilknytning til kundekontrakter. Garantiene er utstedt av norske og utenlandske banker og forsikringselskaper og av Kongsberg Gruppen ASA (morselskapsgarantier). Kongsberg Gruppen ASA står ansvarlig for alle garantiene.

MNOK	31.12.20	31.12.19
Garantier utstedt av banker og forsikringselskaper	2 107	3 521
Garantier stilt av Kongsberg Gruppen ASA (morselskapet)	9 337	7 841
Forskudd- og gjennomføringsgarantier overfor kunder	11 444	11 361

Kongsberg Gruppen ASA har ukommiterte rammeavtaler om garantistillelser med banker og forsikringselskaper.

29 ERKLÆRING OM FASTSETTELSE AV LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Styret foreslår at retningslinjene beskrevet nedenfor legges til grunn for 2020 og frem til generalforsamlingen 2021.

Hovedprinsipper for selskapets lederlønnspolitik

Prinsippene og systemene for godtgjørelse til ledende ansatte fastsettes av styret. Styret gjennomfører årlig en evaluering av konsernsjefens lønn og betingelser, samt konsernets resultatlønsordning for ledere. Styrets kompensasjonsutvalg forbereder sakene for styret. Konsernsjefen fastsetter godtgjørelsen til øvrige medlemmer av konsernledelsen etter konsultasjon med styrets leder.

Lederlønningene i Kongsberg Gruppen ASA og konsernselskaper ("KONGSBERG") fastsettes ut fra følgende hovedprinsipper:

- Lederlønnen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende, og innenfor denne ramme støtte opp under generell moderasjon i lederlønsutviklingen – selskapet skal tiltrekke seg og beholde dyktige ledere.
- Lederlønnen skal være motiverende – lønnen skal være slik sammensatt at den motiverer for ekstra innsats for stadig forbedring av virksomheten og selskapets resultater.
- Lønnssystemet skal oppfattes som forståelig og akseptabelt både internt i KONGSBERG og eksternt.
- Lønnssystemet skal være fleksibelt – slik at tilpasning kan skje når behovene endres.
- Lønnssystemet skal fremme samarbeid.

Godtgjørelsen til konsernledelsen skal reflektere deres ansvar for styring, resultater og bærekraftig utvikling av KONGSBERG, og hensynta virksomhetens størrelse og kompleksitet. Ordningene skal for øvrig være transparente og i tråd med prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse.

Andre selskaper i konsernet skal følge hovedprinsippene for lederlønnspolitikken. Det er et mål å koordinere lønnspolitikken i konsernet og de ordningene som benyttes for variable ytelser.

Elementer i lederlønnen – fastlønn og variable ytelser

Utgangspunktet for lønnsfastsettelsen er det samlede nivået av fastlønn og variable ytelser. Fastlønn består av grunnlønn samt faste naturalytelser og pensjonsavtaler. Variable ytelser består av resultatavhengig lønn og aksjeprogram (LTI). Det gjøres regelmessig målinger mot relevante markeder for å sikre at den totale kompensasjonen er konkurransedyktig, men ikke ledende.

Grunnlønn

Grunnlønnen skal normalt være hovedelementet i ledernes lønn. Den vurderes en gang i året.

Faste naturalytelser

Ledende ansatte vil normalt tildeles naturalytelser som er vanlige for sammenlignbare stillinger, slik som kommunikasjon, avis og bil. Det gjelder ingen særskilte begrensninger for hvilke naturalytelser som kan avtales.

Pensjonsordninger

Ledende ansatte skal normalt ha pensjonsordninger som sikrer dem en pensjonsutbetaling som står i forhold til deres lønnsnivå. I hovedsak oppfylles dette ved medlemskap i KONGSBERGs kollektive hovedpensjonsordning for lønn inntil 12G.

Konsernets kollektive hovedpensjonsordning er innskuddsbasert. Konsernet innførte innskuddspensjon per 1.1.08. Arbeidstakere som var 52 år eller eldre på konverteringstidspunktet ble stående i en lukket ytelsesplan. Innskuddssatsen ble besluttet endret fra 1.1.20.

Innskuddene er 5 % av lønn fra 0G til 71G og 11 % av lønn fra 71G til 12G. Spareprofilene ble besluttet endret fra 1.4.20. Midlene kan valgfritt fordeles mellom tre spareprofiler med henholdsvis 50, 80 og 100 % aksjer.

KONGSBERG inngår ikke tidligpensjonsavtaler for ledende ansatte, men ledende ansatte som hadde slike ordninger før 1.10.15 fikk dette videreført.

Selskapet har tidligere inngått avtaler om tidligpensjon for noen av sine ledere. Avtalene har hele tiden vært inngått i tråd med gjeldende eierskapsmelding fra staten. Det er i dag ulike ordninger avhengig av når disse ble inngått. Noen avtaler innebærer mulighet for fratreden fra 65 år, men med gjensidig rett for KONGSBERG og ansatt i konsernledelsen til å kreve tidligpensjon fra 63 år. Ytelsen er 65 % av årslønn, forutsatt minimum 15 års opptjening. Dersom den ansatte fratrer mellom 63 og 65 år vil det imidlertid gi redusert pensjonsopptjening i den innskuddsbaserte alderspensjon som gjelder fra fylte 67 år. Disse avtalene ble avvirket for nye ledende ansatte i 2013 og gjelder nå for to medlemmer i konsernledelsen, inkludert konsernsjefen. Den ene avtalen ble avsluttet 1.11.20 da denne gikk ut av konsernledelsen. Ett av medlemmene i konsernledelsen har en eldre avtale om fristilling fra arbeidspunkt fra fylte 60 år. Forutsatt minst 10 års opptjeningstid er ytelsen 90 % av lønn fra 60 år, med 10 % nedtrapping per år til 60 % av lønn fra 63 til 67 år. Tilsvarende har ett medlem av konsernledelsen avtale om å fratre fra 62 år. Forutsatt minst 15 års opptjeningstid er ytelsen 65 % av lønn frem til fylte 67 år. Disse eldre ordningene ble avvirket henholdsvis i 2006 og 2008.

Åtte av medlemmene i konsernledelsen har vært omfattet av en innskuddsbasert driftspensjonsordning for lønn over 12G. Oppsparte midler, inkludert avkastning, utbetales til den ansatte ved pensjonsalder eller ved avslutning av arbeidsforhold. Tre av medlemmene i konsernledelsen har en innskuddsbasert pensjonsordning på 18 % for den delen av lønnen som overstiger 12G. Den ene avtalen ble avsluttet 1.11.20 da denne gikk ut av konsernledelsen. Ett av medlemmene i konsernledelsen har en tilsvarende ordning med 30 %. Konsernsjefen sin ordning er begrenset inntil lønnen han hadde i tidligere stilling (se egen omtale nedenfor). For tre av medlemmene i konsernledelsen opptjenes det ikke ytterligere innskudd i ordningen, men det tilføres fremdeles avkastning på tidligere opptjent saldo.

Langtidsinsentiv (LTI)

Fra og med 2012 innførte styret en LTI-ordning for konsernsjef og øvrig konsernledelse. Fra og med 2018 ble LTI-ordningen ytterligere utvidet til å omfatte ledergruppene i forretningsområdene, samt noen nøkkelstillinger. Begrunnelsen for ordningen er å være konkurransedyktig med sammenlignbare selskaper og i tillegg skape langtidsinsentiver for ledere i KONGSBERG. LTI-programmet utgjør maksimalt 30 % av grunnlønn for konsernsjefen og 25 % for øvrige i konsernledelsen, 15 % for ledergruppene i forretningsområdene og 10 % for nøkkelstillinger. Kriteriene for oppnåelse av LTI er at hvis EBIT er større enn 0 kvalifiserer det til 1/3 av maksimal tildeling, hvis ROACE er lik eller større enn 8 % gir det ytterligere 1/3 av maksimal tildeling og hvis ROACE er mellom 8 % og 12 % gir det pro rata-opptjening til siste 1/3 av tildeling. Deltakerne i ordningen vil være forpliktet til å investere nettobeløpet

etter skatt i KONGSBERG-aksjer, som kjøpes i markedet og eies med en bindingstid på tre år. Deltakere som på eget initiativ slutter i selskapet vil, for aksjer som ikke oppfyller treårskravet, måtte tilbakebetale et beløp som tilsvarer aksjeverdi etter skatt på oppsigelsestidspunktet. Ordningen gir ikke grunnlag for pensjon. Ordningen vil videreføres i 2021 med den endring at kriteriene for oppnåelse av LTI er endret til at hvis EBIT er større enn 0 kvalifiserer det til 1/2 av maksimal tildeling og hvis ROACE er lik eller større enn 10 % gir det ytterligere 1/2 av maksimal tildeling.

Resultatavhengig del av lønn

KONGSBERGs øverste ledelse og viktigste beslutningstakere skal på en direkte måte ha sine økonomiske interesser knyttet til utvikling og forbedring av KONGSBERG. Med dette formål vedtok styret i 2006 en resultatlønsordning som nå omfatter ca. 190 ledere. Målet med ordningen er at ledere som presterer bra over tid skal oppnå en gjennomsnittlig resultatlønn på 20–30 % av grunnlønn. Ordningen ble i 2019 justert i forhold til hvilke komponenter man måles på samtidig som resultatlønsbank ordningen ble avvirket. Dette ble videreført i 2020 og videreføres i 2021.

Resultatlønsordningen for 2020 baseres på fire komponenter:

1. Forbedring i EBIT
Forbedringskomponenten beregnes basert på endring i årets EBIT sammenlignet med EBIT året før. Forbedring i EBIT skal være avhengig av konsernets totale forbedring i tillegg til eget organisasjonsnivå forbedring. Forbedringen skal derfor som hovedregel baseres både på eget organisasjonsnivå og de overliggende organisasjonsnivåene opp til konsernnivå. Eget organisasjonsnivå skal vektet høyest. En typisk fordelingsnøkkel vil være 50 % på eget nivå (divisjon), 25 % på forretningsområdenivå og 25 % på konsernnivå (50/25/25). Berettigede i divisjonsledergruppene med eget forretningsansvar skal måles på divisjonens samlede resultat. Ved reduksjon i EBIT, vil forbedringen bli null på det aktuelle nivået. Men det kan likevel oppnås forbedring på de andre nivåene. Forbedring i EBIT komponenten kan maksimalt utgjøre 20 %.
2. ROACE
For at konsernet skal skape merverdi for eierne måles konsernledelsen på utvikling av ROACE. Minimumsnivået og intervallene blir oppdatert og fastsatt årlig. ROACE-komponenten kan maksimalt utgjøre 15 %.
3. Vekst i driftsinntekter
Vekst i driftsinntekter beregnes på konsernets totale driftsinntekter, hvor 2 % vekst gir 1 % bonus. Vekst i driftsinntekt komponenten kan maksimalt utgjøre 5 %.
4. Individuell måloppnåelse
Den individuelle komponenten oppnås ved innfrielse av individuelle mål knyttet til viktige KPI'er for den enkelte leder, som både kan være av finansiell og ikke-finansiell art. Den individuelle komponenten kan maksimalt utgjøre 10 %.

Resultatlønsbank fra tidligere ordning vil for de som har innestående saldo i resultatlønsbank pr 31.12.18 bli utbetalt over 4 år, med 1/4 pr år. Siste år med utbetaling resultatlønsbank er 2023.

Summen av inneværende års bonusutbetaling og utbetaling fra resultatlønsbank kan ikke overstige 50 % av lønn. Dersom denne utbetalingen overstiger 50 % av lønn, bortfaller det overskytende beløp.

Ved tilbakegang i EBIT på egen organisasjonsenhet blir det ikke utbetalt fra resultatlønsbank det gjeldende året, og 1/4 av resultatlønsbank slettes.

Dersom en medarbeider som har saldo i resultatlønsbank endrer stilling, men forblir i konsernet, vil utbetaling av resultatlønsbank bli utbetalt over 4 år, og det vil bli avtalt særskilt hvilken organisasjonsenhet den enkelte skal måles på.

Dersom en medarbeider som har saldo i resultatlønsbanken frivilling avslutter sitt arbeidsforhold med KONGSBERG, slettes det resterende beløp av resultatlønsbanken i sin helhet.

Ved uføre og pensjonering utbetales gjenværende saldo av resultatlønsbank i sin helhet så sant det ikke overstiger 50 % av grunnlønn. Eventuell resterende saldo utbetales påfølgende år.

Ved dødsfall utbetales gjenværende saldo av resultatlønsbank i sin helhet.

Resultatlønnsordningen gir ikke grunnlag for pensjon. Resultatlønnsordningen vurderes årlig av kompensasjonsutvalget og styret for å påse at den virker etter hensikten og sikre at nødvendige justeringer foretas.

Ved gjennomføring av spesielle, store prosjekter, krevende snuoperasjoner og oppkjøp som forutsetter kortsiktig tilbakegang i resultat samt større strategiske satsinger vil individuelle avtaler kunne inngås med konsernsjef. I slike tilfeller vil ordinær ordning for resultatlønn falle bort og erstattes av en separat avtale begrenset oppad til 40 % av grunnlønn.

Godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen

Ledende ansatte har mulighet til å delta fullt ut i KONGSBERGs rabatterte aksjespareordning på samme vilkår som for alle ansatte i konsernet. KONGSBERG har ingen ordning for tildeling av aksjeopsjoner eller andre instrumenter knyttet til selskapets aksjer. Det er ingen planer om å innføre slike ordninger.

Sluttvederlagsordninger

For å ivareta KONGSBERGs behov for til enhver tid å sikre at sammen-setningen av ledere er i overensstemmelse med virksomhetens behov er det inngått og kan inngås avtaler om sluttvederlagsordninger. Sluttvederlagsordninger er søkt utformet slik at de vil oppfattes som akseptable internt og eksternt og gir for avtaler inngått fra 2011 ikke rett til sluttvederlag som i verdi overstiger lønn og godtgjørelser i mer enn seks måneder. Denne ordningen vil videreføres i 2021. Det er inngått slike avtaler for medlemmene i konsernledelsen innenfor rammen av arbeidsmiljøloven.

Godtgjørelse til konsernsjef

Konsernsjefens godtgjørelse består av en grunnlønn på NOK 5.317.772, faste naturalytelser som i 2020 utgjorde NOK 285.830, en resultat-avhengig del av lønn på maksimalt 50 % av fastlønn og en LTI på inntil 30 % av fastlønn. Konsernsjefen hadde i tidligere stilling avtale om pensjonsopptjening på 18 % for lønn over 12G og tidligpensjon på 65 % av fastlønn fra fylte 63–65 år frem til ordinær pensjonsalder på 67 år. Ordningene er videreført med maksimalt pensjonsgrunnlag / grunnlag for tidligpensjon lik lønn fra tidligere stilling, på NOK 2.424.200. Pensjonsgrunnlaget justeres årlig med samme prosentvise økning som siste økning i utbetalte pensjoner fra folketrygden (Grunnbeløpet i folketrygden minus 0,75 %).

Redegjørelse for regnskapsåret 2020

Lederlønnspolitikken er for regnskapsåret 2020 blitt gjennomført i tråd med retningslinjene som ble behandlet av KONGSBERGs ordinære generalforsamling i 2020.

Konsernsjefens grunnlønn ble ikke justert i 2020 grunnet covid-19 situasjonen og er fortsatt NOK 5.317.772 per år. Det ble foretatt en ekstraordinær lønnsregulering for 3 medlemmer i konsernledelsen med virkning fra 1.1.20. Det ble ikke foretatt ytterligere lønnsregulering for konsernledelsen per 1.7 med referanse til covid-19 situasjonen. I tillegg kommer resultatavhengig del av lønn som beskrevet over og som vist i note 30.

I konsernregnskapet for 2020 er det beregnet resultatavhengig lønn for ledende ansatte på MNOK 88,1 eksklusive arbeidsgiveravgift, tilsvarende 31 % av lønnsmassen for deltakerne i ordningen (MNOK 57,4 i 2019, tilsvarende 26 %). Det er ikke inngått eller endret noen avtaler om godtgjørelser som har vesentlige virkninger for KONGSBERG eller aksjeeierne i det foregående regnskapsår.

30 GODTGJØRELSE TIL LEDELSEN OG STYRET

Godtgjørelse spesifisert på medlemmene av konsernledelsen for 2020 og 2019 ¹⁾

Beløp i TNOK	År	Andre fordeler		Opptjent resultat-avhengig lønn i regnskaps-året ⁵⁾		Årets pensjonsopp-tjening ⁶⁾	Aksjer		Totalt antall aksjer inkl. LTI per 31.12.	
		Utbetalt lønn inkl. ferie-penger ²⁾	inn-berettet i regnskaps-året ³⁾	Opptjent langtidsgjeld i LTI ⁴⁾	Opptjent lønn i regnskaps-året ⁵⁾		Utbetalt langtidsgjeld i LTI ⁷⁾	Ute-året til- stående beløp lån knyttet LTI-ordningen		
Geir Håøy Konsernsjef	2020	5 649	285	1 239	2 659	733 ⁸⁾	1 595	-	4 678	35 049
	2019	5 502	315	1 048	2 594	924	1 329	-	5 746	30 091
Gyrid Skalleberg Ingerø, Finansdirektør, Konserndirektør for finans, compliance og eiendom	2020	3 140	263	400	1 520	90	760	-	1 975	16 638
	2019	2 728	265	213	1 198	83	561	-	2 429	12 383
Even Aas, Konserndirektør for samfunns- kontakt, kommunikasjon og bærekraft	2020	1 957	283	324	927	(123) ⁹⁾	464	-	1 359	27 444
	2019	1 841	284	266	892	2 889	386	-	1 542	25 805
Hans Petter Blokkum Konserndirektør for HR og sikkerhet	2020	2 571	214	134	1 230	134 ¹⁰⁾	615	20	1 599	5 570
	2019	2 237	213	131	1 089	208	454	69	1 797	3 691
Iver Christian Olerud - KL fra 1.11.20 Konserndirektør for forretnings- utvikling og strategi	2020	417	37	-	206	15	104	-	-	4 292
	2019	2 205	224	452	1 129	504 ¹¹⁾	516	-	1 816	12 327
Harald Aarø - ut av KL 31.10.20 Konserndirektør for forretnings- utvikling og strategi	2020	2 205	224	452	1 129	504 ¹¹⁾	516	-	1 816	12 327
	2019	2 564	289	367	1 156	730	516	-	2 245	10 231
Christian Karde - KL fra 1.9.20 Konserndirektør for juridisk	2020	706	108	-	359	64	170	-	-	1 089
	2019	2 569	215	422	738	779	536	261	2 147	12 249
Hege Skryseth, Konserndirektør i KONGSBERG. Adm.direktør, Kongsberg Digital	2020	2 646	211	476	1 236	709 ¹²⁾	644	191	1 887	14 416
	2019	2 569	215	422	738	779	536	261	2 147	12 249
Egil Haugsdal, Konserndirektør i KONGSBERG. Adm.direktør, Kongsberg Maritime	2020	3 396	452	556	1 625	1 424 ¹³⁾	813	-	2 097	36 097
	2019	2 965	460	493	1 401	1 653	596	-	2 579	33 720
Eirik Lie, Konserndirektør i KONGSBERG. Adm.direktør, Kongsberg Defence & Aerospace	2020	3 389	299	578	1 488	170 ¹⁴⁾	744	-	2 182	11 237
	2019	3 042	334	371	1 276	283	620	-	2 682	8 775

1) Godtgjørelse og andre fordeler til medlemmene av konsernledelsen er basert på deres periode som ansatt i konsernledelsen.

Alle medlemmer i konsernledelsen er inkludert i den generelle innskuddsordningen for lønn opp til 12G.

2) Det ble besluttet at det ikke ville bli gitt noe årlig lønnsjustering per 1.7 til konsernledelsen i 2020.

3) Andre fordeler enn kontanter gjelder kostnadsfritt rabatt på aksjer gitt i forbindelse med aksjeprogrammet gitt til alle ansatte, kommunikasjon, bilordninger og kompensasjon for skattepliktig del av pensjon og forsikringer, samt andre trekkpliktige ytelser.

4) Opptjent LTI inkludert skattekompensasjon er regnskapsmessig periodisert lineært over 3 år siden aksjene kan disponeres fritt først etter 3 år. Redegjørelse for LTI-ordningen er gitt i note 29.

5) Opptjent resultatavhengig lønn i regnskapsåret. Utbetales når regnskapet for det angjeldende år er godkjent av styret. Redegjørelse for resultatavhengig del av lønn er gitt i note 29.

6) Årets avkastning på saldo i den innskuddsbaserte driftspensjonsordningen over 12G er inkludert i opptjeningen. Prinsippet er endret fra tidligere år.

7) LTI med skattekompensasjon for utbetaling påfølgende år, hvor nettobeløp skal investeres i KONGSBERG aksjer. Redegjørelse for LTI-ordning er gitt i note 29.

8) Tidligpensjonsavtale 63-65 år. Redegjørelse for konsernleder er gitt i note 29.

9) Tidligpensjonsavtale 60 år. Ytelsesordning som gir 90 % av lønn fra 60 år med 10 % nedtrapping per år til 60 % av lønn fra 63 til 67 år. Har opptjent fulle pensjonsrettigheter på tidligpensjonsavtale og lønn over 12G, opptjening beregnes på bakgrunn av dette som differansen mellom avsetning i regnskapet før og etter lønns- og G-vekst. Dette er årsaken til at årets pensjonsopptjening er negativ.

10) Opptjener avkastning på tidligere opptjent saldo i innskuddsbasert driftsordning for lønn over 12G.

11) Innskuddsbasert driftspensjonsordning for lønn over 12G med 18 % og tidligpensjonsordning mellom 63-65 år.

12) Innskuddsbasert driftspensjonsordning for lønn over 12G med 18 % + 12 %.

13) Innskuddsbasert driftspensjonsordning for lønn over 12G med 18 % og tidligpensjonsordning med rett til å fratruke fra 62 år.

14) Opptjener avkastning på tidligere opptjent saldo i innskuddsbasert driftsordning for lønn over 12G.

Aksjer eid av, og ytelser til styrets medlemmer

Styret	Beløp i NOK	År	Antall aksjer	Fast styregodtgjørelse	Godt-	Total styregodtgjørelse	Antall styremøter ¹⁾
					gjørelse for utvalgsmøter		
Eivind K. Reiten, Styreleder		2020	2 850	544 000	58 367	602 367	13
		2019	2 850	535 333	46 300	581 633	11
Anne-Grete Strøm-Erichsen, Styremedlem. Nestleder fra juni 2019		2020	2 000	291 000	40 733	331 733	12
		2019	2 000	277 667	37 600	315 267	10
Irene Waage Basili, Styremedlem. Nestleder til mai 2019		2020	-	-	-	-	-
		2019		92 333	-	92 333	4
Morten Henriksen, Styremedlem		2020	3 027	273 000	104 767	377 767	12
		2019	3 027	268 667	74 400	343 067	11
Helge Lintvedt, Styremedlem		2020	-	273 000	81 200	354 200	13
		2019	-	268 667	61 500	330 167	11
Martha Kold Bakkevig, Styremedlem		2020	2 119	273 000	81 200	354 200	13
		2019	2 119	268 667	51 400	320 067	10
Elisabeth Fossan, Styremedlem		2020	5 489	273 000	40 733	313 733	13
		2019	5 209	268 667	37 600	306 267	11
Sigmund Ivar Bakke Styremedlem		2020	3 663	273 000	-	273 000	13
		2019	3 383	268 667	-	268 667	11
Per Arthur Sørlie, Styremedlem fra mai 2019		2020	3 400	273 000	81 200	354 200	13
		2019	1 400	182 000	31 200	213 200	6
Samlet godtgjørelse til styret		2020		2 473 000	488 200	2 961 200	
Samlet godtgjørelse til styret		2019		2 430 668	340 000	2 770 668	

1) Det er avholdt 13 styremøter i 2020 (11 styremøter i 2019).

31 GODTGJØRELSE TIL REVISOR

TNOK	2020				2019			
	Mor- selskap	Datter- selskaper i Norge	Datter- selskaper i utlandet	Sum	Mor- selskap	Datter- selskaper i Norge	Datter- selskaper i utlandet	Sum
<i>Konsernrevisor EY</i>								
Lovpålagt revisjon	1 100	7 554	7 218	15 872	1 100	7 774	7 760	16 635
Andre attestasjonstjenester	493	735	287	1 515	298	198	-	496
Skatterådgivning	1 927	446	772	3 144	209	1 553	1 149	2 911
Andre tjenester utenfor revisjonen	82	363	-	445	746	-	141	887
Sum honorar EY	3 602	9 098	8 277	20 976	2 352	9 525	9 015	20 929
<i>Andre revisorer</i>								
Beregnet revisjonshonorar	-	20	2 132	2 152	-	32	2 780	2 812

32 OVERSIKT OVER KONSERNSELSKAPER

Følgende selskaper er konsolidert:

Selskapsnavn	Hjemland	Eierandel 31.12.20	Eierandel 31.12.19
Kongsberg Gruppen ASA	Norge	Mor	Mor
Kongsberg Defence & Aerospace AS	Norge	100	100
Kongsberg Oil & Gas Technologies AS	Norge	100	100
Kongsberg Digital AS	Norge	100	100
Kongsberg Eiendom Holding AS	Norge	100	100
Kongsberg Teknologipark AS	Norge	100	100
Kongsberg Næringsseiendom AS	Norge	100	100
Kongsberg Næringsparkutvikling AS	Norge	100	100
Kongsberg Næringsbygg 2 AS	Norge	100	100
Kongsberg Næringsbygg 3 AS	Norge	100	100
Kongsberg Næringsbygg 5 AS	Norge	100	100
Kongsberg Næringsbygg 6 AS	Norge	100	100
Kongsberg Real Estate AS	Norge	100	100
Kongsberg Næringsbygg 11 AS	Norge	100	100
KNB12 Ulsteinvik AS	Norge	100	100
KNB13 Brattvåg AS	Norge	100	100
KNB14 Longva AS	Norge	100	100
Kongsberg Basetec AS	Norge	100	100
Kongsberg Seatex AS	Norge	100	100
Vehicle Tracking and Information Systems AS	Norge	100	100
Kongsberg Maritime AS	Norge	100	100
Kongsberg Norcontrol AS	Norge	100	100
Eelume AS	Norge	51	51
Simrad AS	Norge	100	100
Kongsberg Maritime CM AS	Norge	100	100
Ulstein Holding AS	Norge	100	100
Kongsberg Aviation Maintenance Services AS	Norge	50,1	50,1

<i>Selskapsnavn</i>	<i>Hjemland</i>	<i>Eierandel 31.12.20</i>	<i>Eierandel 31.12.19</i>
Rygge 2 AS	Norge	50,1	50,1
Rygge Eiendom AS	Norge	50,1	50,1
Kongsberg Aviation Maintenance Service Bardufoss AS	Norge	50,1	-
Kongsberg Maritime S.R.L.	Italia	100	100
Kongsberg Maritime Italy S.R.L.	Italia	100	100
Kongsberg Maritime Holland BV	Nederland	100	100
Kongsberg Maritime Benelux BV	Nederland	100	100
Kongsberg Maritime CM Sp. z o.o.	Polen	100	100
Scandinavian Electric Gdansk Sp. z o.o.	Polen	Avviklet	66,6
Kongsberg Maritime Poland Sp. Z o.o.	Polen	100	100
Kongsberg Defence Sp. z o.o.	Polen	100	100
Simrad Spain SL	Spania	100	100
Kongsberg Maritime Spain SA	Spania	100	100
Kongsberg Defence Oy	Finland	100	100
Kongsberg Maritime Finland OY	Finland	100	100
Kongsberg Maritime GmbH	Tyskland	Fusjonert	100
Kongsberg Maritime Embient GmbH	Tyskland	100	100
Kongsberg Maritime Contros GmbH	Tyskland	100	100
Kongsberg Maritime CM Germany GmbH	Tyskland	Fusjonert	100
Kongsberg Maritime France SARL	Frankrike	100	100
Kongsberg Defence Switzerland AG	Sveits	100	100
Kongsberg Reinsurance Ltd.	Irland	100	100
Kongsberg Norcontrol Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Maritime Holding Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Maritime Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg GeoAcoustics Ltd.	Storbritannia	Solgt	100
Kongsberg Hungaria Kft.	Ungarn	100	100
Navis Consult d.o.o.	Kroatia	75	75
Kongsberg Maritime Hellas SA	Hellas	100	100
Kongsberg Commercial Marine SA	Hellas	100	100
Kongsberg Maritime Denmark A/S	Danmark	100	100
Coach Solutions ApS	Danmark	100	-
Kongsberg Maritime Sweden AB	Sverige	100	100
Kongsberg Maritime RUS LLC	Russland	100	100
Kongsberg Maritime Turkey Denizcilik Sanayi Ve Ticaret Limited Şirketi	Tyrkia	100	100
Kongsberg Geospatial Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Digital Simulation Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Maritime Canada Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Mesotech Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Maritime CM Canada Ltd.	Canada	100	100
Ulstein Maritime Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Digital Simulation Inc.	USA	100	100
Simrad North America Inc.	USA	100	100
Kongsberg Maritime Inc.	USA	100	100
Kongsberg Underwater Technology LLC	USA	100	100
Kongsberg Protech Systems USA Inc.	USA	100	100
Kongsberg Digital Inc.	USA	100	100
Kongsberg Defense Systems Inc.	USA	100	100
Hydroid Inc.	USA	Solgt	100
Kongsberg Geospatial Corperation	USA	100	100
Kongsberg Integrated Tactical Systems Inc.	USA	100	100
Kongsberg Maritime do Brazil Ltda	Brasil	100	100
Kongsberg Oil & Gas Technologies do Brazil Ltda	Brasil	Avviklet	100
Kongsberg Maritime CM Brasil Ltda	Brasil	100	100
Kongsberg Maritime Mexico SA DE CV	Mexico	100	100
Kongsberg Defence Chile Spa	Chile	100	100
Kongsberg Maritime Chile SpA	Chile	Avviklet	100

Selskapsnavn	Hjemland	Eierandel 31.12.20	Eierandel 31.12.19
Kongsberg Maritime Panama Corporation	Panama	100	100
Kongsberg Asia Pacific Ltd.	Hong Kong	100	100
Kongsberg Maritime Hoi Tung Holding Ltd.	Hong Kong	90	90
Kongsberg Maritime Hong Kong Ltd.	Hong Kong	100	100
Kongsberg Maritime China Shanghai Ltd.	Kina	100	100
Kongsberg Maritime China Jiangsu Ltd.	Kina	100	100
Kongsberg Maritime China Ltd.	Kina	100	100
Kongsberg Maritime China Waiaochiao Ltd.	Kina	100	100
Kongsberg Maritime CM China Ltd.	Kina	100	100
Kongsberg Maritime CM Korea Ltd.	Sør-Korea	100	100
Kongsberg Maritime Korea Ltd.	Sør-Korea	100	100
Kongsberg Norcontrol Pte. Ltd.	Singapore	100	100
Kongsberg Maritime Pte. Ltd.	Singapore	100	100
Vung Tau Holding Pte. Ltd.	Singapore	100	-
Kongsberg Maritime Japan Co Ltd.	Japan	100	100
Kongsberg Maritime India Private Ltd.	India	91	91
Kongsberg Digital Private Ltd.	India	100	100
Kongsberg Digital Software & Services Private Ltd.	India	100	100
Kongsberg Norcontrol Surveillance Private Ltd.	India	100	100
Kongsberg Maritime CM India Pvt Ltd.	India	100	100
Kongsberg Maritime Arabia for Maintenance	Saudi Arabia	100	100
Kongsberg Defence Malaysia Sdn. Bhd.	Malaysia	100	100
Kongsberg Maritime Malaysia Sdn. Bhd.	Malaysia	100	100
Kongsberg Maritime Middle East DMCCO	UAE	100	100
Kongsberg Maritime Vietnam Ltd.	Vietnam	100	100
Kongsberg Defence Australia Pty Ltd.	Australia	100	100
Kongsberg Maritime Pty Ltd.	Australia	100	100
Kongsberg Maritime South Africa Pty. Ltd.	Sør-Afrika	100	100
Kongsberg Maritime Namibia Pty Ltd.	Namibia	100	100

33 TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

Staten som største eier

Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet er KONGSBERGs største eier (50,004 % av aksjene i Kongsberg Gruppen ASA). Staten ved Forsvarsdepartementet utgjør en viktig kunde for konsernet. Salg til Forsvaret er regulert av EØS-avtalen og Anskaffelsesregelverket for Forsvaret, som sikrer likeverdig behandling av alle tilbydere.

KONGSBERGs tilgodehavende overfor statlige kunder er MNOK 36 per 31.12.20, mens gjeldsposter overfor statlige leverandører utgjør MNOK 8 per 31.12.20.

KONGSBERG har i 2020 fakturert statlige kunder med MNOK 1.477. Varer og tjenester kjøpt fra statlige leverandører i 2020 utgjør MNOK 140.

Det vises også til Styrets redgjørelse for foretaksstyring kapittel 4 "Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående", hvor staten som kunde og aksjeeier er ytterligere beskrevet.

Transaksjoner med tilknyttede selskap

KONGSBERGs kundefordringer mot tilknyttede selskap er MNOK 12 per 31.12.20, mens leverandørgjeld utgjør MNOK 0 per 31.12.20.

I tillegg har KONGSBERG langsiktig fordring mot tilknyttede selskap på MNOK 51.

KONGSBERG har i 2020 fakturert tilknyttende selskap med MNOK 32. Varer og tjenester kjøpt fra statlige leverandører i 2020 utgjør MNOK 7.

34 DEFINISJONER & FORKORTELSER

Definisjoner

KONGSBERG benytter begreper i konsernregnskapet som ikke er forankret i regnskapsstandarder etter IFRS. Nedenfor følger våre definisjoner og forklaringer til disse begrepene.

EBITDA og EBIT anses av KONGSBERG å være normale begreper i regnskapssammenheng, men som IFRS ikke behandler i sine regnskapsstandarder. EBITDA er en forkortelse for «Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortisation» (resultat før finansposter, skatt, avskrivning og amortisering). KONGSBERG benytter EBITDA i resultatregnskapet som summeringslinje for andre regnskapslinjer. Disse regnskapslinjene er definert i våre regnskapsprinsipper, som er en del av årsregnskapet for 2020. Tilsvarende gjelder for EBIT.

Restruktureringskostnader består av lønn og arbeidsgiveravgift ved avslutning av ansettelsesforhold (som etterlønn og gavepensjon) i forbindelse med nedbemanning. I tillegg kommer husleie og relaterte kostnader eller eventuelle engangsbetalinger ved avslutning av leieavtaler før leieavtalens utløp for arealer som ikke er i bruk.

Integrasjonskostnader er kostnader knyttet til å integrere Commercial Marine inn i Kongsberg Maritime.

Netto rentebærende gjeld er nettobeløpet av regnskapslinjene "Betalingsmidler" og kort- og langsiktig rentebærende gjeld, eksklusive leasingforpliktelse.

Return on Average Capital Employed (ROACE) defineres som 12 måneders rullerende EBIT inklusive resultatandel fra felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskaper, eksklusive IFRS 16 dividert på 12 måneders gjennomsnittlig egenkapital og netto rentebærende gjeld. Netto rentebærende gjeld er justert for kjøpesummen av Rolls-Royce Commercial Marine i forhold til det som er rapportert i 1. kvartal.

Arbeidskapital defineres som omløpsmidler (unntatt betalingsmidler) fratrukket ikke-rentebærende kortsiktig gjeld (unntatt betalbar skatt). Finansielle instrumenter bokført til virkelig verdi inngår ikke i arbeidskapitalen.

Book/bill er ordreinngang dividert på driftsinntekter.

Organisk vekst er endring i driftsinntekter eksklusive oppkjøpte selskaper.

Forkortelser

CM er Commercial Marine (tidligere Rolls-Royce Commercial Marine)

KAMS er Kongsberg Aviation Maintenance Services AS (tidligere Aerospace Industrial Maintenance Norway AS)

35 HENDELSER ETTER BALANSEDAGENS UTLØP

Nytt obligasjonslån

22.02.21 utstedte Kongsberg Gruppen ASA MNOK 500 i en ny obligasjon med 5 års løpetid, låneramme MNOK 1000 og flytende rente på 3m Nibor + 0,86% p.a. (ISIN: NO0010940422). Lånet vil søkes notert på Oslo Børs.

Formålet med låneopptaket er refinansiering av eksisterende gjeld. I forbindelse med utstedelsen har selskapet kjøpt tilbake MNOK 505 av KOG08 juni 2021 (ISIN: NO0010766504).

Nordea var tilrettelegger for transaksjonen.

Resultatregnskap

KONGSBERG GRUPPEN ASA

MNOK	Note	2020	2019
Driftsinntekter fra datterselskap	9	189	160
Andre driftsinntekter		-	6
Sum inntekter		189	166
Lønnskostnad	4, 5	(144)	(132)
Avskrivning		(2)	(2)
Annen driftskostnad	4	(90)	(158)
Sum driftskostnader		(236)	(292)
Driftsresultat		(47)	(126)
Utbytte fra datterselskap		24	60
Renter fra konsernselskaper		42	75
Netto valutagevinst		(2)	(3)
Renter til konsernselskaper		(9)	(8)
Renteinntekt bank og plasseringer		14	29
Rentekostnader eksterne lån		(76)	(100)
Annen finansinntekt		-	-
Annen finanskostnad		(18)	(35)
Konsernbidrag		3 205	80
Netto finansposter		3 180	98
Ordinært resultat før skattekostnad		3 133	(28)
Skattekostnad (+inntekt/-kostnad)	6	23	24
Årsresultat		3 156	(4)
<i>Disposisjoner og egenkapitaloverføringer</i>			
Foreslått utbytte		(1 440)	(450)

For 2019 er det foretatt en reklassifisering mellom lønn og andre driftskostnader.

Balanse per 31.12.

KONGSBERG GRUPPEN ASA

MNOK	Note	2020	2019
Eiendeler			
<i>Anleggsmidler</i>			
Utsatt skattefordel	6	147	124
Varige driftsmidler		14	16
Aksjer i datterselskaper	3	8 970	8 970
Aksjer i tilknyttede selskaper		11	11
Rentebærende lån til konsernselskaper	9	1 094	2 498
Andre langsiktige fordringer		72	30
Sum anleggsmidler		10 308	11 649
<i>Omløpsmidler</i>			
Fordringer på konsernselskaper ¹⁾	9, 11	3 634	117
Andre kortsiktige fordringer		125	233
Betalingsmidler ¹⁾	11	4 886	289
Sum omløpsmidler		8 645	639
Sum eiendeler		18 953	12 288
Egenkapital og gjeld			
<i>Egenkapital</i>			
Aksjekapital		225	225
Overkurs		4 876	4 876
Sum innskutt egenkapital		5 101	5 101
Annen egenkapital		1 570	1 699
Sum opptjent egenkapital		1 570	1 699
Sum egenkapital	2	6 671	6 800
<i>Langsiktig gjeld</i>			
Pensjonsforpliktelser	5	247	240
Langsiktig rentebærende lån	7	1 950	3 450
Annen langsiktig gjeld		-	1
Sum langsiktig gjeld		2 197	3 691
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Avsatt utbytte		1 440	450
Kortsiktig rentebærende lån	7	1 500	550
Konsernintern gjeld ¹⁾	9, 11	7 021	644
Annen kortsiktig gjeld		124	153
Sum kortsiktig gjeld		10 085	1 797
Sum egenkapital og gjeld		18 953	12 288

1) Presentasjonen av konsernkontoordningene er endret i forhold til 2019. Se note 9 og 11 for ytterligere opplysninger.

Kongsberg, 16. mars 2021

Eivind Reiten
Styrets leder

Per A. Sørli
Styremedlem

Martha Kold Bakkevig
Styremedlem

Morten Henriksen
Styremedlem

Anne-Grete Strøm-Erichsen
Nestleder

Sigmund Ivar Bakke
Styremedlem

Elisabeth Fossan
Styremedlem

Helge Lintvedt
Styremedlem

Geir Håøy
Konsernsjef

Kontantstrømoppstilling

KONGSBERG GRUPPEN ASA

MNOK	Note	2020	2019
Resultat før skatt		3 133	(28)
Avskrivinger		2	2
Endring tidsavgrensninger, m.v.		10	(61)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		3 145	(87)
<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>			
Kjøp av varige driftsmidler		-	(7)
Investering i aksjer		-	-
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-	(7)
<i>Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter</i>			
Utbetaling utlån		(43)	(28)
Mottatt utbytte		24	60
Netto opptak rentebærende lån			
Nedbetaling av lån		(550)	(250)
Betalte renter		(69)	(93)
Utbetaling av utbytte		(448)	(448)
Tilleggsutbytte		(1 800)	-
Netto utbetaling av kjøp og salg av egne aksjer		(74)	(27)
Endring mellomværende konsernselskaper		7 617	(5 494)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		4 657	(6 280)
Netto økning (reduksjon) i betalingsmidler		4 597	(6 374)
Betalingsmidler i begynnelsen av året		289	6 663
Betalingsmidler ved årets slutt		4 886	289

Noter

KONGSBERG GRUPPEN ASA

1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk i Norge.

Datterselskaper og tilknyttede selskaper

Datterselskaper og tilknyttede selskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost fratrukket eventuelle nedskrivninger. Det er foretatt nedskrivning til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost med fradrag for avskrivninger, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Inntektsføring

Inntektsføring skjer i den perioden tjenesten utføres.

Sikringer

Kongsberg Gruppen ASA inngår valutakontrakter på vegne av datterselskapene og inngår "back to back"-forretninger mot eksterne bank. Se også [note 10](#) "Valutasikring", samt [note 3 J](#) "Finansielle instrumenter" til konsernregnskapet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er balanseført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Eventuell avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Gevinster og tap knyttet til poster i utenlandsk valuta og som er en del av varekretsløpet, inngår i driftsresultatet. Øvrige gevinster og tap knyttet til poster i utenlandsk valuta er klassifisert som finansinntekter eller -kostnader.

Kortsiktige plasseringer

Kortsiktige plasseringer (aksjer og andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi på balanse-dagen. Mottatt utbytte og andre utdelinger fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Pensjoner

Innskuddsordningen

Konsernet innførte innskuddsbasert pensjonsordning per 1.1.08 for alle ansatte under 52 år. Ansatte som var 52 år og eldre på overgangstidspunktet ble fortsatt værende i ytelsesordningen. Innskuddet kostnadsføres når det påløper.

Ytelsesordningen

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Beregningen er basert på en rekke forutsetninger herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra Folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet og frivillig avgang. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Se også [note 5](#) "Pensjoner."

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode, er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttigjort.

Kontantstrømpstilling

Kontantstrømpstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Betalingsmidler omfatter kontantbeholdning, bankinnskudd og andre kortsiktige likvide plasseringer.

2 EGENKAPITALAVSTEMMING

MNOK	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.18	225	4 876	2 162	7 263
Årets resultat	-	-	(4)	(4)
Transaksjoner med egne aksjer	-	-	(4)	(4)
Utbytte for 2019	-	-	(450)	(450)
Estimatavvik pensjoner	-	-	(5)	(5)
Egenkapital per 31.12.19	225	4 876	1 699	6 800
Årets resultat	-	-	3 156	3 156
Transaksjoner med egne aksjer	-	-	(44)	(44)
Tilleggsutbytte	-	-	(1 800)	(1 800)
Utbytte for 2020	-	-	(1 440)	(1 440)
Estimatavvik pensjoner	-	-	(1)	(1)
Egenkapital per 31.12.20	225	4 876	1 570	6 671

Øvrig informasjon om selskapets aksjekapital er gitt i note 25 "Aksjekapital" til konsernregnskapet. Beholdning av egne aksjer per 31.12.20 er 191.387.

3 AKSJER I DATTERSELSKAP

MNOK	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Eier-/ stemmeandel %	Balanseført verdi 31.12.
Kongsberg Defence & Aerospace AS	1997	Kongsberg	100	1 206
Kongsberg Basetec AS ¹⁾	1992	Kongsberg	100	137
Kongsberg Maritime AS	1992	Kongsberg	98,9	6 666
Kongsberg Eiendom Holding AS	2015	Kongsberg	100	497
Kongsberg Digital AS	2016	Asker	24,5	435
Kongsberg Martime China Ltd	2016	Shanghai	100	25
Kongsberg Hungaria Kft ²⁾	2003	Budapest	10	-
Kongsberg Reinsurance Ltd.	2001	Dublin	100	4
Sum				8 970

1) De resterende aksjene i Kongsberg Digital AS eies av Basetec AS.

2) De resterende aksjene i Kongsberg Hungaria Kft. eies av Kongsberg Defence & Aerospace AS.

4 LØNSKOSTNADER OG GODTGJØRELSER TIL REVISOR

Vedrørende lønn og godtgjørelse til konsernledelsen og styrets medlemmer vises det til [note 30](#) "Godtgjørelse til ledende ansatte og styret" i konsernregnskapet.

Lønnskostnader

MNOK	2020	2019
Lønn	69	64
Arbeidsgiveravgift ¹⁾	17	15
Pensjon	16	15
Resultatavhengig lønn	16	13
Andre ytelser	26	25
Totale lønnskostnader	(144)	(132)
Antall årsverk	66	65

1) Lønn 2019 er redusert som følge av reklassifisering mellom lønnskostnader og andre driftskostnader.

Godtgjørelse til revisor

TNOK	2020	2019
<i>Konsernrevisor EY</i>		
Lovpålagt revisjon	1 100	1 100
Andre attestasjonstjenester	493	298
Skatterådgivning	1 927	209
Andre tjenester utenfor revisjonen	82	746
Sum honorar EY	3 602	2 352

5 PENSJONER

KONGSBERG har en tjenestepensjonsordning som tilfredsstillende lovverket, og som består av en innskuddsordning og en ytelsesordning. Tjenestepensjonsordningen gjelder alle ansatte i konsernet i Norge.

Innskuddsordningen (ITP)

Selskapet innførte innskuddsbasert pensjonsordning per 1.1.08 for alle ansatte under 52 år. Innskuddssatsene er 5 % av lønnsgrunnlaget opp til 7,1G, og 11 % av lønnsgrunnlaget fra 7,1G og opp til 12G. De ansatte kan påvirke forvaltningen av midlene gjennom tre spareprofiler, med henholdsvis 50, 80 og 100 % aksjer i porteføljen. Konsernet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert innskuddsordning for lønn mellom 12 og 15G. Selskapets innskudd i denne ordningen er 18 % av den del av lønnsgrunnlaget som overstiger 12G, oppad begrenset til 15G. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i [note 29](#) "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte" i konsernregnskapet. De driftsbaserte ordningene har vært lukket for opptak av nye medlemmer siden 2015. Det er samme investeringsvalg i tilleggordsningen som i hovedordningen. Innskuddet kostnadsføres når det påløper.

Ytelsesordningen (YTP)

Ved overgang til innskuddsordning 1.1.08 ble ansatte som på overgangstidspunktet var 52 år og eldre fortsatt værende i ytelsesordningen. Ordningen er forsikret gjennom DNB Livsforsikring. Pensjonsytelsen fra ytelsesordningen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. Pensjonskostnaden fordeles over de ansattes opptjeningsår. Gitt en beregnet folketrygdpensjon basert på

Folketrygdens regler før 1.1.11 og full opptjening gir ordningen ca. 65 % av sluttlønn inklusive ytelse fra Folketrygden inntil fylte 77 år, deretter reduseres tjenestepensjonsdelen med 50 % livsvarig. Selskapet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert ytelsesordning for lønn mellom 12 og 15 G. Den kollektive driftsbaserte ytelsesordningen tilsvarer ca. 60 % av den del av lønnsgrunnlaget som overstiger 12 G inntil fylte 77 år, deretter reduseres ytelsen med 50 % livsvarig. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i [note 29](#) "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte" i konsernregnskapet. Disse tilleggordsningene ble lukket i forbindelse med overgang til innskuddsbasert pensjon.

Risikodekning

Uførepensjon fra konsernet ble endret 1.1.16 og skal gi et tillegg til antatt uføretrygd fra folketrygden. Folketrygden dekker 66 % av pensjonsgrunnlaget opp til 6G, mens konsernplanen dekker 66 % av pensjonsgrunnlaget mellom 6G og 12G. Konsernplanen gir også et tillegg på 3 % av pensjonsgrunnlag fra 0G til 12G, et kronetillegg på 25 % av G og eventuelt barnetillegg på 4 % per barn (maksimalt 3 barn). Fra 1.1.16 har KONGSBERG vedtatt å terminere fripoliseopptjening på uførepensjonen som et ledd i tilpasning til nytt regelverk. De ansatte har fått utstedt individuelle fripoliser for de allerede opptjente fripoliserettighetene. Den nye ordningen er en ettårige risikodekning og premien kostnadsføres når den påløper. Fra og med 1.1.13 er risikopensjonene for lønnsgrunnlaget som overstiger 12 G gjort om til driftsbasert finansiering. I praksis vil det si at KONGSBERG er selvsassurandør for risikopensjonene fremover i tid. De driftsbaserte ordningene har vært lukket for opptak av nye medlemmer siden 2015.

Årets pensjonskostnad er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuariemessige forutsetninger ved årets begynnelse. Brutto pensjonsforpliktelse er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuariemessige forutsetninger ved årets slutt.

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

MNOK	2020	2019
Årets netto pensjonskostnad	10	9
Kostnader ved innskuddsplaner	6	6

Netto pensjonsforpliktelse fremkommer slik:

MNOK	2020	2019
Brutto pensjonsforpliktelse	(247)	(242)
Brutto pensjonsmidler	31	32
Netto pensjonsforpliktelse	(216)	(210)
Arbeidsgiveravgift	(31)	(30)
Netto balanseførte pensjonsforpliktelse / midler	(247)	(240)

6 SKATT

Skattekostnad

MNOK	2020	2019
Betalbar skatt	-	-
Endring utsatt skatt	(23)	(24)
Skatteinntekt/-kostnad	(23)	(24)

MNOK	2020	2019
Resultat før skatt	3 133	(28)
Beregnet skatt – 22 % av resultat før skatt	689	(6)
Korreksjon skatt tidligere år	(5)	
Konsernbidrag uten skatteeffekt	(705)	(18)
Netto permanente forskjeller	(2)	-
Skatteinntekt/-kostnad	23	24

Utsatt skatt og utsatt skattefordel

MNOK	2020	2019
Pensjon	54	53
Underskudd til fremføring	98	87
Annet	(5)	(16)
Balanseført utsatt skattefordel	147	124
Skattesats i Norge	22 %	22 %

Endring i utsatt skatt som er regnskapsført direkte mot egenkapitalen er som følger:

MNOK	2020	2019
Emisjon		
Pensjoner	-	(2)
Annet		
Sum	-	(2)

7 RENTEBÆRENDE LÅN OG LÅNERAMMER

Per 31.12.20 hadde Kongsberg Gruppen ASA følgende lån og lånerammer:

	Forfall	Nominell rente	Balanseført verdi 31.12.20	Balanseført verdi 31.12.19
Obligasjonslån KOG08 - flytende rente	2.6.21		-	1 000
Obligasjonslån KOG09 - fast rente	2.6.26	3,20 %	1 000	1 000
Obligasjonslån KOG10 - flytende rente	5.3.20			
Obligasjonslån KOG11 - fast rente	5.12.23	2,90 %	450	450
Obligasjonslån KOG12 - flytende rente	6.12.21		-	500
Obligasjonslån KOG13 - flytende rente	6.6.24	1,55 %	500	500
Sum langsiktig lån			1 950	3 450
Obligasjonslån KOG08 - flytende rente	2.6.21	1,61 %	1000	
Obligasjonslån KOG10 - flytende rente	5.3.20			550
Obligasjonslån KOG12 - flytende rente	6.12.21	1,23 %	500	
Sum kortsiktig gjeld			1 500	550
Sum rentebærende lån			3 450	4 000
Lånefasilitet (uttrukket låneramme)	15.3.23		2 300	2 300
Kassekreditt (ubenyttet)			500	500

Kongsberg Gruppen ASA har en syndikert lånefasilitet med Danske Bank, DNB, JP Morgan, Nordea og SEB. Fasiliteten er for generelle forretningsformål. Fasiliteten har løpetid på fem år med opsjon på forlengelse på ett år, to ganger. Rentebetingelsene er NIBOR + margin som er avhengig av forholdet mellom netto rentebærende lån/EBITDA og kan være fra 0,55 % til 2 %. Lånefasiliteten krever at netto rentebærende gjeld ikke overstiger fire ganger EBITDA, men kan være opp til 4,5 ganger i maksimalt tre kvartaler. Kravene i låneavtalene er oppfylt. Det var ikke trukket på fasiliteten per 31.12.20.

Kongsberg Gruppen ASA har fem obligasjonslån ved utgangen av 2020. Obligasjonslånene er utstedt i norske kroner og notert på Oslo

Børs. Rentebetingelsene på lånene med flytende rente er 3 mnd NIBOR med margin som er + 1,25 % for KOG08, 0,88 % for KOG12 og 1,20 % for KOG13. Rentebetingelsene for lånene med fastrente er 3,2 % for KOG09 og 2,9 % for KOG11.

Det er etablert en kassekreditt på MNOK 500. Denne er ikke trukket på per 31.12.20.

All opplåning i konsernet er i hovedsak sentralisert til Kongsberg Gruppen ASA og håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon.

8 GARANTIER

Kongsberg Gruppen ASA har i perioden 2005 til 2014 solgt deler av eiendomsmassen i Kongsberg Teknologipark. Eiendommene er leid tilbake på langsiktige kontrakter, og utløper i perioden 2024 til 2030. Tilbakeleiekontraktene er inngått av Kongsberg Næringsparkutvikling AS som er et heleid datterselskap av Kongsberg Eiendom Holding AS som igjen eies 100 % av Kongsberg Gruppen ASA. Tilbakeleiekontraktene er vurdert til å være operasjonelle leieavtaler.

I tillegg til leiebeløpene er Kongsberg Gruppen ASA ansvarlig for visse kostnader knyttet til avgifter og vedlikehold av eiendommene. Med unntak av eiendommene som ble solgt i 2007 og 2014 er eiendommene i hovedsak utleid til eksterne leietakere. Utleiekontraktene har en varighet fra tre måneder til 15 år. Forpliktelsene knyttet til dette ansvaret er i 2015 overført til Kongsberg Næringsparkutvikling AS, men Kongsberg Gruppen ASA garanterer for forpliktelsene. Avsetninger knyttet til dette er omtalt i note 26 "Avsetninger" til konsernregnskapet.

Forskudds- og gjennomføringsgarantier

Konsernets selskaper har stilt garantier for forskudd og gjennomføring i tilknytning til prosjekter. Garantiene er utstedt av norske og utenlandske banker og forsikringsselskaper. Kongsberg Gruppen ASA står ansvarlig for alle garantiene.

MNOK	2020	2019
Garantier utstedt av banker og forsikringsselskaper	2 107	3 521
Garantier stilt av Kongsberg Gruppen ASA	9 337	7 840
Forskudd og gjennomføringsgarantier overfor kunder	11 444	11 361

Kongsberg Gruppen ASA har ukommiterte rammeavtaler om garantistillelser med banker og forsikringsselskaper.

9 NÆRSTÅENDE PARTER

Driftsinntekter

MNOK	2020	2019
Kongsberg Maritime AS 1)	115	56
Kongsberg Defence & Aerospace AS	66	47
Kongsberg Digital AS	6	5
Kongsberg Maritime CM AS 1)	1	46
Andre konsernselskaper	1	6
Sum driftsinntekter nærstående	189	160

1) Konsernfelleskost for KM CM er i 2020 inkludert i beløpet på KM

Driftsinntekter fra nærstående parter består i hovedsak av konsernfelleskost og garantier.

Rentebærende lån til konsernselskaper

MNOK	2020	2019
Kongsberg Digital AS	-	100
Kongsberg Næringsseiendom AS	100	100
Kongsberg Næringsbygg 2 AS	54	54
Kongsberg Næringsbygg 3 AS	77	77
Kongsberg Næringsbygg 5 AS	96	96
Kongsberg Næringsbygg 11 AS	167	31
KNB13 Brattvåg AS	19	19
Hydroid Inc	-	371
Kongsberg Maritime Hoi Tung Holding Ltd	118	117
Kongsberg Maritime do Brasil SA	27	39
Kongsberg Maritime Malaysia Sdn. Bhd	17	17
Kongsberg Norcontrol Singapore	7	-
Kongsberg Norcontrol AS	10	-
Kongsberg Maritime Pty Ltd	7	8
Kongsberg Maritime India PVT. LTD	10	13
Kongsberg Digital Brasil BR	-	8
Kongsberg Maritime Inc	69	70
Kongsberg Maritime CM Pty Ltd	23	12
Kongsberg Maritime CM Canada Ltd	17	17
Kongsberg Maritime Chile SpA	-	1
Kongsberg Maritime Ltd	-	35
Kongsberg Maritime CM AS	275	1300
Kongsberg Maritime Japan Co Ltd	-	7
Kongsberg Maritime CM NZ Pty Ltd	2	2
Kongsberg Maritime Turkey Denizcilik	-	-
Sanayi Ve Ticaret Limited Şirketi	-	3
Andre selskaper	-	1
Sum	1 094	2 498

Kortsiktig gjeld til konsernselskaper

MNOK	2020	2019
Kongsberg Defence & Aerospace AS	3	6
Kongsberg Maritime AS	96	94
Kongsberg Aviation Maintenance Services AS	144	195
Kongsberg Maritime Sweden AB	266	239
Simrad North America Inc. US	336	-
Kongsberg Mesotech Ltd.	108	109
Andre selskaper	2	1
Datterselskap innskudd i konsernkonto-ordning	6 066	-
Totalt	7 021	644

Kortsiktige fordringer til konsernselskaper

MNOK	2020	2019
Kongsberg Maritime AS	11	43
Kongsberg Defence & Aerospace AS	3 211	-
Kongsberg Basetec AS	-	40
Kongsberg Maritime Sweden AB	32	-
Kongsberg Digital AS	1	1
Kongsberg Maritime Finland OY	27	-
Hydroid Inc	-	5
Kongsberg Maritime Hoi Tung Holding Ltd	1	1
Kongsberg Digital Brasil BR	-	1
Kongsberg Maritime Inc	-	1
Kongsberg Maritime CM AS	82	20
Andre selskaper	6	5
Datterselskap trekk i konsernkontoordning	262	-
Sum	3 634	117

10 VALUTASIKRING

Per 31.12. hadde konsernet følgende sikringer av netto salg i utenlandsk valuta, fordelt på sikringskategori:

Beløp i millioner	2020							
	Verdi i NOK			Gj.snittlig		Gj.snittlig		
	på avtalte kurser	Virkelig verdi i NOK	Totalt sikret beløp i USD	sikret kurs i USD	Totalt sikret beløp i EUR	sikret kurs i EUR	Totalt sikret beløp i GBP	Totalt sikret beløp i GBP
31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20	31.12.20
<i>Sikringskategori</i>								
Valutaterminer, kontantstrømsikringer	(722)	(78)	(10)	15,38	(45)	10,80	-	-
Valutaterminer, virkelig verdisikringer	17 904	629	1 151	8,94	541	10,79	110	12,04
Sum totalt	17 182	551	1 141		496		110	

Beløp i millioner	2019							
	Verdi i NOK			Gj.snittlig		Gj.snittlig		Gj.snittlig
	på avtalte kurser	Virkelig verdi i NOK	Totalt sikret beløp i USD	sikret kurs i USD	Totalt sikret beløp i EUR	sikret kurs i EUR	Totalt sikret beløp i GBP	sikret kurs i GBP
31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19	31.12.19
<i>Sikringskategori</i>								
Valutaterminer, kontantstrømsikringer	229	(11)	97	8,81	(59)	10,16	-	-
Valutaterminer, virkelig verdisikringer	15 779	(42)	1 501	8,75	218	10,06	34	11,59
Sum totalt	16 008	(53)	1 598		159		34	

Virkelig verdi refererer til nåverdien av forskjellen mellom revaluert terminkurs 31.12.20 og terminkurs på tidspunktet for inngåelse av terminkontrakten. Verdier i tabellen knyttet til verdi i NOK på avtalte kurser og virkelig verdi i NOK inkluderer også øvrige valutaer.

Valutaopsjoner

KONGSBERG hadde per 31.12.20 bokført brutto merverdi på valutaopsjoner med MNOK 17 og brutto mindreverdi på valutaopsjoner med MNOK 6. Per 31.12.19 hadde konsernet ingen valutaopsjoner, og de tilsvarende verdiene var 0. Verdiendringer er ikke tatt inn i Kongsberg Gruppen ASA sitt regnskap iht. norsk GAAP.

Basiswapper

I forbindelse med kjøp av aksjer i Patria Oyj i 2016 (kostpris MEUR 284,9) ble det inngått basiswapper på til sammen MEUR 130 for å sikre nettoinvestering i utenlandsk virksomhet. Disse basiswappene hadde en virkelig verdi på MNOK -144 per 31.12.20 (MNOK -64 per 31.12.19). Verdiendringer er ikke tatt inn i Kongsberg Gruppen ASA sitt regnskap iht. norsk GAAP.

Valutafordringer nærstående parter

Datterselskap

	2020				
	Verdi i NOK på avtalte kurser 31.12.20	Virkelig verdi i NOK 31.12.20	Totalt sikret beløp i USD 31.12.20	Totalt sikret beløp i EUR 31.12.20	Totalt sikret beløp i GBP 31.12.20
<i>Beløp i millioner</i>					
<i>Valutaterminer, kontantstrømsikringer</i>					
Kongsberg Defence & Aerospace	(722)	(78)	(10)	(45)	-
Sum kontantstrømsikringer	(722)	(78)	(10)	(45)	-
<i>Valutaterminer, virkelig verdisikringer</i>					
Kongsberg Maritime	3 814	149	303	110	3
Kongsberg Digital	333	9	15	11	0
Kongsberg Defence & Aerospace	13 573	438	809	420	107
(Uten intern motpart)	184	33	24		
Sum virkelig verdisikringer	17 904	629	1 151	541	110
Sum totalt	17 182	551	1 141	496	110

	2019				
	Verdi i NOK på avtalte kurser 31.12.19	Virkelig verdi i NOK 31.12.19	Totalt sikret beløp i USD 31.12.19	Totalt sikret beløp i EUR 31.12.19	Totalt sikret beløp i GBP 31.12.19
<i>Beløp i millioner</i>					
<i>Valutaterminer, kontantstrømsikringer</i>					
Kongsberg Defence & Aerospace	229	(11)	97	(59)	-
Sum kontantstrømsikringer	229	(11)	97	(59)	-
<i>Valutaterminer, virkelig verdisikringer</i>					
Kongsberg Maritime	3 784	(80)	323	97	5
Kongsberg Digital	289	(2)	13	9	1
Kongsberg Defence & Aerospace	11 004	(25)	1 092	109	25
(Uten intern motpart)	702	65	73	3	3
Sum virkelig verdisikringer	15 779	(42)	1 501	218	34
Sum totalt	16 008	(53)	1 598	159	34

Tilknyttet selskap

	2020				2019			
	Verdi i NOK på avtalte kurser 31.12.20	Virkelig verdi i NOK 31.12.20	Totalt sikret beløp i USD 31.12.20	Totalt sikret beløp i EUR 31.12.20	Verdi i NOK på avtalte kurser 31.12.19	Virkelig verdi i NOK 31.12.19	Totalt sikret beløp i USD 31.12.19	Totalt sikret beløp i EUR 31.12.19
<i>MNOK</i>								
<i>Valutaterminer, virkelig verdisikringer</i>								
Kongsberg Satellite Services	1 052	(10)	87	29	1 495	(53)	128	42

11 BETALINGSMIDLER

<i>Nominelle beløp i MNOK</i>	<i>Note</i>	<i>2020</i>	<i>2019</i>
Netto innskudd konsernkontoordning		2 365	(221)
Pengemarkedsfond		2 521	510
Sum		4 886	289
Datterselskap innskudd i konsernkontoordning	9	6 066	-
Datterselskap trekk i konsernkontoordning	9	(262)	-
Morselskapets trekk i konsernkontoordning		(3 439)	-
Netto innskudd konsernkontoordning		2 365	-

Det er stilt bankgaranti for trukket forskuddstrekk til ansatte tilsvarende MNOK 13 (MNOK 10 i 2019).

Likviditetsstyringen i konsernet er sentralisert i Kongsberg Gruppen ASA, og håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon.

Kongsberg Gruppen ASA har konsernkontoordninger i Danske Bank, JP Morgan og DNB der flere av datterselskapene er inkludert. Fra 2020 representerer netto innskudd i konsernkontoordning totale netto innskudd i konsernkontoordningen for alle deltagende selskap. For 2019 er netto innskudd konsernkontoordning kun morselskapets trekk på konsernkontoordningen. Totale trekk på konsernkontoordningene i morselskapet er i 2020 MNOK 3.439 mot fjorårets MNOK 221.

Erklæring til årsregnskap

KONGSBERG GRUPPEN ASA

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1.1.20 til 31.12.20, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet og at opplysninger i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor.

Kongsberg, 16. mars 2021

Eivind Reiten
Styrets leder

Per A. Sørli
Styremedlem

Martha Kold Bakkevig
Styremedlem

Morten Henriksen
Styremedlem

Anne-Grete Strøm-Erichsen
Nestleder

Sigmund Ivar Bakke
Styremedlem

Elisabeth Fossan
Styremedlem

Helge Lintvedt
Styremedlem

Geir Håøy
Konsernsjef

REVISJONSBERETNING 2020

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Kongsberg Gruppen ASA

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av oppstilling over finansiell stilling per 31. desember 2020, resultatregnskap, oppstilling over totalresultatet, oppstilling av endringer i egenkapitalen og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening

- ▶ er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- ▶ gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2020 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- ▶ gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2020 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2020. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgelig handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Innregning av driftsinntekter fra kundekontrakter over tid

En stor andel av konsernets driftsinntekter er knyttet til salg av varer og tjenester der foretaket oppfyller sine leveringsforpliktelser og med det innregner driftsinntekter over tid. Prosessen med å måle progresjonen i leveringsforpliktelsen og valg av egnet metode til måling av progresjon involverer skjønn. Det kan være usikkerhet knyttet til fastsettelse av endelig transaksjonspris, allokering av denne, samt utgifter knyttet til oppfyllelse av en kontrakt. Innregning av driftsinntekter over tid er et sentralt forhold i vår revisjon som følge av at konsernet har et stort antall pågående prosjekter av varierende lengde hvor leveringsforpliktelsene oppfylles over tid. Ledelsen utøver skjønn relatert til å måle progresjon, fastsettelse av forventet transaksjonspris og forventede utgifter knyttet til å oppfylle kontrakten.

Vi vurderte anvendelsen av regnskapsprinsippene, valg av metode for måling av progresjon, rutiner for prosjektoppfølgning og vi testet kontroller knyttet måling av progresjon, fastsettelse av forventet transaksjonspris og utgifter knyttet til oppfyllelse av kontrakt. Vi diskuterte estimerte totale prosjektkostnader, inkludert garantiavsetninger, med prosjektledelsen. Vi vurderte estimatene opp mot sammenlignbare prosjekter og analyserte utviklingen i lønnsomheten for utvalgte prosjekter og prosjektporteføljer. For utvalgte kontrakter testet vi estimerte inntekter mot inngåtte avtaler, belastede kostnader mot fakturaer og belastede timer mot prosjektmodul og vurderte estimerte totale prosjektkostnader. Vi har i tillegg foretatt analyser av faktisk inntjening på utvalgte prosjekter mot estimert sluttprognose gjennom prosjektperioden for å vurdere ledelsens treffsikkerhet i skjønsmessige vurderinger og estimater.

Vi viser til note 2 om estimatusikkerhet og note 9 om inntektsføring av kundekontrakter i konsernregnskapet for mer informasjon.

Avhendelse av Hydroid og presentasjon som avhendet virksomhet

I 2020 avhendet Kongsberg sin virksomhet i Hydroid Inc, USA. Gevinst ved salget, med tilhørende valutaeffekter og skatt, samt transaksjonskostnader, ble resultatført i 2020. Virksomheten i Hydroid Inc har blitt presentert adskilt fra videreført virksomhet i resultatregnskapet, med omarbeidede sammenlignbare resultattall. Regnskapsføring av avhendet virksomhet innebærer skjønsmessige vurderinger fra ledelsen i arbeidet med å identifisere og skille resultateffekter fra videreført og avhendet virksomhet, samt vurdering av om kriteriene for regnskapsmessig presentasjon av avhendelsen av Hydroid Inc som avhendet virksomhet er oppfylt. Avhendelsen av Hydroid Inc medførte en vesentlig regnskapsmessig gevinst, og beregningen av gevinsten medførte bruk av skjønn fra ledelsen. Presentasjon som avhendet virksomhet har vesentlig effekt på regnskapsoppstillingene og anses derfor som et sentralt forhold ved revisjonen.

Vi innhentet og gjennomgikk salgsavtalen og vurderte betingelsene i avtalen. Vi vurderte konsernets beregning av gevinst ved salget, inkludert allokert goodwill, valutaeffekter og skattekostnad. Vi vurderte presentasjonen av gevinst ved salget og diskuterte med selskapets ledelse metoden som ble anvendt til å identifisere og skille ut resultateffektene fra avhendet virksomhet.

Vi viser til note 6 om avhendet virksomhet i konsernregnskapet for mer informasjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og konsernsjef (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og

Uavhengig revisors beretning - Kongsberg Gruppen ASA

A member firm of Ernst & Young Global Limited

årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet, og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde;
- ▶ innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelte ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Vi avgir en uttalelse til styret om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av regnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmenhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsikk i Norge.

Oslo, 16. mars 2021

ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Finn Espen Sellæg
statsautorisert revisor

Finansiell kalender

GENERALFORSAMLING

Ordinær generalforsamling holdes
onsdag 6.5.21

OFFENTLIGGJØRING AV KVARTALSRESULTATER

Første kvartal: 30.4.21
Andre kvartal: 14.7.21
Tredje kvartal: 29.10.21

Ticker kode: KOG (Oslo Stock Exchange)

Kontaktinformasjon

KONGSBERG GRUPPEN ASA

Besøksadresse
Kirkegårdsveien 45
3616 Kongsberg

Postadresse
Postboks 1000
3601 Kongsberg

Telefon: +47 32 28 82 00
E-post: office@kongsberg.com
Org. nr. 943 753 709

kongsberg.com

Jan Erik Hoff

Group Vice President Investor Relations
Kongsberg Gruppen ASA

Telefon: +47 991 11 916
E-post: jan.erik.hoff@kongsberg.com

Ronny Lie

Chief Communication Officer
Kongsberg Gruppen ASA

Telefon: +47 916 10 798
E-post: ronny.lie@kongsberg.com

Lene Svenne

*Group Vice President
Sustainability & Governance*
Kongsberg Gruppen ASA

Telefon: +47 95 03 99 18
E-post: lene.svenne@kongsberg.com

